

WIELKOPOLSKA

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Analiza działalności wynalazczej w Wielkopolsce w latach 2018-2022

Maciej Piotrowski

Michał Thlon

Magdalena Marciniak-Piotrowska

Dorota Thlon

Poznań 2023

Redaktor

dr Maciej Piotrowski

Zespół autorski

dr Maciej Piotrowski

dr Michał Thlon

Magdalena Marciniak–Piotrowska

Dorota Thlon

Współpraca merytoryczna

Departament Gospodarki, UMWW

Wielkopolskie Obserwatorium Innowacji, UMWW

Realizacja

Innoreg Sp. z o.o.

ul. J. Kukuczki 124

35–330 Rzeszów

E-mail: biuro@innoreg.pl

WWW: www.innoreg.pl

Spis treści

1. Streszczenie.....	5
2. Summary.....	6
3. Wprowadzenie	7
4. Słownik kluczowych pojęć.....	8
5. Znaczenie działalności wynalazczej i form jej ochrony dla innowacyjności i konkurencyjności gospodarki.....	13
6. Kompetencje Urzędu Patentowego RP, Europejskiego Urzędu Patentowego i innych podmiotów międzynarodowych zajmujących się ochroną własności intelektualnej	16
6.1. Urząd Patentowy RP	16
6.2. Europejski Urząd Patentowy (ang. European Patent Office, EPO).....	17
6.3. Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (ang. European Union Intellectual Property Office, EUIPO)	18
6.4. Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (ang. World Intellectual Property Organization, WIPO)	19
6.5. Jednolity Sąd Patentowy (ang. Unified Patent Court, UPC)	20
7. Korzyści i wady wynikające z uzyskania patentu lub prawa ochronnego na wzór użytkowy.....	21
8. Analiza statystyczna aktywności i skuteczności w zakresie pozyskiwania praw ochronnych dla wynalazków i wzorów użytkowych.....	26
8.1. Zgłoszenia wynalazków i wzorów użytkowych z Wielkopolski.....	26
8.1.1. Wprowadzenie	26
8.1.2. Wynalazki	29
8.1.3. Wzory użytkowe.....	38
8.2. Uzyskane patenty i prawa ochronne na wzory użytkowe	46
8.2.1. Wprowadzenie	46
8.2.2. Patenty	47
8.2.3. Prawa ochronne na wzory użytkowe.....	55
9. Podsumowanie	63
9.1. Trendy związane z aktywnością podmiotów z Wielkopolski w zakresie ochrony działalności wynalazczej.....	63
9.2. Perspektywiczne branże, dziedziny badań naukowych oraz obszary Inteligentnych Specjalizacji w zakresie ubiegania się o ochronę działalności wynalazczej	66

9.3. Wnioski końcowe.....	78
10. Lista tabel i wykresów	81
10.1. Lista tabel	81
10.2. Lista wykresów	81

1. Streszczenie

Niniejszy Raport prezentuje wyniki badania mającego na celu dokonanie analizy aktywności podmiotów z Wielkopolski od 2018 do 2022 r. w czterech kategoriach: wynalazek, patent, wzór użytkowy, prawo ochronne w oparciu o dane z Urzędu Patentowego RP i Europejskiego Urzędu Patentowego.

Jako uzasadnienie przeprowadzenia analizy wskazano, że wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski, zgodnie z wytycznymi unijnymi, musi być regularnie monitorowane. Dlatego tak ważna jest analiza sytuacji gospodarczej, jak również warunków prawnych sprzyjających w mniejszym lub większym stopniu rozwojowi innowacji w wielkopolskich przedsiębiorstwach szczególnie tych wpisujących się w regionalne inteligentne specjalizacje bądź specjalizacje podregionalne.

W treści Raportu poruszono m.in. kwestię znaczenia wynalazków dla rozwoju gospodarczego i wzrostu innowacyjności, wskazano możliwości ochrony prawnej nowych rozwiązań oraz ich konsekwencje dla przedsiębiorców i konsumentów. Skrótowo zaprezentowano również kompetencje podmiotów, zarówno krajowych, jak i międzynarodowych, zajmujących się ochroną własności intelektualnej. W dalszej części przeprowadzono analizę stanu i struktury działalności wynalazczej w Wielkopolsce w poszczególnych latach 2018-2022. Ponadto w dokumencie wskazano najbardziej strategiczne obszary działalności dla rozwoju gospodarki w powiązaniu z obszarami inteligentnych specjalizacji (IS) – regionalnymi, podregionalnymi, a także wyłaniającymi się. Podjęto także próbę identyfikacji barier dla podmiotów we wnioskowaniu i uzyskiwaniu poszczególnych praw ochronnych.

2. Summary

This report presents the findings of a study aimed at analyzing the activities of entities in the Wielkopolska region since 2018 to 2022 in four categories: invention, patent, utility model, and protective rights, based on the data from the Polish Patent Office and the European Patent Office. The rationale for conducting this analysis is rooted in the implementation of the Regional Innovation Strategy for Wielkopolska, in accordance with EU guidelines, which necessitates regular monitoring. Therefore, the analysis of the economic landscape and legal conditions conducive to innovation development in Wielkopolska enterprises, particularly those aligning with regional smart specializations or subregional specializations, is of utmost importance.

The report delves into various aspects, including the significance of inventions for economic development and innovation growth. It outlines the possibilities of legal protection for new solutions and their implications for entrepreneurs and consumers. The competencies of entities, both national and international, engaged in intellectual property protection, are succinctly presented. Furthermore, the report conducts an analysis of the state and structure of inventive activity in Wielkopolska for the years 2018-2022. Additionally, the document identifies the most strategic areas of economic development in connection with smart specializations — regional, subregional and emerging. An attempt is also made to identify barriers faced by entities in applying for and obtaining specific protective rights.

3. Wprowadzenie

Raport pn. „Analiza działalności wynalazczej w Wielkopolsce w latach 2018 - 2022” prezentuje wyniki badania mającego na celu dokonanie analizy aktywności podmiotów z Wielkopolski od 2018 do 2022 r. w czterech kategoriach: wynalazek, patent, wzór użytkowy, prawo ochronne w oparciu o dane z Urzędu Patentowego RP i Europejskiego Urzędu Patentowego.

Wśród celów szczegółowych badania należy również wskazać:

- przedstawienie znaczenia wynalazków dla rozwoju gospodarczego, wskazanie jakie są możliwości ochrony prawnej nowego rozwiązania oraz jej konsekwencje dla przedsiębiorców i konsumentów;
- analizę stanu i struktury działalności wynalazczej w Wielkopolsce w poszczególnych latach 2018-2022;
- wskazanie najbardziej strategicznych obszarów działalności dla rozwoju gospodarki w powiązaniu z obszarami IS – regionalnymi, podregionalnymi, a także wyłaniającymi się;
- próbę identyfikacji barier dla podmiotów we wnioskowaniu i uzyskiwaniu poszczególnych certyfikatów.

Ze względu na diagnostyczno-analityczny charakter niniejszego badania, istotną jego część stanowiło przeprowadzenie analizy danych zastanych (*ang. desk research*). Jest to metoda badawcza, która zakłada szczegółową analizę już istniejących i dostępnych danych. W jej wyniku nastąpiło scalanie, przetwarzanie i analiza danych z rozmaitych źródeł: regionalnych, krajowych i międzynarodowych publikacji, opracowań, ekspertyz oraz źródeł internetowych.

Uzupełnienie analizy danych zastanych stanowiła analiza danych statystycznych, która miała szczególne znaczenie dla zdiagnozowania stanu i struktury działalności wynalazczej w Wielkopolsce w poszczególnych latach 2018-2022.

Wyniki badania zostaną wykorzystane na potrzeby monitorowania wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski i analizy sytuacji gospodarczej, w tym warunków prawnych sprzyjających w mniejszym lub większym stopniu rozwojowi innowacji w wielkopolskich przedsiębiorstwach szczególnie tych wpisujących się w regionalne inteligentne specjalizacje bądź specjalizacje podregionalne.

4. Słownik kluczowych pojęć

Poniżej wyjaśniono kluczowe terminy, które występują w opracowaniu, przy czym podkreślić należy, że przedmiotem niniejszego badania są wynalazki i wzory użytkowe.

Wynalazek¹. Przedmiot ochrony, na który może być udzielony patent. Za wynalazek uznaje się dowolne rozwiązanie o charakterze technicznym.

Za wynalazki nie uważa się w szczególności:

- odkryć, teorii naukowych i metod matematycznych;
- wytworów o charakterze jedynie estetycznym;
- schematów, zasad i metod przeprowadzania procesów myślowych, rozgrywania gier lub prowadzenia działalności gospodarczej;
- wytworów lub sposobów, których: a) możliwość wykorzystania nie może być wykazana lub b) wykorzystanie nie przyniesie rezultatu spodziewanego przez zgłaszającego – w świetle powszechnie przyjętych i uznanych zasad nauki;
- programów komputerowych;
- przedstawienia informacji.

Wynalazki wyłączone spod ochrony prawnej, tj. na które nie udziela się patentów to:

- wynalazki, których wykorzystywanie byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym lub dobrymi obyczajami;
- odmiany roślin lub rasy zwierząt oraz czysto biologiczne sposoby hodowli roślin lub zwierząt, a także wytwory uzyskiwane takimi sposobami;
- sposoby leczenia ludzi i zwierząt metodami chirurgicznymi lub terapeutycznymi oraz sposoby diagnostyki stosowane na ludziach lub zwierzętach².

Patent. Prawo wyłącznie udzielane – bez względu na dziedzinę techniki – na wynalazki, które są nowe (tj. nie były wcześniej częścią stanu techniki, nie zostały udostępnione do powszechnej wiadomości; stanowią nowość w skali światowej, a nie krajowej), posiadają poziom wynalazczy i nadają się do przemysłowego stosowania.

Przez uzyskanie patentu nabywa się prawo wyłącznego korzystania z wynalazku w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Dzięki temu opatentowany wynalazek nie może być wytwarzany, używany, dystrybuowany lub

¹ Więcej: Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 286 z późn. zm.), Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 września 2001 r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 102, poz. 1119, z 2005 r. Nr 109, poz. 910 z 2015 r., poz. 366 oraz z 2016 r. poz. 1840).

² Art. 29 ust.1 p.w.p.

sprzedawany bez zezwolenia właściciela patentu. Czas trwania patentu wynosi 20 lat od daty dokonania zgłoszenia wynalazku w Urzędzie Patentowym. Warto zaznaczyć, że patent jest prawem ściśle terytorialnym – patent uzyskany w polskim Urzędzie Patentowym jest ograniczony do obszaru RP. Zakres przedmiotowy patentu wyznaczają zastrzeżenia patentowe znajdujące się w opisie patentowym.

Uprawniony z patentu może zakazać osobie trzeciej, niemającej jego zgody, korzystania z wynalazku w sposób zarobkowy lub zawodowy polegający na:

- wytwarzaniu, używaniu, oferowaniu, wprowadzaniu do obrotu, przechowywaniu lub składowaniu produktów będących przedmiotem wynalazku, eksportowaniu lub importowaniu ich do tych celów;
- stosowaniu sposobu będącego przedmiotem wynalazku, jak też używaniu, oferowaniu, wprowadzaniu do obrotu, przechowywaniu lub składowaniu produktów otrzymanych bezpośrednio takim sposobem, eksportowaniu lub importowaniu ich do tych celów. Uprawniony z patentu może w drodze umowy udzielić innej osobie upoważnienia (licencji) do korzystania z jego wynalazku (umowa licencyjna). Patent jest również zbywalny i podlega dziedziczeniu. Z chwilą, gdy patent wygaśnie, ochrona wynalazku ustaje. Staje się on domeną publiczną. Udostępniony jest wówczas do użytku komercyjnego oraz eksploatacji przez osoby inne niż te, którym patent przysługiwał.

Patent europejski. Patent udzielony przez Europejski Urząd Patentowy na podstawie Konwencji o udzielaniu patentów europejskich (Konwencję o patencie europejskim) z dnia 5 października 1973 r. z późn. zm.

Wzór użytkowy³. Rozwiązanie o charakterze technicznym, które nie spełnia wymogów pozwalających na jego ochronę za pomocą patentu. W praktyce w odniesieniu do wzorów przemysłowych można spotkać się z terminami takimi jak „mały wynalazek”, „mały patent”. Rozwiązanie to dotyczy kształtu lub budowy przedmiotu o trwałej postaci albo przedmiotu składającego się ze związanych ze sobą funkcjonalnie części o trwałej postaci. W tej formie można chronić aspekty zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne produktu. Przy czym wzory użytkowe nie chronią elementów o charakterze jedynie estetycznym.

Na wzory użytkowe udzielane są prawa ochronne. Upoważniają one właściciela wzoru użytkowego do korzystania z niego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze

³ Więcej: Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 286 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 września 2001 r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 102, poz. 1119, z 2005 r. Nr 109, poz. 910 z 2015 r., poz. 366 oraz z 2016 r. poz. 1840).

Rzeczypospolitej Polskiej. Czas trwania prawa ochronnego wynosi 10 lat od daty dokonania zgłoszenia wzoru użytkowego w Urzędzie Patentowym. Zakres przedmiotowy prawa ochronnego określają zastrzeżenia ochronne zawarte w opisie ochronnym wzoru użytkowego. Udzielone prawa ochronne na wzory użytkowe podlegają wpisowi do rejestru wzorów użytkowych. Udzielenie prawa ochronnego na wzór użytkowy stwierdza się przez wydanie świadectwa ochronnego, którego częścią składową jest opis ochronny wzoru użytkowego obejmujący opis tego wzoru, zastrzeżenia ochronne i rysunki. Opis ochronny wzoru użytkowego jest udostępniany osobom trzecim i podlega rozpowszechnianiu przez Urząd Patentowy.

Prawa ochronne na wzory użytkowe. Prawo wyłącznego korzystanie ze wzoru użytkowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na terenie danego państwa.

Wzór przemysłowy⁴. Nowa i posiadająca indywidualny charakter postać wytworu lub jego części, nadana mu w szczególności przez cechy linii, konturów, kształtów, kolorystykę, fakturę lub materiał wytworu oraz przez jego ornamentację. W praktyce w odniesieniu do wzorów przemysłowych można spotkać się z terminami takimi jak „design” i „sztuka użytkowa”. Wzór przemysłowy jest kategorią przeznaczoną do ochrony zewnętrznego wyglądu dowolnego produktu przemysłowego lub rzemieślniczego (z wyłączeniem programów komputerowych), jest ściśle związany z wzornictwem przemysłowym. Wzór w dacie zgłoszenia powinien być nowy i powinien odznaczać się indywidualnym charakterem. O ile w wypadku wynalazku można ubiegać się o uzyskanie patentu, o tyle w wypadku wzorów przemysłowych ochrona jest realizowana poprzez uzyskanie tzw. prawa z rejestracji wzoru przemysłowego. Przez uzyskanie prawa z rejestracji uprawniony nabywa prawo wyłącznego korzystania ze wzoru przemysłowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Udzielenie prawa z rejestracji wzoru przemysłowego stwierdza się przez wydanie świadectwa rejestracji. Prawa z rejestracji wzoru udziela się na 25 lat od daty dokonania zgłoszenia w Urzędzie Patentowym, podzielone na pięcioletnie okresy. Udzielone prawa z rejestracji wzorów przemysłowych podlegają wpisowi do rejestru wzorów przemysłowych.

Znak towarowy. Znakiem towarowym może być każde oznaczenie umożliwiające odróżnienie towarów jednego przedsiębiorstwa od towarów innego przedsiębiorstwa oraz

⁴ Więcej: Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 286 z późn. zm.); Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 2002 r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wzorów przemysłowych (Dz. U. Nr 40, poz. 358 oraz z 2005 r. Nr 106, poz. 893; z 2015 r. poz. 176, z 2016 r. poz. 1780); Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 lutego 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat związanych z ochroną wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i topografii układów scalonych (Dz.U. z 2001 r., Nr 90, poz. 1000, z 2004 r. Nr 35, poz. 309 oraz z 2008 r. Nr 41, poz. 241, z 2016 r. poz. 1623).

możliwe do przedstawienia w rejestrze znaków towarowych w sposób pozwalający na ustalenie jednoznacznego i dokładnego przedmiotu udzielonej ochrony. Katalog form przedstawieniowych znaków jest otwarty, przykładowe rodzaje znaku to:

- słowny;
- słowno-graficzny;
- graficzny;
- przestrzenny;
- dźwiękowy.

Najczęściej wykorzystywanymi formami przedstawieniowymi są oznaczenia: słowne (wyrazy, slogany) i słowno-graficzne (m.in. wyrazy z elementami graficznymi). Ochrona znaku towarowego jest ograniczona terytorialnie.

Oznaczenia geograficzne. Oznaczenia słowne odnoszące się bezpośrednio lub pośrednio do nazwy miejsca, miejscowości, regionu lub kraju (teren), które identyfikują towar jako pochodzący z tego terenu. Warunkiem przyznania prawa z rejestracji na oznaczenie geograficzne jest identyfikacja produktu z danym terenem, jeżeli określona jakość, dobra opinia lub inne cechy towaru są przypisywane przede wszystkim jego pochodzeniu geograficznemu. W nawiązaniu do powyższego zaznaczyć należy, że oznaczeniami geograficznymi są tylko oznaczenia słowne (a nim np. graficzne czy graficzno-słowne) i mogą być one zarejestrowane jedynie dla towarów (a nie dla usług).

Zgodnie z regulacjami unijnymi w tym zakresie Urząd Patentowy RP udziela prawa z rejestracji na oznaczenia geograficzne odnoszące się wyłącznie do wyrobów przemysłowych, natomiast w stosunku do produktów rolnych i środków spożywczych zastosowanie mają odrębne przepisy.

Topografie układów scalonych. Rozwiązanie polegające na przestrzennym, wyrażonym w dowolny sposób, rozplanowaniu elementów, z których co najmniej jeden jest elementem aktywnym oraz wszystkich lub części połączeń układu scalonego. Przesłanką zdolności rejestrowej topografii jest jej oryginalność. Topografię uznaje się za oryginalną, jeśli jest wynikiem intelektualnej pracy twórcy i nie była powszechnie znana w chwili powstania. Ochronę mogą uzyskać tylko topografie, które spełniają jednocześnie oba powyższe warunki.

Własność intelektualna. Własność intelektualna to wytwór ludzkiego umysłu, przedstawione w materialnej postaci, jak utwory literackie, oznaczenia towarów czy wynalazki. Obejmuje ona zbiorczo wszelkie prawa na dobrach niematerialnych. Jest to kategoria ogólna, nadrzędna względem własności przemysłowej. Do własności intelektualnej zalicza się zarówno własność przemysłową, jak i ochronę prawno-autorską (wraz z prawami pokrewnymi), ochronę baz danych czy ochronę przed nieuczciwą konkurencją i praktykami monopolistycznymi. Prawa własności intelektualnej są prawami wyłącznymi. Oznacza to, że

jedynie osoby uprawnione mogą czerpać z nich korzyści. Kwestie ochrony własności intelektualnej określają w Polsce: prawo własności przemysłowej oraz ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Własność przemysłowa. Przedmiotem ochrony prawa własności przemysłowej są zasadniczo dobra niematerialne, które mają przemysłowe zastosowanie. Są to przede wszystkim: wynalazki, wzory przemysłowe, znaki towarowe, pozostałe (wzory użytkowe, oznaczenia geograficzne, topografie układów scalonych). Prawa własności przemysłowej uzyskuje się w drodze zgłoszenia lub rejestracji w przeznaczonych do tego instytucjach. W Polsce tą instytucją jest Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej. Prawa własności przemysłowej to prawa wyłączne, czyli takie, które zapewniają monopol na korzystanie z określonego dobra, wynikające z krajowych, regionalnych lub międzynarodowych przepisów. Własność przemysłowa może być chroniona przy pomocy: patentów udzielanych na wynalazki, praw ochronnych na wzory użytkowe, praw z rejestracji na wzory przemysłowe, praw ochronnych na znaki towarowe, praw z rejestracji na oznaczenia geograficzne, prawo z rejestracji na topografie układów scalonych oraz przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

5. Znaczenie działalności wynalazczej i form jej ochrony dla innowacyjności i konkurencyjności gospodarki

Firmy z różnych sektorów przemysłu postrzegają innowacje, a także działalność B+R jako sposób na poprawę swojej przewagi konkurencyjnej. Innowacje odgrywają również zasadniczą rolę we wspieraniu wzrostu gospodarczego i społecznego. Przy czym rozwój innowacyjności realizuje się w znacznej mierze poprzez opracowywanie i wdrażanie nowych wynalazków. Odpowiednia ochrona tychże przesądza o przewadze rynkowej i ich komercyjnym sukcesie, a jednocześnie przyczynia się do powstawania kolejnych rozwiązań, decydujących o dalszym postępie naukowo-technicznym. Stosowanie i egzekwowanie praw wyłącznych zachęca do inwestycji w innowacje i rozpowszechniania wiedzy. Prawna ochrona zagwarantowana przez wyspecjalizowane organizacje sprzyja nie tylko samej ochronie pomysłu ucieleśnionego w wynalazku, znaku handlowym itp., ale przede wszystkim zwiększa prawdopodobieństwo przekroczenia progu rentowności z innowacji w danym okresie czasu. Działalność innowacyjna cechuje się bowiem wysokimi kosztami stałymi ponoszonymi w trakcie prac B+R, wysoką niepewnością oraz ryzykiem finansowym. Dzięki patentowi wynalazca lub firma wie, że istnieją szanse na uzyskanie zwrotu poświęconego czasu, wysiłku i pieniędzy zainwestowanych w rozwój technologii. Patentowanie umożliwia komercjalizację dzieł bez obawy o konkurencję ze strony innych oraz czerpanie zysków z uzyskanych praw ochronnych m.in. poprzez sprzedaż lub licencjonowanie wynalazków stronom trzecim. Zapewnione w ten sposób wynalazcom korzyści majątkowe mogą stanowić zachętę do dalszego inwestowania w nowe koncepcje, co może motywować do kolejnych inwestycji w badania i rozwój, zwiększając tym samym szanse na udostępnienie jeszcze lepszej technologii w przyszłości.

Prawa wyłączne to także potężne narzędzie biznesowe do zdobycia pozycji na rynku i wyłączności na nowy produkt lub dany proces. Dlatego patent na wynalazek, prawo ochronne na wzór użytkowy, prawo z rejestracji wzoru przemysłowego, prawo ochronne na znak towarowy, prawo z rejestracji oznaczenia geograficznego i prawo z rejestracji topografii układów scalonych są cennymi aktywami wykorzystywanymi przez przedsiębiorstwa w działalności gospodarczej.

Posiadanie praw własności przemysłowej:

- daje prawo wyłącznego korzystania z produktów i usług objętych ochroną prawną na terytorium Polski, tym samym wyklucza możliwość swobodnego korzystania z nich przez konkurencję (daje prawo zakazywania innym podmiotom używania, sprzedaży, oferowania na rynku produktów i usług takich samych lub podobnych do tych prawnie chronionych);

- zwiększa wartość przedsiębiorstwa, gdyż prawa te stanowią majątek przedsiębiorstwa i mogą być przedmiotem umów licencyjnych, można je zbyć, zastawić, podlegają dziedziczeniu;
- daje przewagę nad konkurencją, gdyż przedsiębiorca może jako jedyny na rynku oferować innowacyjny produkt lub usługę;
- innowacje są solidną podstawą budowania rozpoznawalności i reputacji przedsiębiorstwa oraz jego marki;
- świadectwo potwierdzające ochronę prawną wydawane przez Urząd Patentowy RP jest dowodem na to, że dane prawo wyłączne przysługuje konkretnej osobie lub przedsiębiorcy⁵.

Prawa własności przemysłowej pomagają zapewnić własność odkryć intelektualnych i zdolność do kontrolowania wykorzystania własności intelektualnej. To sprawia, że jest to ważny instrument przyciągania partnerów i potencjalnego uzyskiwania zwrotu z inwestycji w badania poprzez współpracę rozwojową lub umowy licencyjne. Transfer technologii jest ściśle powiązany z transferem wiedzy i jest podstawą innowacyjnej gospodarki, generowania wysokopłatnych miejsc pracy oraz rozwijania produktów o wysokiej wartości dodanej⁶.

Patenty mają istotny wpływ na wzrost gospodarczy poprzez promowanie innowacji i rozwój nowych produktów oraz technologii. Z kolei korzystanie z zasobów informacji patentowej może m.in. zachęcać do podejmowania prac badawczo-rozwojowych, jak i stanowić czynnik odgrywający istotną rolę w sukcesie poszczególnych przedsiębiorstw. Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (WIPO) wymienia najważniejsze z biznesowych możliwości wykorzystania informacji patentowej w działalności przedsiębiorstw:

- zidentyfikowanie i ocena technologii, którą firma chciałaby nabyć;
- zidentyfikowanie alternatywnych technologii;
- śledzenie aktualnych kierunków rozwoju w różnych dziedzinach techniki i perspektywach;
- znalezienie gotowych rozwiązań technicznych problemów;
- informacje techniczne i informacje biznesowe generowane w procesie patentowym mogą zainspirować dalsze pomysły wynalazcze i promować nowe wynalazki.

⁵ Poradnik wynalazcy. Procedury zgłoszeniowe w systemie krajowym, europejskim, międzynarodowym <https://uprp.gov.pl/sites/default/files/2023-04/Poradnik%20wynalazcy.%20Procedury%20zg%C5%82oszeniowe%20w%20systemie%20krajowym%2C%20europejskim%2C%20mi%C4%99dzynarodowym.pdf>.

⁶ P. Brylski: O nauce rynku i o rynku nauki. Wiedza o własności przemysłowej na uczelniach https://uprp.gov.pl/sites/default/files/2022-09/2_2022_KWARTALNIK.pdf.

Z kolei z punktu widzenia strategii komercyjnej przedsiębiorstw informacja patentowa pomoże:

- zidentyfikować partnerów biznesowych;
- zlokalizować materiały i dostawców;
- monitorować działalność konkurencji;
- zidentyfikować nisze na rynku⁷.

W patentowych bazach danych można uzyskać również informacje o rezultatach badań przeprowadzonych wcześniej przez innych, co pozwala uniknąć nieekonomicznych inwestycji badawczo-rozwojowych i marketingowych.

Informacje patentowe można jednocześnie mapować, zapewniając decydentom użyteczny wgląd w to, gdzie i przez kogo prowadzone są badania i rozwój technologii. Informacje te mogą być przydatne w kształtowaniu polityki i otoczenia regulacyjnego, które umożliwią rozwój innowacji.

Podsumowując można z całą stanowczością stwierdzić, że w gospodarce opartej na wiedzy kluczową rolę odgrywają dobra niematerialne. Umiejętność zarządzania nimi, w tym znajomość systemu ich ochrony, ma istotne znaczenie dla posiadaczy praw własności intelektualnej w osiąganiu przewagi konkurencyjnej na rynku oraz czerpaniu wymiernych korzyści. Ochrona praw własności intelektualnej ma zdolność wspierania innowacji. W nawiązaniu do powyższego zasoby intelektualne muszą być przedmiotem szczególnej ochrony, bo w coraz większym stopniu stanowią o przewagach rynkowych firm.

⁷ https://patenty.bg.agh.edu.pl/publikacje/APodrazik_kwartalnik_2015_nr_2.pdf.

6. Kompetencje Urzędu Patentowego RP, Europejskiego Urzędu Patentowego i innych podmiotów międzynarodowych zajmujących się ochroną własności intelektualnej

6.1. Urząd Patentowy RP⁸

Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej jest centralnym organem administracji rządowej, w sprawach dotyczących własności przemysłowej. Podlega on Radzie Ministrów. Na czele Urzędu Patentowego stoi Prezes. Jego podstawowym zadaniem jest podejmowanie decyzji o przyznawaniu podmiotom krajowym i zagranicznym patentów, praw ochronnych i praw z rejestracji.

Do kompetencji Urzędu należy w szczególności:

- przyjmowanie i badanie zgłoszeń przedmiotów własności przemysłowej: wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych, topografii układów scalonych, w tym również zgłoszeń dokonywanych w szczególnym trybie normowanym umowami międzynarodowymi, których stroną jest Rzeczpospolita Polska, dokonanych w celu uzyskania ochrony;
- orzekanie w sprawach przyznawania podmiotom krajowym i zagranicznym patentów, praw ochronnych i praw z rejestracji oraz wydawanie dowodów dokonania zgłoszenia i dokumentów stwierdzających udzielenie tych praw;
- wydawanie decyzji, w trybie postępowania spornego, w sprawach określonych w przepisach ustawy - Prawo własności przemysłowej;
- prowadzenie rejestrów udzielonych patentów, praw ochronnych i praw z rejestracji oraz wydawanie osobom zainteresowanym wyciągów z tych rejestrów;
- wydawanie odpowiednich urzędowych publikacji informacyjnych (Wiadomości Urzędu Patentowego i Biuletyn Urzędu Patentowego);
- współdziałanie z właściwymi organami administracji rządowej;
- opracowywanie projektów ustaw oraz innych aktów normatywnych z zakresu ochrony własności przemysłowej;
- opiniowanie przygotowanych przez organy administracji rządowej projektów aktów prawnych i innych dokumentów rządowych, a także projektów umów międzynarodowych, obejmujących problematykę ochrony własności przemysłowej;

⁸ <https://uprp.gov.pl/pl>.

- uczestniczenie w pracach organów międzynarodowych i rozwijanie współpracy z urzędami patentowymi innych państw;
- prowadzenie wielokierunkowej działalności informacyjnej i promującej wiedzę z dziedziny własności przemysłowej, w tym udzielanie informacji i wyjaśnianie przepisów z zakresu ochrony własności przemysłowej, inicjowanie studiów oraz prac badawczych z tego zakresu⁹.

6.2. Europejski Urząd Patentowy (ang. European Patent Office, EPO)¹⁰

Europejski Urząd Patentowy to organ wykonawczy Europejskiej Organizacji Patentowej, którego zadaniem jest udzielanie patentów europejskich na wynalazki, które obowiązują na obszarze wielu krajów europejskich. Europejski Urząd Patentowy bada i ocenia wnioski patentowe, przy czym warto zaznaczyć, że zarządza on tylko patentami, a nie wzorami lub znakami towarowymi. Patent europejski udzielany jest na podstawie jednego zgłoszenia, w którym można wybrać do ochrony 38 krajów europejskich należących do Europejskiej Organizacji Patentowej. Europejskie zgłoszenie patentowe, z wyjątkiem europejskich zgłoszeń wydzielonych, może być dokonane w Urzędzie Patentowym RP.

Językami urzędowymi obowiązującymi w Europejskim Urzędzie Patentowym są angielski, francuski i niemiecki. Zgłaszający, którzy posiadają miejsce zamieszkania lub główną siedzibę firmy w państwie należącym do Konwencji¹¹, którego językiem urzędowym nie jest język angielski, francuski czy niemiecki, mogą dokonywać europejskich zgłoszeń patentowych w języku urzędowym swojego państwa (np. w języku polskim). W ustawowym terminie muszą jednak dokonać tłumaczenia swojego zgłoszenia na język urzędowy Europejskiego Urzędu Patentowego, który staje się automatycznie językiem procedury. Podanie o udzielenie patentu europejskiego jest dostępne na stronie internetowej EPO (Europejskiego Urzędu Patentowego)¹².

Przez uzyskanie patentu europejskiego, w którym Rzeczpospolita Polska została wyznaczona jako kraj ochrony, nabywa się takie same prawa, jakie przyznaje patent udzielony na podstawie Prawa własności przemysłowej.

⁹ Zadania i kompetencje Urzędu Patentowego RP określa w sposób szczegółowy rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 8, poz. 59).

¹⁰ <https://www.epo.org/en>.

¹¹ Konwencja o udzielaniu patentów europejskich (Konwencję o patencie europejskim) z dnia 5 października 1973 r. z późn. zm.

¹² <https://www.epo.org/en/applying/forms>.

Ważność patentu europejskiego trzeba jednak potwierdzić w krajowych urzędach patentowych oraz wnieść stosowną opłatę – jest to tak zwana walidacja patentu europejskiego¹³.

EPO współpracuje z krajami członkowskimi i organizacjami międzynarodowymi w zakresie patentów oraz angażuje się w prace na rzecz standaryzacji i harmonizacji patentów w Europie. Warto wspomnieć, że 1 czerwca 2023 r. wszedł w życie system patentu jednolitego¹⁴, zgodnie z którym dla udzielonych patentów europejskich w tym dniu lub po tej dacie możliwe jest ubieganie się o zarejestrowanie przez Europejski Urząd Patentowy (EPO) jednolitego skutku prawnego, wywieranego łącznie i w sposób automatyczny na terenie 17 państw członkowskich UE¹⁵, które dotychczas podpisały Porozumienie w sprawie Jednolitego Sądu Patentowego.

6.3. Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (ang. European Union Intellectual Property Office, EUIPO)¹⁶

Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej to zdecentralizowana agencja Unii Europejskiej stworzona w celu zapewnienia ochrony własności intelektualnej przedsiębiorstwom i innowatorom. Zarządza ona prawami związanymi z unijnymi znakami towarowymi i zarejestrowanymi wzorami wspólnotowymi oraz jest odpowiedzialna za europejską i międzynarodową współpracę w dziedzinie własności intelektualnej. EUIPO odpowiada również za Europejskie Obserwatorium Naruszeń Praw Własności Intelektualnej (pomaga ono podmiotom zainteresowanym w zwalczaniu piractwa komputerowego i podrabiania towarów) i za bazę utworów osieroconych. Rejestrując znak w EUIPO uzyskuje się Znak Towarowy Unii Europejskiej, który jest chroniony na terenie całej wspólnoty.

Do głównych zadań EUIPO należą m.in.:

- administracja systemem unijnego znaku towarowego i promocja tego systemu;
- administracja systemem wzorów Unii Europejskiej i promocja tego systemu;
- promocja dobrych praktyk i narzędzi związanych ze znakami towarowymi i wzorami;
- współpraca z centralnymi urzędami zajmującymi się ochroną własności przemysłowej w państwach członkowskich (w tym także z Urzędem Patentowym

¹³ W Polsce procedury i warunki walidacji patentu europejskiego określono w Ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o dokonywaniu europejskich zgłoszeń patentowych oraz skutkach patentu europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2016 r. poz. 2).

¹⁴ <https://uprp.gov.pl/pl/aktualnosci/informacje/jednolity-system-patentowy-i-jednolity-sad-patentowy>

¹⁵ Państwa, które aktualnie tworzą jednolity system patentowy to: Austria, Belgia, Bułgaria, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Niemcy, Włochy, Łotwa, Litwa, Luksemburg, Malta, Holandia, Portugalia, Słowenia oraz Szwecja. Pomimo nieprzystąpienia Polski do systemu patentu jednolitego, polscy zgłaszający będą mogli z niego korzystać, gdyż jest on otwarty również dla państw, które nie są tym systemem objęte.

¹⁶ <https://euiipo.europa.eu/>.

Rzeczypospolitej Polskiej), jak również z innymi instytucjami, organami, podmiotami, urzędami, organizacjami międzynarodowymi i organizacjami pozarządowymi (we wskazanym zakresie) zajmującymi się ochroną własności przemysłowej;

- egzekucja praw własności intelektualnej.

Warto wspomnieć, że Urząd stworzył m.in. stronę internetową „Ideas Powered for business” by w ten sposób wesprzeć europejskie MŚP w dostępie do scentralizowanych, jasnych, wiarygodnych i istotnych informacji oraz w celu wsparcia ich działalności oraz promowania znaczenia praw własności intelektualnej w uzyskaniu przewagi nad konkurencją oraz uruchomił darmową aplikację IP Scan online m.in. w języku polskim. Jest to narzędzie dostępne na stronie internetowej, które ma za zadanie pomóc każdemu przedsiębiorcy w zrozumieniu, jak włączyć strategię własności intelektualnej do planów biznesowych firmy. Celem tej aplikacji jest wsparcie w identyfikacji posiadanych w firmie przedmiotów własności intelektualnej i wskazanie obszarów w zakresie jej ochrony, które mogą wymagać wprowadzenia usprawnień¹⁷.

6.4. Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (ang. World Intellectual Property Organization, WIPO)¹⁸

Światowa Organizacja Własności Intelektualnej jest agendą ONZ, której głównym zadaniem jest tworzenie stabilnego systemu prawnej ochrony własności intelektualnej. Organizacja utworzona na podstawie konwencji zawartej w Sztokholmie w 1967 r. Główna siedziba organizacji znajduje się w Genewie (Szwajcaria).

Kompetencje WIPO to przede wszystkim:

- przyczynianie się do opracowywania przepisów mających na celu ulepszenie ochrony własności intelektualnej na całym świecie oraz uzgadnianie ustawodawstw krajowych w tej dziedzinie;
- wykonywanie czynności administracyjnych związanych z realizacją każdego innego porozumienia międzynarodowego mającego na celu popieranie ochrony własności intelektualnej lub branie udziału w wykonywaniu tych czynności;
- zachęcanie do zawierania porozumień międzynarodowych mających na celu ochronę własności intelektualnej;
- udzielanie pomocy państwom zwracającym się o pomoc techniczno-prawną z zakresu własności intelektualnej;
- gromadzenie i popularyzacja wiedzy nt. ochrony własności intelektualnej;

¹⁷ <https://business.ideaspowered.eu/pl>.

¹⁸ <https://www.wipo.int/portal/en/index.html>.

- prowadzenie i zachęcanie do prowadzenia badań dotyczących własności intelektualnej oraz ogłaszanie ich wyników;
- zapewnianie usług ułatwiających międzynarodową ochronę własności intelektualnej;
- prowadzenie rejestracji związanych z prawami własności intelektualnej i publikacja informacji dotyczących tych rejestracji;
- podejmowanie wszelkich innych środków działania z zakresu ochrony własności intelektualnej¹⁹.

6.5. Jednolity Sąd Patentowy (ang. Unified Patent Court, UPC)²⁰

Jednolity Sąd Patentowy to sąd międzynarodowy wspólny dla obecnie 17 państw członkowskich UE, w których obowiązuje Porozumienie o Jednolitym Sądzie Patentowym (UPCA). Jego zadaniem jest orzekanie w szczególności w sprawach naruszeń i ważności zarówno klasycznych patentów europejskich, jak i patentów o jednolitym skutku. UPC oferuje jednolite ramy rozstrzygania sporów patentowych na poziomie europejskim. Trybunał ma wyłączną jurysdykcję w odniesieniu do „klasycznych” patentów europejskich i patentów europejskich o jednolitym skutku (patenty jednolite). Rozstrzygnięcia tego sądu mają jednolity skutek prawny, tj. np. unieważnienie patentu zostanie uznane we wszystkich państwach objętych nowym systemem. Jurysdykcja wyłączna dotycząca „klasycznych” patentów europejskich podlega jednak wyjątkom w siedmioletnim okresie przejściowym. W tym okresie pozwy dotyczące „klasycznych” patentów europejskich mogą być nadal wnoszone do sądów krajowych lub innych właściwych organów krajowych.

Jednolity Sąd Patentowy składa się z Sądu Pierwszej Instancji, Sądu Apelacyjnego i Sekretariatu. Ponadto przewiduje się utworzenie Centrum Mediacji i Arbitrażu Patentowego, które będzie wspierać polubowne rozstrzygnięcia sporów.

¹⁹ Konwencja o ustanowieniu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej.

²⁰ <https://www.unified-patent-court.org/en>.

7. Korzyści i wady wynikające z uzyskania patentu lub prawa ochronnego na wzór użytkowy

Planując podjęcie decyzji o ubieganiu się o ochronę patentową lub o prawa ochronne na wzór użytkowy warto mieć świadomość możliwych zalet i wad tychże rozwiązań. Przy czym w pierwszej kolejności należy przede wszystkim przyjrzeć się wynalazkowi i rozważyć ryzyko nieopatentowania go w stosunku do możliwych kosztów.

Do podstawowych korzyści wynikających z objęcia wynalazku ochroną należą:

Ochrona własności intelektualnej i zapobieganie kopiowaniu

W czasach nieustającej konkurencji rynkowej, opatentowanie wynalazku stanowi podstawową formę ochrony interesów. Właściciel zapewnia sobie w ten sposób bezpieczeństwo prawne związane z objęciem ochroną. Posiadanie patentu zapewnia mu prawo do wyłącznego wykorzystania swojego pomysłu w działalności gospodarczej, dysponowania opatentowanym wynalazkiem oraz czerpania korzyści wynikających z tego tytułu. Pozwala jednocześnie skutecznie ograniczyć aktywność bezpośrednich konkurentów, w tym w legalny sposób zapobiega kopiowaniu lub wykorzystywaniu unikalnych pomysłów, uniemożliwia, w świetle prawa, podmiotom trzecim wdrażanie analogicznych do chronionych patentem rozwiązań, bez zgody jego właściciela.

Weryfikowalność treści i zakresu uprawnień

Posiadanie patentu umożliwia podjęcie działań prawnych i obronę interesów właściciela w przypadku naruszenia jego praw. Uzyskanie prawa własności przemysłowej zapewnia weryfikowalność praw patentowych, zarówno w zakresie treści zgłoszenia, jego daty i zakresu, jak i podmiotu aktualnie uprawnionego. Eliminuje się w ten sposób trudności w uzyskaniu dowodu, co do kwestii takich jak czas opracowania wynalazku i faktu kto jest jego właścicielem, szczególnie w sytuacji gdy na przestrzeni lat dochodzi do przekształceń i zmian korporacyjnych. Ułatwia to zarówno przygotowanie materiałów dowodowych, jak i wykazanie drugiej stronie umowy np. licencyjnej, że dany wynalazek należy do danego podmiotu.

Umocnienie pozycji rynkowej

Aktywność patentowa przyczynia się do zwiększenia atrakcyjności i wartości firmy w oczach potencjalnych inwestorów i partnerów biznesowych. Świadczy ona między innymi o potencjale do rozwoju i innowacyjności, jak i o dopasowywaniu do potrzeb przemysłu i konsumentów, co pozwala kreować pozytywny wizerunek marki, pomaga wzmocnić pozycję rynkową i rozpoznawalność firmy. Ochrona patentowa przekłada się na większe szanse rozszerzenia rynków zbytu i nawiązania współpracy z nowymi podmiotami, a także

na zawieranie korzystniejszych umów handlowych. Posiadanie zastrzeżonych praw własności przemysłowej, monopolu na dane rozwiązania, może znacząco zwiększyć wartość wyceny firmy, co może być istotne przy ewentualnej sprzedaży lub pozyskiwaniu inwestycji.

Prawo do czerpania pożytków, w tym korzyści finansowych

Oprócz samodzielnego dysponowania opatentowanym wynalazkiem np. poprzez produkcję i sprzedaż gotowego wyrobu, istnieją inne formy czerpania korzyści finansowych z posiadanego patentu, jako samodzielnego przedmiotu obrotu. Prawa własności intelektualnej jako prawa o charakterze majątkowym są zbywalne, tj. mogą być przenoszone, obciążane prawem do korzystania (licencją), dziedziczone, czy też wnoszone jako aport. Wynalazca może przykładowo udzielić zgody na korzystanie z wynalazku objętego patentem podmiotom trzecim poprzez zawarcie umowy licencyjnej, co może być źródłem cyklicznego pasywnego dochodu.

Kolejnym rozwiązaniem pozwalającym osiągnąć dodatkowe przychody jest sprzedaż patentu, jednakże w tym przypadku właściciel traci wszelkie prawa wobec wynalazku w zamian za jednorazową korzyść finansową.

Innym aspektem posiadania patentu jest fakt, że może on wpływać na utrzymanie wyższej ceny produktu, dzięki temu, że zapobiega on konkurencji w postaci kopiowania produktu czy technologii.

W Polsce przedsiębiorcy zarabiający na własności intelektualnej mają też możliwość skorzystania z preferencyjnych rozwiązań podatkowych, tj. uzyskania ulgi podatkowej w postaci preferencyjnej stawki opodatkowania w wysokości 5% (zamiast 19%) dla dochodów osiągniętych ze sprzedaży kwalifikowanych praw własności intelektualnej, z opłat lub należności wynikających z umowy licencyjnej, z kwalifikowanego prawa własności intelektualnej uwzględnionego w cenie sprzedaży produktu lub usługi oraz z odszkodowania za naruszenie praw wynikających z kwalifikowanego prawa własności intelektualnej, jeżeli zostało uzyskane w postępowaniu spornym, w tym postępowaniu sądowym albo arbitrażu²¹.

Podatek od dochodu z kwalifikowanych praw własności intelektualnej, czyli IP Box (z ang. IP-intellectual property), to rozwiązanie, które ma zachęcać innowacyjnych podatników do rozwoju swojej działalności, dokonania ochrony prawnej wyników przeprowadzonych prac badawczo-rozwojowych i komercjalizacji wyników.

²¹ art. 30ca PIT oraz 24d CIT.

Możliwość ograniczania działalności potencjalnych konkurentów

Dodatkowe korzyści wynikające z patentowania może zapewnić wybór odpowiedniej strategii patentowej. Służy ona do zarządzania posiadanym portfolio własności intelektualnej oraz ma wpływ na to, jakie środki ochrony i wobec kogo zostaną podjęte.

Przyjęcie odpowiedniej strategii patentowej może zapewnić dodatkowe przewagi z objęcia innowacyjnych rozwiązań ochroną patentową.

Wybór strategii aktywnej może pozwolić na znaczące ograniczenie działalności potencjalnych konkurentów oraz dodatkowo wzmacnia i zabezpiecza pozycję rynkową właściciela patentu. W zależności od celów planowanych do osiągnięcia w wyniku zastosowania tejże strategii może przybierać ona różne formy. Przykładem jest otoczenie patentu wiodącego, szeregiem innych, mniej ważnych patentów, które wspólnie blokują wykorzystanie patentu wiodącego, nawet po jego wygaśnięciu. W efekcie rzeczywista ochrona patentowa może być dłuższa niż teoretycznie możliwa do uzyskania. Inną modyfikacją strategii aktywnej jest sytuacja, w której podmiot dąży do posiadania jak największej liczby patentów w konkretnym obszarze technologii. Ma to sprawiać wrażenie na konkurencji, że dany obszar jest tak skutecznie zabezpieczony patentami, że praktycznie niemożliwym jest, żeby opatentować cokolwiek w danym obszarze lub żeby uniknąć naruszenia jednego lub wielu obowiązujących patentów konkurenta.

Wśród wad wynikających z uzyskania prawa ochronnego wskazuje się natomiast:

Terytorialny zakres ochrony

Zasięg terytorialny ochrony patentowej to co do zasady terytorium danego kraju. W związku z powyższym pozwala to zatrzymać konkurencję tylko w kraju, w którym posiada się patent. Jeśli wynalazek ma potencjał w innych krajach wówczas ochronę można rozszerzyć, ale należy zaplanować dodatkowy budżet na koszty ubiegania się o ochronę na rynkach docelowych.

Konieczność ujawnienia szczegółów wynalazku

Zgłoszenie patentowe oznacza publiczne udostępnienie pewnych informacji technicznych dotyczących wynalazku. Konieczność ujawnienia w zgłoszeniu patentowym szczegółów wynalazku, sprawia, że wiedza o nim staje się powszechnie dostępna, więc każdy może z niej skorzystać. W pewnych sytuacjach może się zdarzyć, że utrzymanie wynalazku w tajemnicy pozwoli skuteczniej trzymać konkurencję na dystans.

Ochrona czasowa

Prawa własności przemysłowej objęte są jedynie czasową ochroną. Czas trwania prawa ochronnego od daty dokonania zgłoszenia w Urzędzie Patentowym wynosi maksymalnie:

- 20 lat od daty zgłoszenia wynalazku do opatentowania;
- 10 lat od daty zgłoszenia wzoru użytkowego;
- 25 lat od daty zgłoszenia wzoru przemysłowego;
- 10 lat od daty dokonania zgłoszenia znaku towarowego²²;
- 10 lat od końca roku kalendarzowego, w którym topografia układu scalonego została wprowadzona do obrotu, lub końca roku kalendarzowego, w którym dokonano zgłoszenia topografii w Urzędzie Patentowym w zależności od tego, który z tych terminów upływa wcześniej;
- w przypadku oznaczenia geograficznego ochrona trwa od dnia dokonania wpisu do rejestru oznaczeń geograficznych i co do zasady jest bezterminowa²³.

Koszty

Zdobycie i utrzymanie prawa wyłącznego takiego jak np. patent wiąże się z koniecznością ponoszenia kosztów. Uzyskanie ochrony w wielu przypadkach wymaga skorzystania z pomocy prawnej i technicznej. Składają się na to koszty rzeczników patentowych, pozyskiwania informacji patentowej (wyszukiwanie patentowe) oraz koszty tłumaczeń w przypadku uzyskiwania ochrony poza terytorium RP. Zgłoszenie do ochrony, udzielenie ochrony oraz jej utrzymywanie również wymaga uiszczenia stosownych, obowiązkowych opłat. Dodatkowe koszty wygeneruje także, m.in. rozszerzenie terytorium, na które prawo wyłączne zostało udzielone. Ponadto, w przypadku naruszeń patentu przez ewentualnych sprawców, by dochodzić swoich praw lub bronić się, jeśli roszczenie o naruszenie skierowane zostanie przeciwko nam przez podmiot legitymujący się posiadaniem prawa wyłącznego w zbliżonym zakresie, niezbędne jest poniesienie kosztów na pomoc prawną na etapie przedsądowym, kosztów reprezentacji oraz ewentualnych obowiązkowych opłat sądowych oraz kosztów egzekucyjnych.

²² Na wniosek uprawnionego, po wniesieniu stosownej opłaty, prawo ochronne może być przedłużane na kolejne okresy 10-letnie. Nie ma ograniczeń, jeśli chodzi o liczbę możliwych przedłużeń, jednak warunkiem utrzymania ochrony znaku jest faktyczne używanie dla towarów lub usług objętych rejestracją.

²³ Ochrona oznaczenia geograficznego może zostać unieważniona lub wygasnąć, jeśli nie jest ono używane. Pięcioletni okres przerwy w używaniu oznaczenia może doprowadzić do wydania decyzji o wygaśnięciu prawa z rejestracji na oznaczenie geograficzne.

Czasochłonność procesu

W pewnych sytuacjach ubieganie się o ochronę praw własności przemysłowej może być bardzo czasochłonnym i długotrwałym procesem, co jest wynikiem m.in. uregulowań ustawy Prawo własności przemysłowej. W tym czasie rynek może ulec zmianie, a technologia na tyle rozwinąć się, że wyprzedzi wynalazek danego podmiotu zanim ten uzyska patent. Największym mankamentem wspomnianych przepisów jest bowiem długotrwałość procedur (m.in. w zakresie okresu sporządzenia sprawozdania ze stanu techniki czy też okresu na złożenie sprzeciwu). Warto nadmienić, iż szereg propozycji usprawnień zostało zgłoszonych w projekcie z dnia 25 kwietnia 2022 r. do ustawy Prawo własności przemysłowej. Na wstępie uzasadnienia projektu wskazano, że jego celem jest „zaproponowanie nowych rozwiązań umożliwiających ochronę praw wyłącznych, uproszczenie i skrócenie postępowań, w tym skrócenie czasu udzielania ochrony”. Przy czym część propozycji została uznana za sporną i ustawa w proponowanym kształcie nie została dotychczas uchwalona.

Podsumowując, w kontekście korzyści i wad wynikających z uzyskania praw ochronnych, warto podkreślić, że patentowanie odgrywa istotną rolę w stymulowaniu rozwoju technologii, zarówno na poziomie poszczególnych wynalazków, jak i na poziomie rozwoju całych dziedzin nauki i przemysłu. Dzięki patentom, po okresie ochrony, innowacje stają się publicznie dostępne, przez co inni mogą korzystać z osiągnięć innowatora, a to przyczynia się do postępu technologicznego. Tworzenie przejrzystego i skutecznego prawa ochrony intelektualnej jest we współczesnej gospodarce kluczowe. Otoczenie prawne jest bowiem jednym z najważniejszych czynników decydujących o rozwoju polskich innowacyjnych firm.

Podejmowanie aktywności w zakresie polityki innowacyjnej poprzez wdrażanie skutecznych narzędzi w obszarze ochrony własności intelektualnej przyczynia się do podnoszenia zdolności przedsiębiorstw, regionów i całej gospodarki do dokonywania innowacji, a także ułatwiania transferu i rozpowszechniania się innowacji.

8. Analiza statystyczna aktywności i skuteczności w zakresie pozyskiwania praw ochronnych dla wynalazków i wzorów użytkowych

8.1. Zgłoszenia wynalazków i wzorów użytkowych z Wielkopolski

8.1.1. Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego rozdziału jest statystyczna analiza aktywności i skuteczności podmiotów z Wielkopolski w zakresie pozyskiwania praw ochronnych dla wynalazków i wzorów użytkowych. W ramach rozdziału omówiono zgłoszenia oraz uzyskane prawa ochronne w przedziale czasowym 2018-2022 r. Analizy dokonano z uwzględnieniem następujących cech: rodzaju podmiotu zgłaszającego, formy własności, źródła pochodzenia kapitału, siedziby podmiotu (poziom województwa i podregionów), branży gospodarczej w odniesieniu do Inteligentnych Specjalizacji Wielkopolski oraz wielkości podmiotu (w przypadku przedsiębiorstw).

Analizę zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych z Wielkopolski oparto na dwóch źródłach danych:

1. **Dane gromadzone i publikowane przez GUS w ramach serwisu Bank Danych Lokalnych**²⁴. W serwisie publikowane są dane statystyczne nt. wynalazków i wzorów użytkowych (zgłoszenia oraz uzyskane prawa ochronne). Atutem serwisu jest możliwość generowania zestawień danych w podziale na lata oraz jednostki geograficzne (poziom województw i powiatów). Dodatkowo dla zgłoszeń wynalazków dostępne są dane uwzględniające kategorię zgłaszających. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż wszystkie dane w podziale geograficznym są generowane z uwzględnieniem kodu pocztowego pierwszego (głównego) zgłaszającego bądź uprawnionego²⁵. Zatem dane te nie uwzględniają sytuacji, w której przykładowo drugim albo kolejnym zgłaszającym jest podmiot z Wielkopolski. Każdorazowo przy wykresach i tabelach opartych na tym źródle umieszczano zapis „na podstawie danych GUS”.
2. **Wyszukiwarka Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej**²⁶. Wyszukiwarka umożliwia generowanie wykazów zgłoszeń i uzyskanych praw ochronnych z uwzględnieniem m.in. nazwy zgłaszającego i jego lokalizacji, dat zgłoszenia i uzyskania praw, klasyfikacji MKP (Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej) czy też

²⁴ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>.

²⁵ Raport Roczny 2021, Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2021.

²⁶ <https://ewyszukiwarka.pue.uprp.gov.pl/search/advanced-search>.

szczegółowych danych nt. przedmiotu zgłoszenia. Zestawienia z wyszukiwarki UPRP stanowią zatem istotne uzupełnienie wyników publikowanych przez GUS. Przy czym pewnym problemem jest brak kompletnych danych dla ostatniego roku objętego niniejszą analizą (2022 r.). Spowodowane jest to opóźnieniem w aktualizacji danych przez UPRP dla 2022 roku (dostępne dane obejmują miesiące styczeń-czerwiec, brak danych dla pozostałych miesięcy). Z uwagi na powyższe, wykresy oparte na tym źródle, można analizować za 2022 r. pod względem np. struktury zgłoszeń/uzyskanych praw ochronnych. Natomiast analiza pod względem zmian wartości w czasie powinna obejmować okres 2018-2021. Każdorazowo przy wykresach i tabelach opartych na tym źródle umieszczano zapis „na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP”.

Biorąc pod uwagę zakres rzeczowy niniejszego raportu, szereg przekrojów analizy nie było dostępnych w ww. źródłach (np. według kryterium wielkości przedsiębiorstw). Pozyskanie i analiza danych w tych przekrojach wymagała podjęcia dodatkowych działań, które przedstawiono poniżej w punktach:

1. Dane publikowane przez GUS czy też UPRP nie obejmują podziału podmiotów zgłaszających wg formy własności. Aby udzielić odpowiedzi na strukturę własnościową zgłaszających, konieczne było pozyskanie danych z baz UPRP, a następnie weryfikacja własności kapitału dla poszczególnych podmiotów we właściwym rejestrze (m.in. KRS, CEIDG). W tym procesie pominięto zgłoszenia dokonywane przez osoby fizyczne. Dla zwiększenia czytelności analizy, dokonano następującej klasyfikacji:
 - forma własności: publiczna, prywatna, mieszana;
 - pochodzenie kapitału: krajowe, zagraniczne, mieszane.
2. Z uwagi na niedostępność danych dotyczących wielkości podmiotów wnioskujących o prawa ochronne w bazach GUS czy też UPRP, konieczne było sięgnięcie do danych finansowych podmiotów zgłaszających, możliwych do pozyskania z KRS. Do przyporządkowania przedsiębiorstw do klas wielkości zastosowano kryterium finansowe zgodnie z definicją MŚP z rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu. Ze względu na brak ogólnodostępnych danych dotyczących zatrudnienia, zastosowano jedynie kryterium finansowe tj. dane dot. bilansu i obrotów w KRS).
3. Dane dostępne w GUS nt. zgłoszeń w ogóle nie obejmują szczegółowych informacji nt. powiązania branżowego zgłaszających podmiotów. Z kolei bazy UPRP zawierają nazwy zgłaszających, co pozwoliło na przypisanie do nich kodu PKD wiodącej (podstawowej) działalności (m.in. z wykorzystaniem rejestrów CEIDG i KRS).

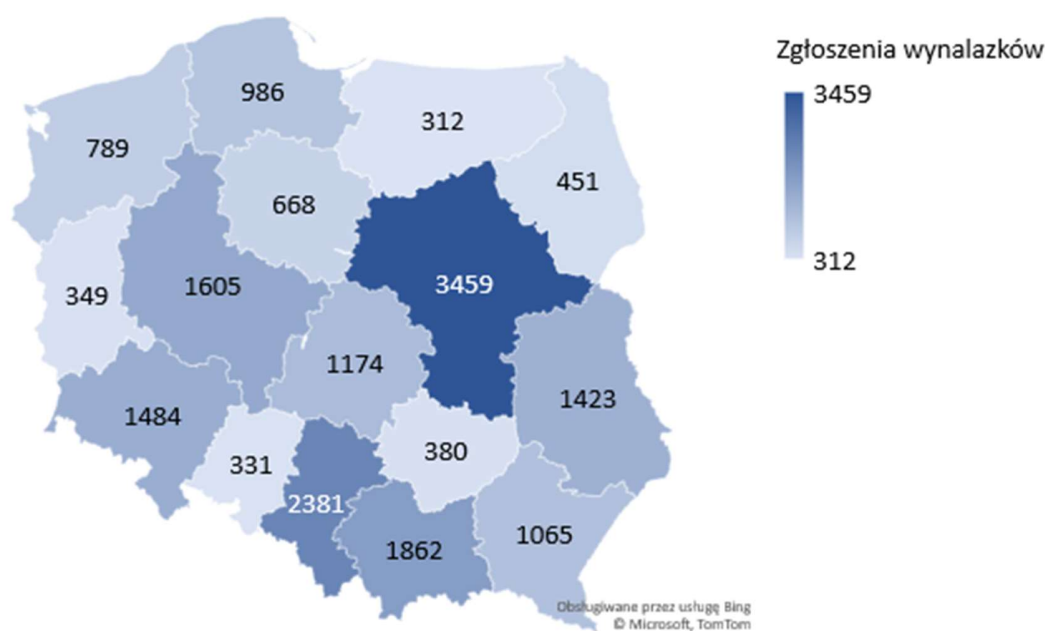
Następnie w oparciu o zapisy dokumentu pn. „Inteligentne Specjalizacje wskazane w Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski 2030 (RIS 2030)” zostało dokonane przypisanie zgłaszających do poszczególnych inteligentnych specjalizacji Wielkopolski.

4. Podejście oparte na analizie podstawowego obszaru działalności gospodarczej zgłaszających nie uwzględnia informacji nt. dziedziny dokonywanego zgłoszenia. Z tego względu jako uzupełnienie powyższej analizy, pozyskano dane nt. dziedziny zgłoszeń z wykorzystaniem klasyfikacji MKP (Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej). Warto zaznaczyć, iż zgłaszający mogą wskazać więcej niż jeden kod właściwy dla danego wynalazku/wzoru użytkowego. W dalszej analizie uwzględniono wszystkie wskazane kody w zgłoszeniu (a nie tylko pierwszy).

8.1.2. Wynalazki

Województwo wielkopolskie zajmuje wysokie miejsce na liście regionów z największą liczbą zgłoszeń wynalazków. W okresie 2018-2022 odnotowano 1 606 zgłoszeń z łącznej liczby 18 719 w skali kraju (ok. 8,6%). Stawia to Wielkopolskę na czwartym miejscu w kraju po woj. mazowieckim, śląskim i małopolskim.

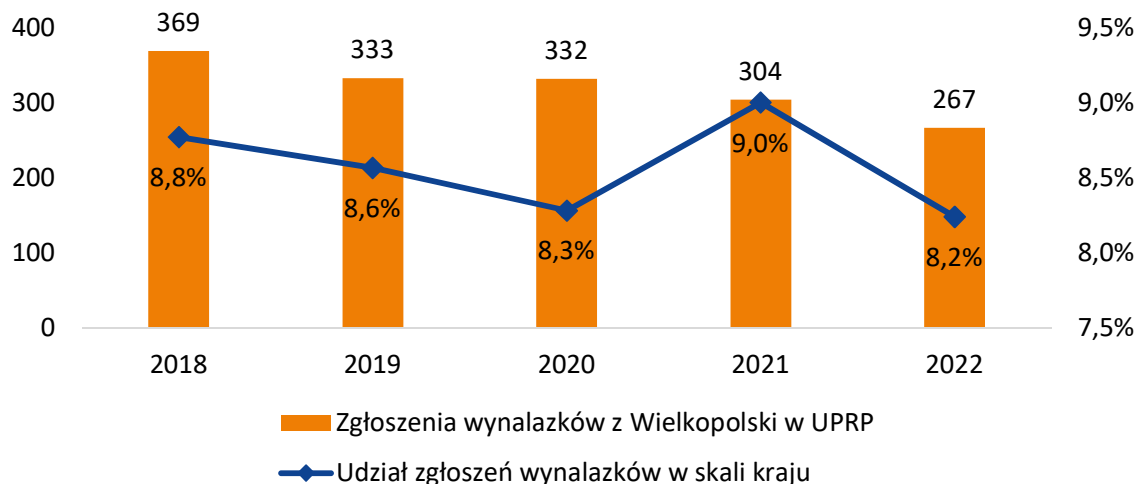
Wykres 1. Zgłoszenia wynalazków w podziale na województwa (2018-2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2018–2022 w województwie wielkopolskim obserwowano spadek liczby zgłoszeń wynalazków. W 2022 r. podmioty z województwa wielkopolskiego zgłosiły do ochrony w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej 267 wynalazków (spadek z 304 w roku poprzednim). Udział zgłoszeń w skali kraju zmieniał się w ograniczonym zakresie (pomiędzy 8,2% w 2022 r. do 9,0% w roku poprzednim).

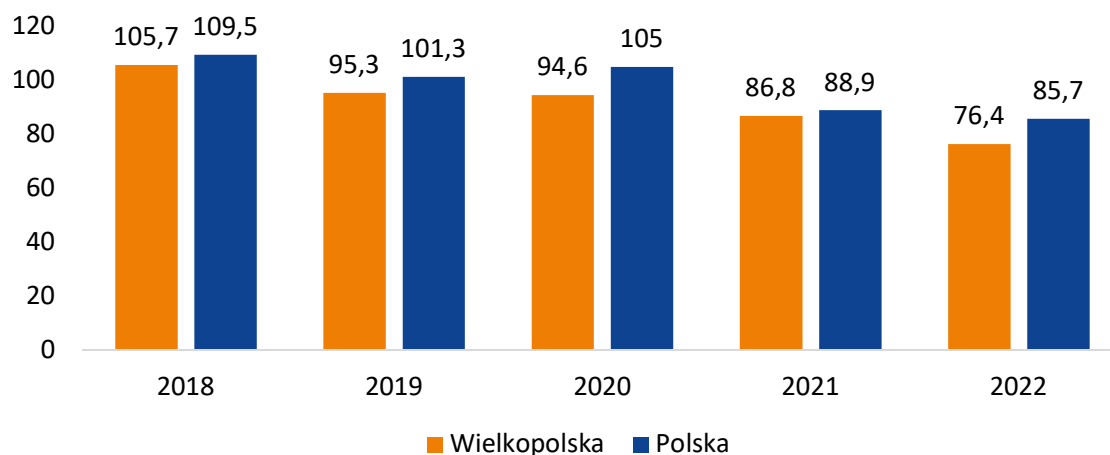
Wykres 2. Zgłoszenia wynalazków z Wielkopolski w UPRP (na tle kraju)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

We wszystkich analizowanych latach liczba zgłoszeń wynalazków w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców była nieznacznie niższa w województwie wielkopolskim niż średnio w Polsce. Przy czym zarówno dla Wielkopolski, jak też całego kraju, można odnotować spadek liczby zgłoszeń w 2022 r. w stosunku do 2018 r. w przeliczeniu na liczbę mieszkańców (spadek wyniósł ok. 27,7% dla woj. wielkopolskiego oraz 21,7% dla kraju).

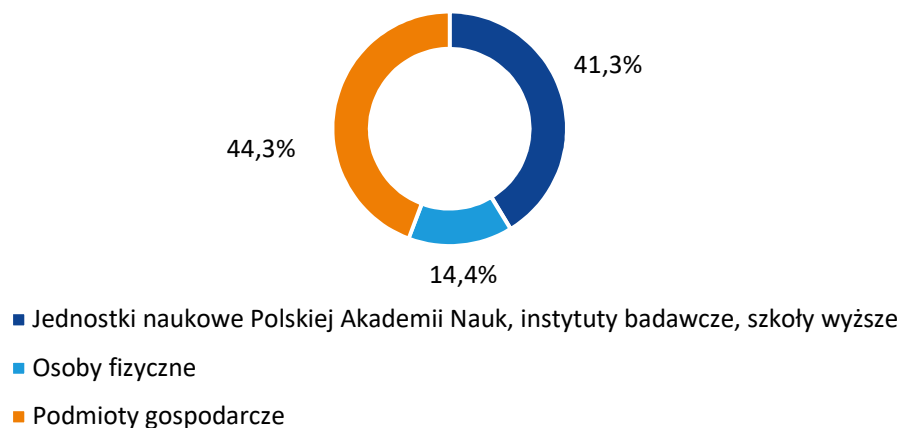
Wykres 3. Zgłoszenia wynalazków w UPRP na 1 mln mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując liczbę zgłoszonych wynalazków z województwa wielkopolskiego wg rodzaju podmiotu można zauważyć, że w okresie 2018-2022 zbliżony udział miały wnioski złożone przez podmioty gospodarcze (44,3% w całkowitej liczbie zgłoszeń) oraz jednostki naukowe, instytuty badawcze oraz szkoły wyższe (41,3%).

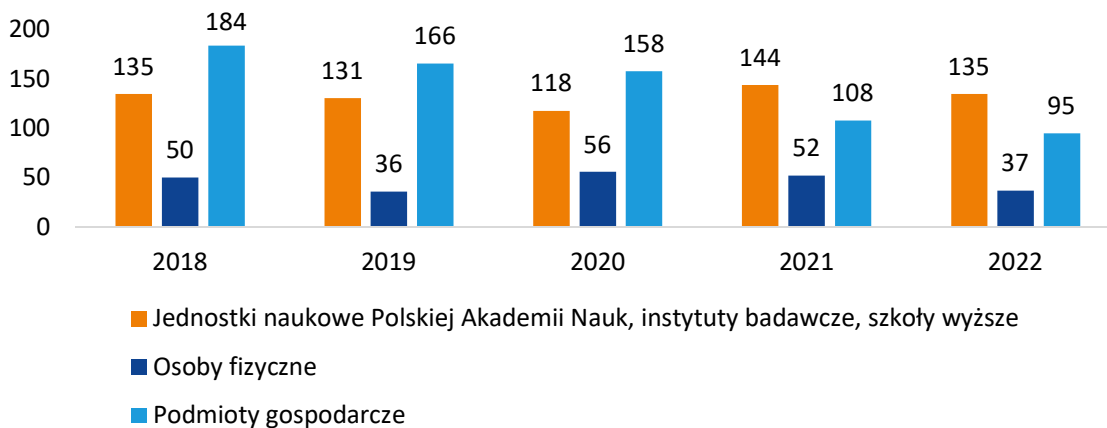
Wykres 4. Zgłoszenia wynalazków z Wielkopolski w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu w okresie 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Warto odnotować istotny spadek liczby zgłoszeń dokonywanych przez podmioty gospodarcze z poziomu 184 w 2018 r. do 95 w 2022 r. (spadek o 48,4%). W latach 2018-2020 to przedsiębiorstwa były liderami pod względem aktywności w zakresie zgłaszania wniosków o ochronę wynalazków. W badanym okresie nieznacznie spadła również liczba dokonywanych zgłoszeń przez osoby fizyczne.

Wykres 5. Zgłoszenia wynalazków z Wielkopolski w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu

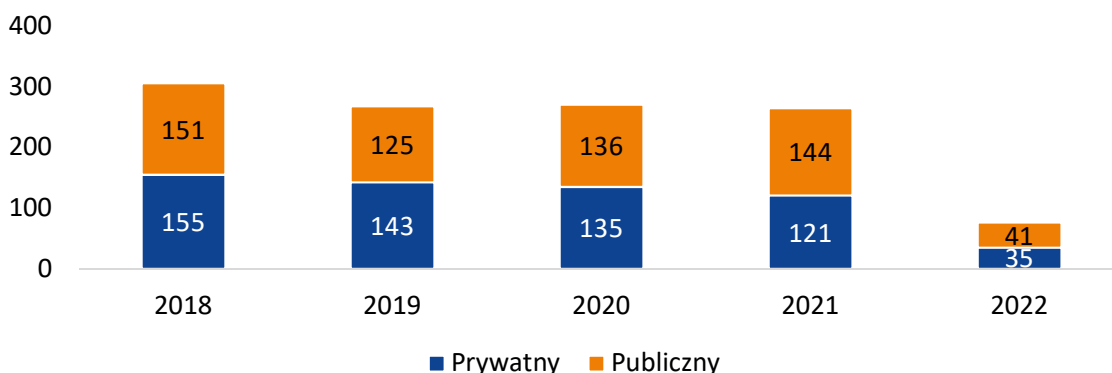
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przechodząc do analizy formy własności zgłaszających w badanym okresie, niemal identyczny odsetek zgłoszeń dotyczy sektora prywatnego (49,7%) co publicznego (50,3%) (wykres 6). Wynika to przede wszystkim z bardzo dużego zaangażowania szkół wyższych i instytutów badawczych w działalność w zakresie ochrony wynalazków. Należy jednak

zwrócić uwagę na fakt, że analiza danych w odniesieniu do pochodzenia kapitału finansowego podmiotu zgłaszającego może być bardziej złożona. Bardzo często zgłoszenia są dokonywane we współpracy instytutów badawczych czy też szkół wyższych (kapitał publiczny) z przedsiębiorstwami (najczęściej kapitał prywatny). Niejednokrotnie występuje sytuacja, w której zgłaszających jest kilka podmiotów/osób. W tej sytuacji, jednoznaczne przyporządkowanie do danej kategorii wg formy własności może być utrudnione²⁷. Z tego względu zastosowano w dalszej analizie rozwiązanie stosowane przez GUS w sprawozdaniach z działalności wynalazczej, tj. zestawienia przedstawiają dane tylko z perspektywy jednego (pierwszego) zgłaszającego.

W odniesieniu do wykresu 6 przedstawiającego zgłoszenia wynalazków przez podmioty z Wielkopolski według formy własności podmiotu zgłaszającego należy odnotować, że znaczny spadek zgłoszeń wynalazków przez UPRP w ostatnim roku analizy związany jest z przesunięciem czasowym w aktualizacji danych przez UPRP, w związku z czym został wyłączony z analizy porównawczej. Analiza danych z lat 2018-2022 wskazuje na stały spadek liczby zgłoszeń dokonywanych przez podmioty prywatne oraz wzrost zgłoszeń dokonywanych przez podmioty sektora publicznego notowany od 2019 r. W ostatnich dwóch latach analizy zauważalna jest nieznaczna przewaga sektora publicznego nad prywatnym – w 2022 r. sektor publiczny odpowiadał za ok. 54% wszystkich zgłoszeń wynalazków.

Wykres 6. Zgłoszenia wynalazków z Wielkopolski w UPRP wg form własności

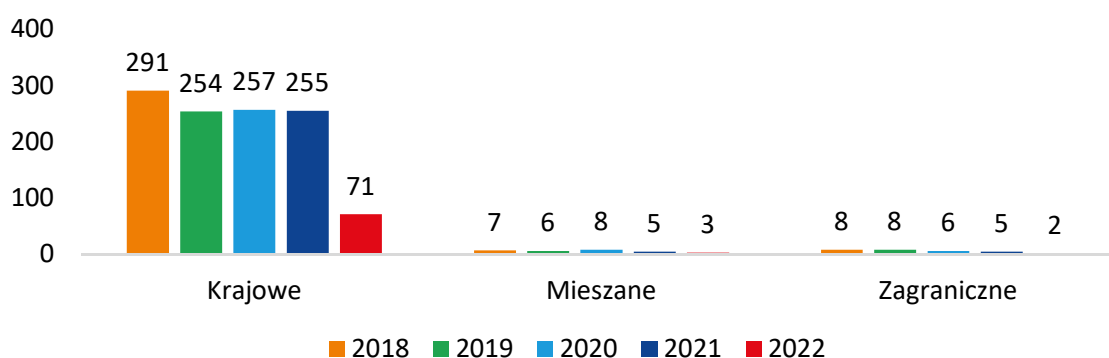
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Pod względem źródła pochodzenia kapitału podmiotu zgłaszającego, zdecydowana większość zgłoszeń wynalazków dokonywana jest przez podmioty z kapitałem krajowym. Można domniemywać, iż duże globalne firmy obecne w Wielkopolsce, nawet jeżeli prowadzą

²⁷ Przykładowa sytuacja dot. danych pozyskanych z URPR: wyszczególnione są wszystkie podmioty, a na pierwszym miejscu jednostka naukowa/instytut, a na kolejnym przedsiębiorstwo lub też na odwrót.

lokalnie działalność B+R, to zabezpieczają swoje prawa przede wszystkim na poziomie międzynarodowym. Z podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego do najczęściej dokonujących zgłoszeń można zaliczyć Rawicką Fabrykę Wyposażenia Wagonów Sp. z o.o., Schattdecor Sp. z o.o., Bridgestone Poznań Sp. z o.o., Aether Biomedical Sp. z o.o. oraz Aft Sp. z o.o.

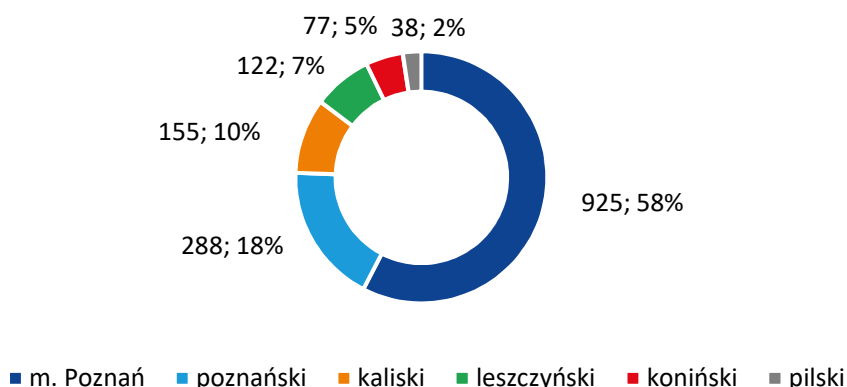
Wykres 7. Zgłoszenia wynalazków z Wielkopolski w UPRP wg źródła pochodzenia kapitału zgłaszającego podmiotu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Przedstawiona poniżej analiza dot. struktury geograficznej zgłaszających podmiotów ilustruje zgłoszenia na poziomie podregionów województwa wielkopolskiego sumarycznie dla całego okresu (wykres 8), jak i w poszczególnych latach 2018-2022 (wykres 9). Największą liczbę zgłoszeń odnotowano z podmiotów zarejestrowanych w podregionie m. Poznań (925 zgłoszeń wynalazków w całym okresie, co stanowi ok. 57,6% w całym badanym okresie) oraz podregionie poznańskim (adekwatnie: 288, 17,9%).

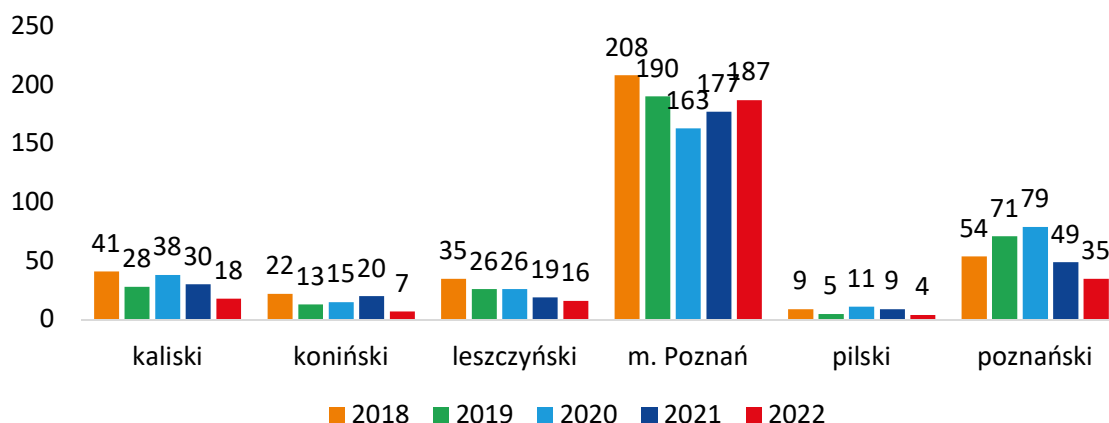
Wykres 8. Sumaryczna liczba zgłoszeń wynalazków w podregionach Wielkopolski w okresie 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wzrost liczby zgłoszeń wynalazków notuje się jedynie w odniesieniu do m. Poznań (od 2020 r.), w pozostałych podregionach obserwowany jest spadek liczby zgłoszeń – największy w przypadku podregionu konińskiego tj. 68% w stosunku do 2018 r.

Wykres 9. Liczba zgłoszeń wynalazków w podziale na podregiony Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Następnym elementem analizy jest struktura branżowa podmiotów dokonujących zgłoszeń wynalazków. Analizę oparto na wiodącym kodzie PKD działalności (informacje pozyskano z rejestrów KRS i CEIDG). Warto w tym miejscu zauważyć, iż najczęściej zgłoszeń dokonano w obrębie działu 72 PKD – badań naukowych i prac rozwojowych (38 zgłoszeń, udział na poziomie 9,1%), w szczególności w ramach klasy 72.19.Z – badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie pozostałych nauk przyrodniczych i technicznych (33 zgłoszeń, udział na poziomie 7,9%). Klasa ta jest dość szeroka i obejmuje nauki przyrodnicze, techniczne, medyczne, rolnicze oraz międzydyscyplinarne z przewagą wymienionych. Należy zaznaczyć, iż działalność podmiotów działających w obszarze badań naukowych i prac rozwojowych ma charakter międzysektorowy, zatem może wpisywać się we wszystkie IS regionu. Z pozostałych obszarów działalności, które wpisują się w więcej IS można wskazać klasę 71.12.Z – działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne (udział na poziomie 2,2%).

Warto zauważyć znaczne zróżnicowanie branżowe podmiotów dokonujących zgłoszeń wynalazków: żaden z wiodących obszarów aktywności gospodarczej nie przekroczył 10% pod względem udziału w dokonywanych zgłoszeniach wynalazków. Najczęściej występują podmioty z wiodącym obszarem działalności w obrębie IS Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów oraz IS Przemysł jutra.

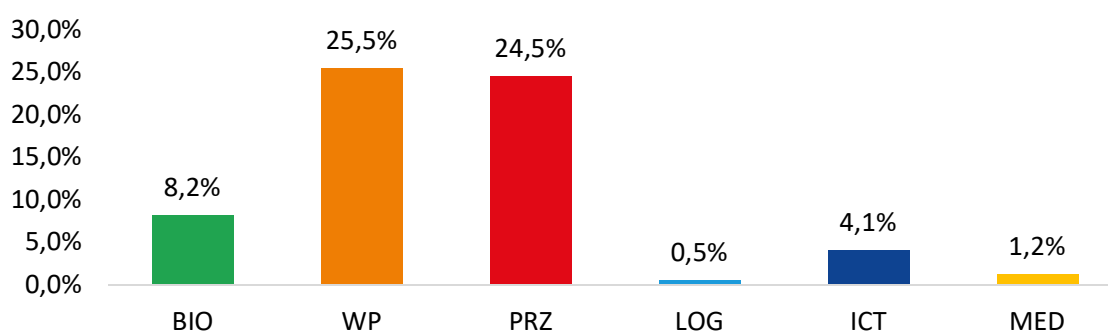
Tabela 1. Powiązanie branżowe z IS dokonywanych zgłoszeń wynalazków

Klasa PKD	Opis PKD	Odsetek zgłoszeń ²⁸	Powiązanie z IS ²⁹
1091Z	Produkcja gotowej paszy dla zwierząt gospodarskich	4,3%	BIO
2599Z	Produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych, gdzie indziej niesklasyfikowana	2,9%	PRZ, WP
2562Z	Obróbka mechaniczna elementów metalowych	2,9%	PRZ, WP
1089Z	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej niesklasyfikowana	2,4%	BIO
2229Z	Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych	2,4%	WP
2651Z	Produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych i nawigacyjnych	2,4%	ICT
2442B	Produkcja wyrobów z aluminium i stopów aluminium	2,2%	PRZ

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Analizowany powyżej poziom szczegółowości klas PKD może utrudniać całościową ocenę sytuacji. Dlatego też dokonano uogólnienia podstawowych obszarów działalności przedsiębiorstw na poziom działów PKD i przypisano zgłoszenia do poszczególnych IS. Uwzględnionych zostało w ten sposób szereg kodów, które nie były uwidocznione w powyższej tabeli. Wiodącą rolę w tym przypadku odgrywają zgłoszenia dokonane przez podmioty związane z IS Wnętrza przyszłości (25,5% podmiotów dokonujących zgłoszeń działa w tym obszarze) oraz IS Przemysł jutra (24,5%). Marginalna liczba zgłoszeń dotyczy podmiotów funkcjonujących w obszarze Wyspecjalizowanych procesów logistycznych (0,5%) oraz nowoczesnych technologii medycznych (1,2%).

Wykres 10. Powiązanie z IS dokonywanych zgłoszeń wynalazków

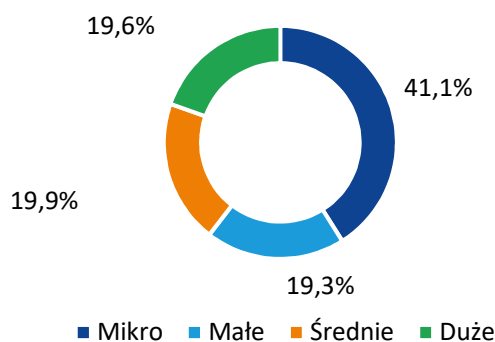
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

²⁸ Przedstawiono kody PKD z udziałem powyżej 2,0% biorąc pod uwagę odsetek zgłoszeń.

²⁹ Dla zwiększenia czytelności tabeli zastosowano akronimy: BIO - Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, WP – Wnętrza przyszłości, PRZ – Przemysł jutra, LOG – Wyspecjalizowane procesy logistyczne, ICT – Rozwój oparty na ICT, MED – Nowoczesne technologie medyczne

Przechodząc do analizy wielkości podmiotów dokonujących zgłoszeń wynalazków (patrz wykres 11 i 12), warto zauważyć dość zbliżony poziom dokonywanych zgłoszeń wynalazków przez przedsiębiorstwa zaklasyfikowane jako małe (19,3%), średnie (19,9%) oraz duże (19,6%). Liderem w zakresie dokonywanych zgłoszeń pozostają mikroprzedsiębiorstwa (41,1%). Warto odnotować, iż średnie i duże podmioty dysponują zdecydowanie większym potencjałem w zakresie możliwości zgłoszeń wynalazków ze względu na posiadane zasoby finansowe, kadrowe, a także istnienie działów B+R w strukturze firm. Tym niemniej przedstawione dane ilustrują sytuację, w której mikro i małe przedsiębiorstwa odpowiadają za ponad 60% wszystkich zgłoszeń. Wynika to m.in. z szans rozwojowych, które mogą być efektem pozyskanych patentów i praw ochronnych na swoje wyroby (np. przekroczenie progu scale-up).

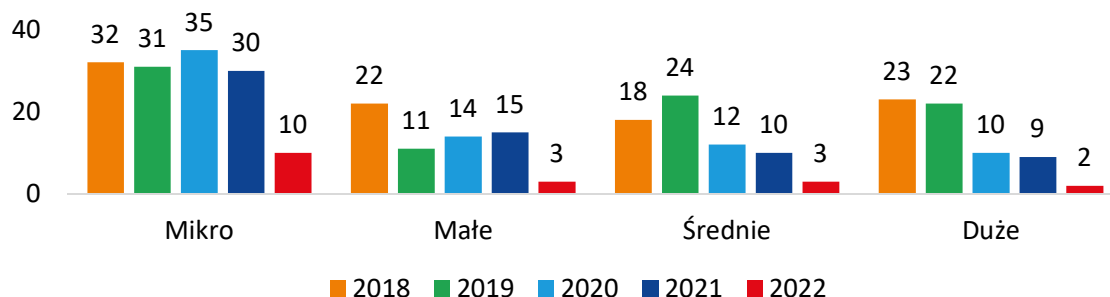
Wykres 11. Wielkość podmiotów dokonujących zgłoszeń wynalazków w okresie 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

W badanym okresie odnotowano spadek w zakresie zgłoszeń dokonywanych przez podmioty średnie i duże. Jednocześnie w przypadku mikroprzedsiębiorstw nie odnotowano znaczących spadków. W 2018 r. liczba zgłoszeń wyniosła 32, podczas gdy w 2021 r. 30 (należy pamiętać, iż w 2022 r. liczba zgłoszeń dotyczy niepełnego okresu od stycznia do czerwca).

Wykres 12. Wielkość podmiotów dokonujących zgłoszeń wynalazków wg poszczególnych lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Zdecydowanym liderem w zakresie dokonywanych zgłoszeń jest Politechnika Poznańska, która w okresie 2018-2022 dokonała 270 zgłoszeń i stanowiło to 22,8% wszystkich zgłoszeń. Na kolejnych pozycjach można odnotować Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu (113 zgłoszeń, 9,5%), Sieć Badawcza Łukasiewicz – Poznański Instytut Technologiczny (51 zgłoszeń, 4,4%) oraz Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (51 zgłoszeń, 4,3%). Pokazuje to na ogromną aktywność instytucji naukowych w zakresie zgłoszeń patentowych. Dopiero na dalszych miejscach pojawiają się podmioty prywatne z grupy przedsiębiorstw. Poniżej przedstawiono zestawienie podmiotów z największą liczbą zgłoszeń w badanym okresie (2018-2022).

Tabela 2. Zestawienie podmiotów z największą liczbą zgłoszeń wynalazków (2018-2022)

Nazwa podmiotu	Zgłoszenia wynalazków
Politechnika Poznańska	270
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu	113
Sieć Badawcza Łukasiewicz – Poznański Instytut Technologiczny	52
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	51
Akademia Kaliska im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego ³⁰	22
Piast Pasze Sp. Z o.o.	12
Digitouch Sp. Z o.o.	11

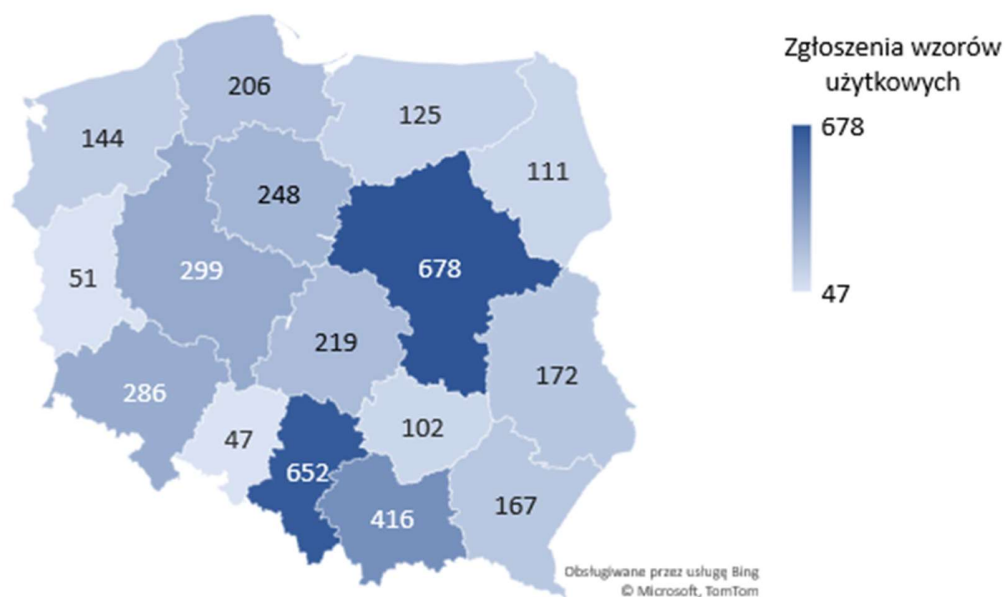
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

³⁰ Obecnie Uniwersytet Kaliski.

8.1.3. Wzory użytkowe

Pod względem liczby zgłaszanych wzorów użytkowych Wielkopolska zajmuje czwarte miejsce w skali kraju. W okresie 2018-2022 odnotowano 299 zgłoszeń na tle 3 923 zgłoszeń w skali kraju, co stanowi ok. 7,6% ogółu zgłoszeń. Więcej wzorów użytkowych zostało złożonych w UPRP jedynie w województwach: mazowieckim, śląskim oraz małopolskim. Należy odnotować znaczną różnicę pomiędzy liczbą zgłoszeń dokonanych przez podmioty z Wielkopolski, a liczbą zgłoszeń lidera rankingu, tj. woj. mazowieckiego (678 zgłoszeń).

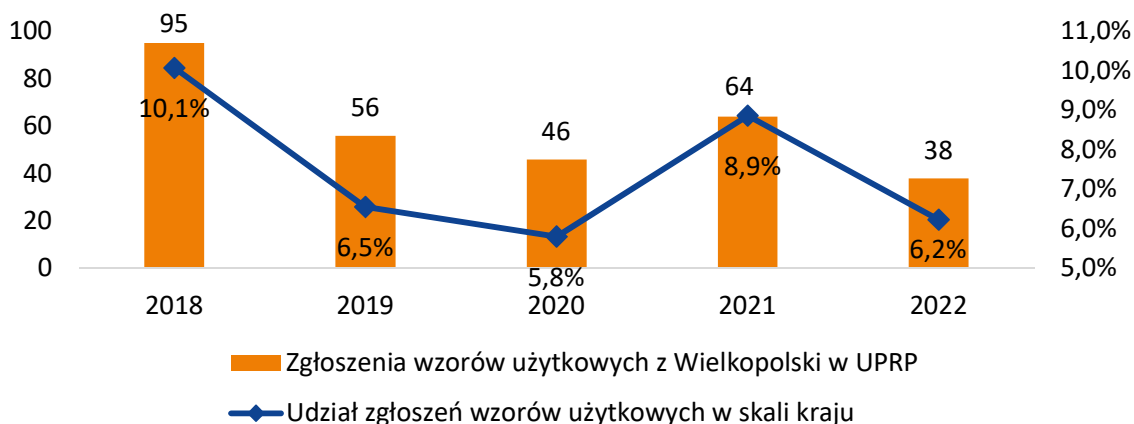
Wykres 13. Zgłoszenia wzorów użytkowych w podziale na województwa (2018-2022)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba zgłoszonych wzorów użytkowych w roku 2022, pochodzących z województwa wielkopolskiego wyniosła 38 (spadek z 64 w roku poprzednim), co stanowiło 6,2% liczby zgłoszeń wzorów użytkowych w całej Polsce (8,9% w roku poprzednim). Stanowi to znaczący spadek liczby zgłoszonych wzorów użytkowych w stosunku do 2018 r., kiedy to z Wielkopolski odnotowano blisko 100 zgłoszeń (udział w skali kraju przekraczający 10%).

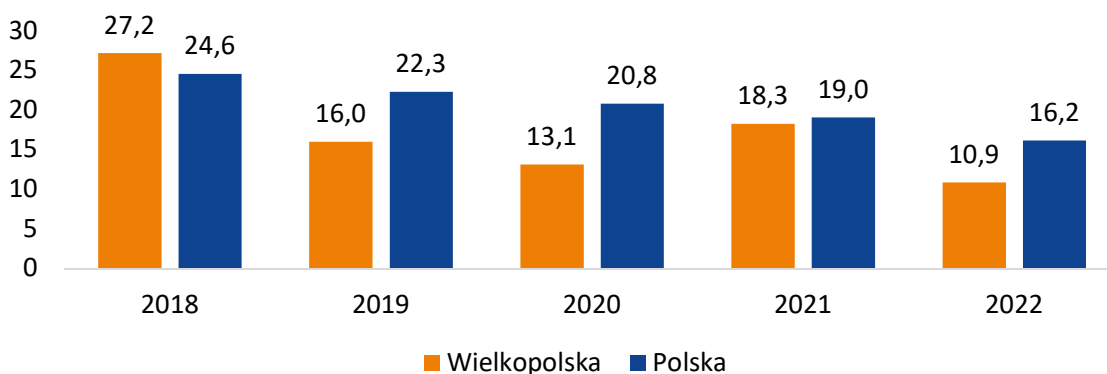
Wykres 14. Zgłoszenia wzorów użytkowych z Wielkopolski w UPRP (na tle kraju)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Spadek liczby zgłoszeń wzorów użytkowych przez wielkopolskie podmioty w okresie 2018-2022 dotyczy również liczby zgłoszeń w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców. O ile jeszcze w 2018 r. liczba zgłoszeń była nieznacznie wyższa w porównaniu do kraju, tak w 2022 r. wyniosła zaledwie 10,9 na 1 mln mieszkańców (wartość o ponad 30% niższa w porównaniu do kraju).

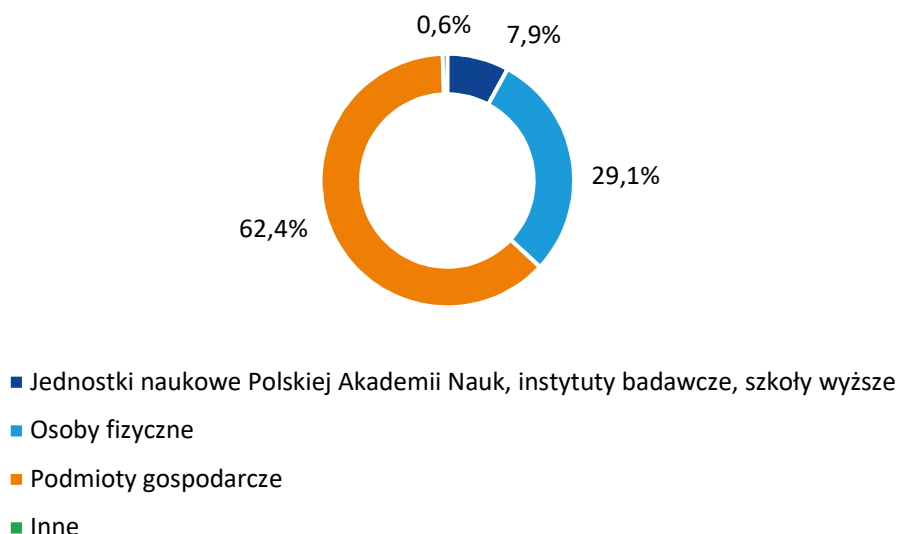
Wykres 15. Zgłoszenia wzorów użytkowych w UPRP na 1 mln mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując zgłoszenia wzorów użytkowych z Wielkopolski wg rodzaju zgłaszającego podmiotu, przewagę w każdym analizowanym roku uzyskują podmioty gospodarcze (w całym badanym okresie ich udział stanowił 62,4%). Również istotną rolę odgrywają zgłoszenia dokonywane przez osoby fizyczne (ok. 29,1%). Marginalną rolę odgrywają zgłoszenia jednostek naukowych, instytutów badawczych czy też szkół wyższych (niepełna 8%).

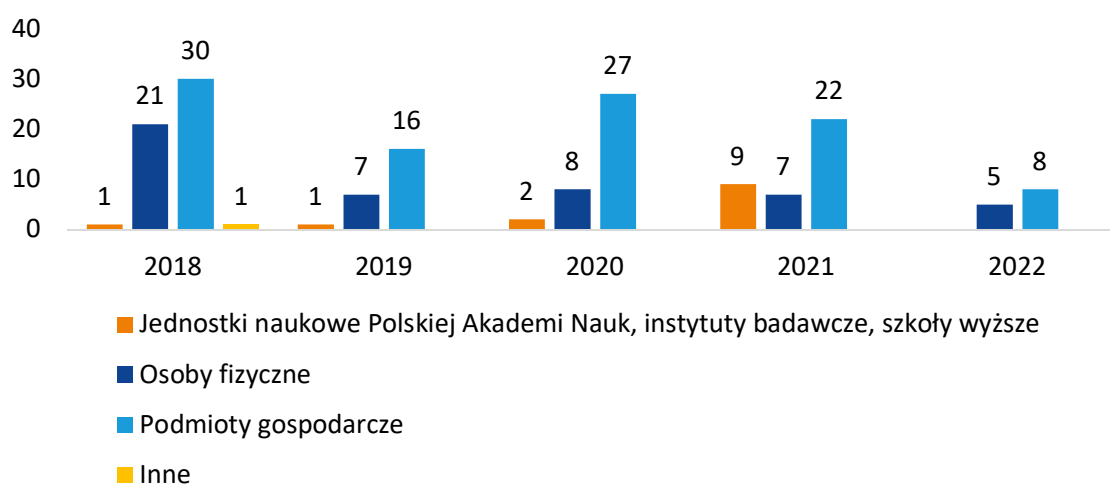
Wykres 16. Zgłoszenia wzorów użytkowych z Wielkopolski w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu w okresie 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W badanym okresie widać spadek szczególnie w grupie osób fizycznych dokonujących zgłoszeń wzorów użytkowych. W ostatnim roku objętym analizą brak jest zgłoszeń ze strony jednostek naukowych, instytutów badawczych czy też szkół wyższych (należy jednak pamiętać, iż te dane nie obejmują pełnego roku). Warto odnotować pojawienie się kategorii „inne” w 2018 r. Zgłoszenie to dotyczy stowarzyszenia.

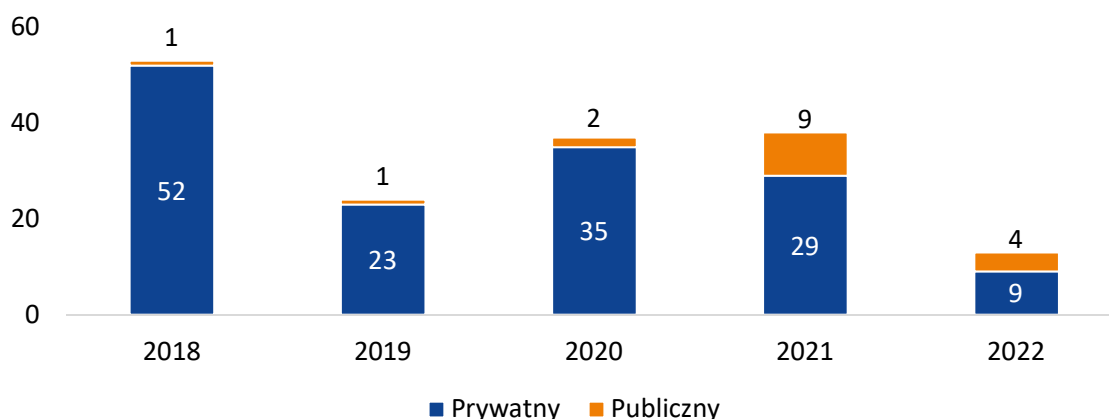
Wykres 17. Zgłoszenia wzorów użytkowych z Wielkopolski w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

W przypadku zgłoszeń wzorów użytkowych, zdecydowanie dominują podmioty z kapitałem prywatnym. Kapitał publiczny można przypisać głównie do instytutów badawczych (Sieć Badawcza Łukasiewicz) oraz szkół wyższych (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Politechnika Poznańska). Jedynym przedsiębiorstwem z kapitałem publicznym, które wykazuje aktywność w tym obszarze jest Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego PZL-Kalisz SA.

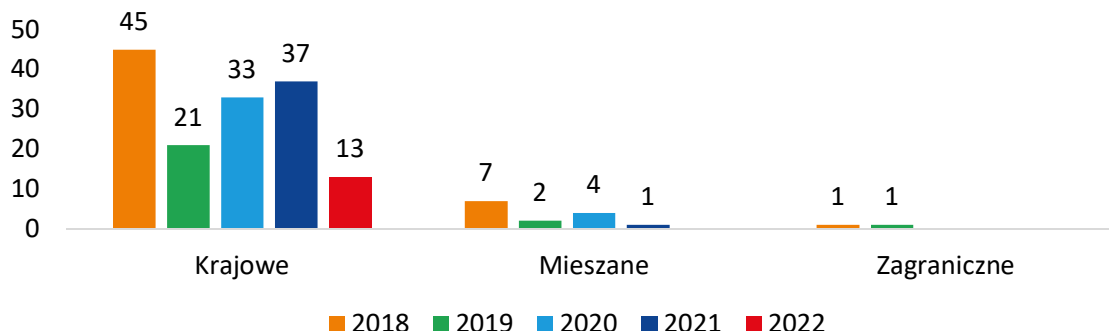
Wykres 18. Zgłoszenia wzorów użytkowych z Wielkopolski w UPRP wg form własności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Większość dokonywanych zgłoszeń dotyczy podmiotów z kapitałem krajowym. Udział podmiotów z kapitałem mieszanym (udział własności osób/podmiotów krajowych i zagranicznych) w ostatnich latach był marginalny. Z kolei jedynym podmiotem z kapitałem zagranicznym wykazującym aktywność w zgłoszeniach wzorów użytkowych był Esterform Polska Sp. z o.o.

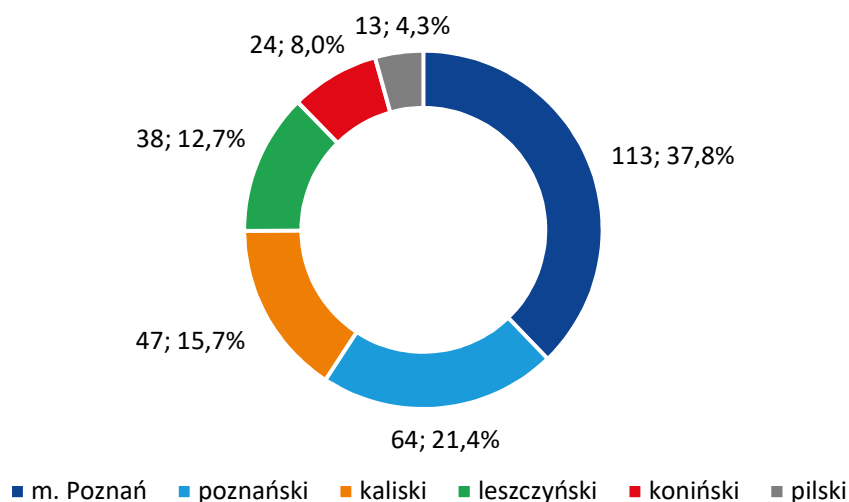
Wykres 19. Zgłoszenia wzorów użytkowych z Wielkopolski w UPRP wg źródła pochodzenia kapitału zgłaszającego podmiotu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

W przypadku zgłoszeń wzorów użytkowych, można zaobserwować wiodącą rolę podmiotów zlokalizowanych na terenie podregionu m. Poznań (37,8% wszystkich zgłoszeń w całym analizowanym okresie 2018-2022) oraz podregionu poznańskiego (21,4% zgłoszeń).

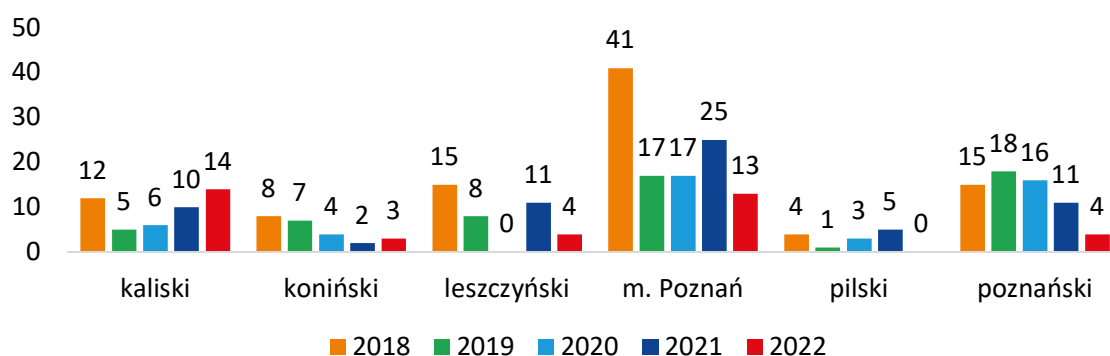
Wykres 20. Sumaryczna liczba zgłoszeń wzorów użytkowych w podregionach Wielkopolski w okresie 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Warto odnotować wzrost liczby zgłoszeń wzorów użytkowych w podregionie kaliskim. W pozostałych podregionach odnotowano spadek w badanym okresie. Jest on szczególnie widoczny dla podregionu m. Poznań i poznańskiego.

Wykres 21. Liczba zgłoszeń wzorów użytkowych w podziale na podregiony Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza wiodących obszarów działalności podmiotów zgłaszających wzory użytkowe wskazuje na wiodącą pozycję podmiotów wpisujących się w IS Wnętrza przyszłości oraz IS Przemysł jutra. W tabeli pominięto podmioty dokonujące zgłoszeń z przeważającą działalnością, która nie wpisuje się w żadną z IS. Dotyczy to m.in. grupy zgłoszeń firmy Pekabex Bet SA z wiodącym obszarem działalności w zakresie produkcji wyrobów budowlanych z betonu (blisko 10% wszystkich zgłoszeń) oraz trzech firm działających w obszarze sprzedaży hurtowej wyrobów (Nesperta Sp. z o.o., Dynamic Biogas Sp. z o.o., Jalyński Jerzy Intex Ośrodek Innowacji).

Tabela 3. Powiązanie branżowe z IS dokonywanych zgłoszeń wzorów użytkowych

Klasa PKD	Opis PKD	Odsetek zgłoszeń ³¹	Powiązanie z IS ³²
1392Z	Produkcja gotowych wyrobów tekstylnych	8,7%	WP
2229Z	Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych	6,8%	WP
2599Z	Produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych, gdzie indziej niesklasyfikowana	4,9%	PRZ, WP
2920Z	Produkcja nadwozi do pojazdów silnikowych; produkcja przyczep i naczep	4,9%	PRZ
3030Z	Produkcja statków powietrznych, statków kosmicznych i podobnych maszyn	3,9%	PRZ
2562Z	Obróbka mechaniczna elementów metalowych	2,9%	WP

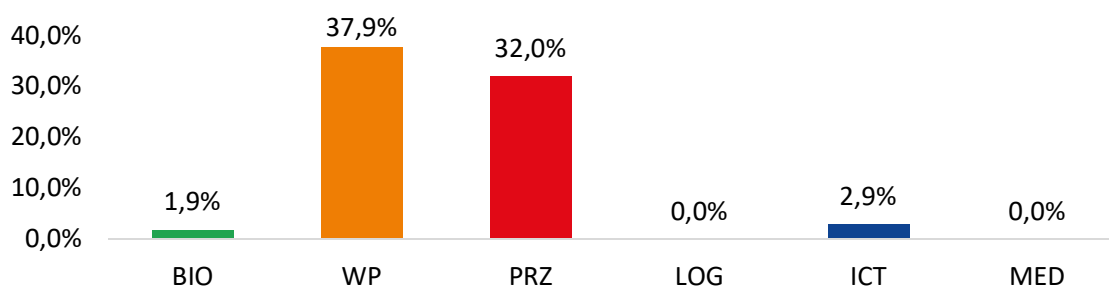
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

³¹ Przedstawiono kody PKD z udziałem powyżej 2,0% biorąc pod uwagę odsetek zgłoszeń.

³² Dla zwiększenia czytelności tabeli zastosowano akronimy: BIO - Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, WP – Wnętrza przyszłości, PRZ – Przemysł jutra, LOG – Wyszczególnione procesy logistyczne, ICT – Rozwój oparty na ICT, MED – Nowoczesne technologie medyczne

Podobnie jak w przypadku zgłoszeń patentów, dokonano uogólnienia podstawowych obszarów działalności przedsiębiorstw na poziom działów PKD i przypisano zgłoszenia do poszczególnych IS. Wiodącą rolę w tym przypadku odgrywają podmioty reprezentujące IS Wnętrza przyszłości (37,9% podmiotów dokonujących zgłoszeń działa w tym obszarze) oraz IS Przemysł jutra (32,0%). Marginalna liczba zgłoszeń dotyczy podmiotów funkcjonujących w zakresie IS Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów (1,9%) oraz podmiotów związanych z IS Rozwój oparty na ICT (2,9%). Brak odnotowanych zgłoszeń z obszaru logistyki czy też medycyny.

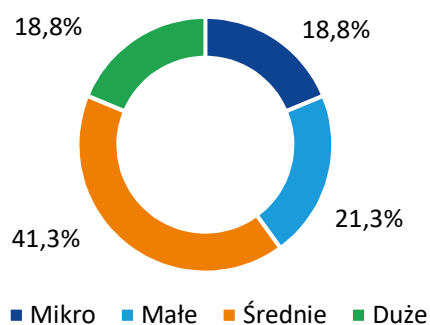
Wykres 22. Powiązanie z IS dokonywanych zgłoszeń wzorów użytkowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Przechodząc do analizy wielkości podmiotów dokonujących zgłoszeń wynalazków, warto zauważyć dość zbliżony poziom dokonywanych zgłoszeń wynalazków przez przedsiębiorstwa zaklasyfikowane jako mikro (18,8%), małe (21,3%) oraz duże (18,8%). Najwięcej zgłoszeń odnotowano z grupy średnich podmiotów (41,3%).

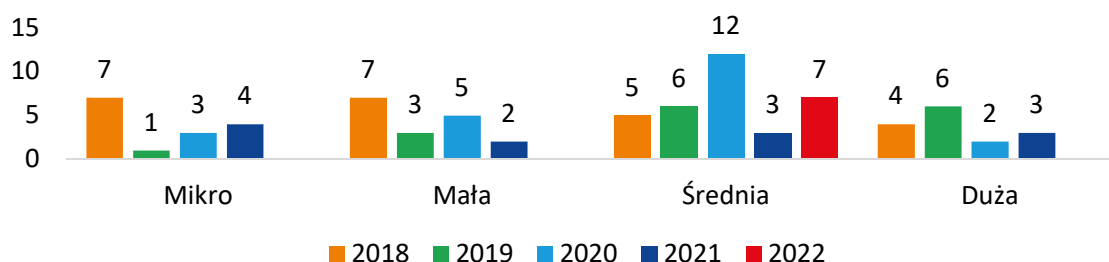
Wykres 23. Wielkość podmiotów dokonujących zgłoszeń wzorów użytkowych w okresie 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Uwidocznione jest to szczególnie w ostatnim roku analizy, kiedy to odnotowano zgłoszenia tylko z tej grupy podmiotów (przy czym jak wspomniano wcześniej, dane za 2022 r. dotyczyły okresu od stycznia do czerwca).

Wykres 24. Wielkość podmiotów dokonujących zgłoszeń wzorów użytkowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Analizując listę podmiotów o największej liczbie zgłoszeń, wiodącą rolę odgrywają przedsiębiorstwa. Do liderów można zaliczyć firmy Pekabex Bet SA, Decora SA i Lubawa SA. Warto odnotować, iż drugie miejsce w regionie odgrywa Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wśród zgłaszających jest również osoba fizyczna (Lewandowski Robert). W tym przypadku zgłoszenia dotyczą przenośników rolkowych, listw transportowych i listw rolkowych³³.

Tabela 4. Zestawienie podmiotów z największą liczbą zgłoszeń wzorów użytkowych (2018-2022)

Nazwa podmiotu	Zgłoszenia wzorów użytkowych
Pekabex Bet SA	9
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	6
Decora SA	6
Lubawa SA	5
Nesperta Sp. z o.o.	4
Tomasz i Danuta Mrukowie Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo Handlowe Plandex	4
Lewandowski Robert	4
Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego Pzł-Kalisz SA	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

³³ Zbieżność imienia i nazwiska ze znanym piłkarzem jest raczej przypadkowa.

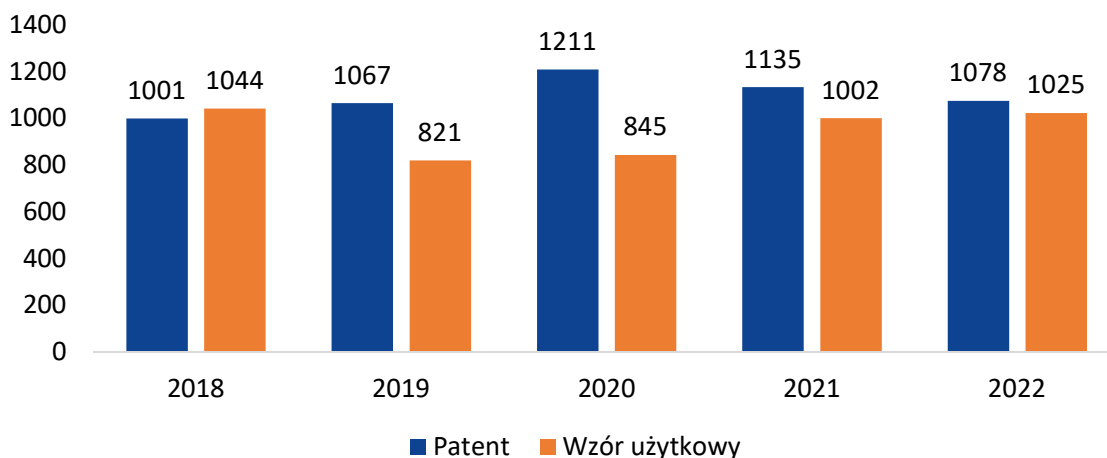
8.2. Uzyskane patenty i prawa ochronne na wzory użytkowe

8.2.1. Wprowadzenie

W niniejszym podrozdziale przedstawiono efekty działalności zmierzającej do ochrony prawnej wynalazków i wzorów użytkowych. Zasadniczo źródła danych oraz przekroje analiz są analogiczne jak w przypadku badania zgłoszeń podmiotów z Wielkopolski. Dodatkowym elementem analizy w tej części jest przeciętny okres czasu, jaki upływa od dokonanego zgłoszenia aż do uzyskania patentu lub prawa ochronnego na wzór użytkowy.

Średnia liczba dni od momentu dokonania zgłoszenia do uzyskania patentu/prawa ochronnego na wzór użytkowy wynosi 1078 dni dla patentów udzielonych w 2022 r. Niewiele krótszy okres czasu – średnio 1025 dni – upływa w przypadku uzyskania prawa ochronnego na wzór użytkowy. W badanym okresie brak jest widocznych trendów związanych z okresem procedowania dokonanych zgłoszeń. Warto jeszcze nadmienić, iż tylko cztery patenty zostały udzielone w okresie krótszym niż jeden rok (najkrótszy zaobserwowany okres to 183 dni, patent udzielony dla Lena Lighting SA). W przypadku wzorów użytkowych, tylko jedno zgłoszenie zostało zakończone udzieleniem praw ochronnych w okresie krótszym niż rok (241 dni, prawo udzielone dla M.O.L. – Romgum Ławicki I Sj). W ekstremalnych przypadkach, okres procedowania zgłoszeń wynosił nawet 6-8 lat.

Wykres 25. Średnia liczba dni od zgłoszenia do uzyskania patentu / prawa ochronnego na wzór użytkowy

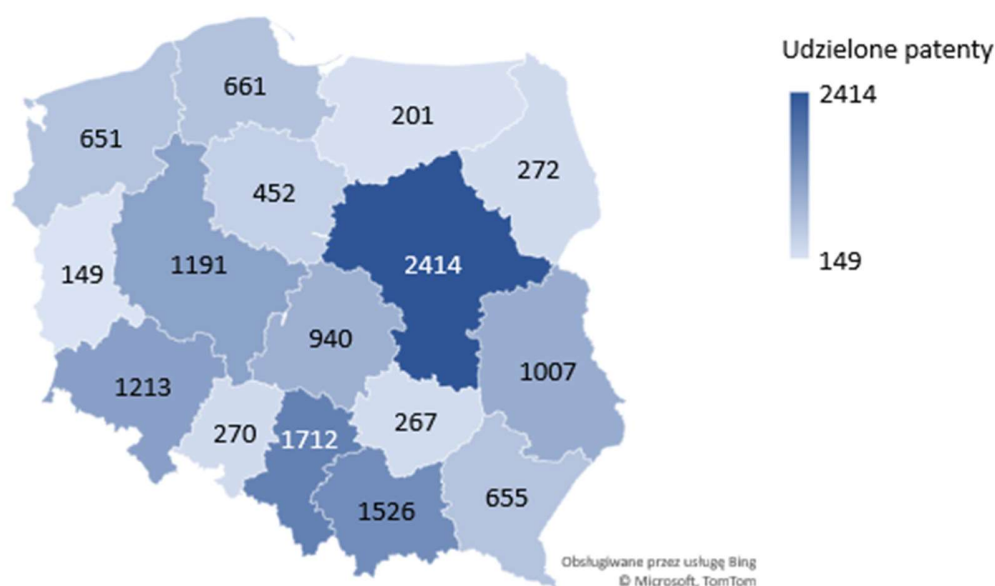

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

8.2.2. Patenty

Województwo wielkopolskie zajmuje również wysokie miejsce na liście regionów z największą liczbą uzyskanych patentów. W okresie 2018-2022 udzielono 1 191 patentów z łącznej liczby 13 581 w skali kraju (ok. 8,8%). Stawia to Wielkopolskę na piątym miejscu w kraju po woj. mazowieckim, śląskim, małopolskim i dolnośląskim.

Wykres 26. Patenty udzielone w podziale na województwa (2018-2022)

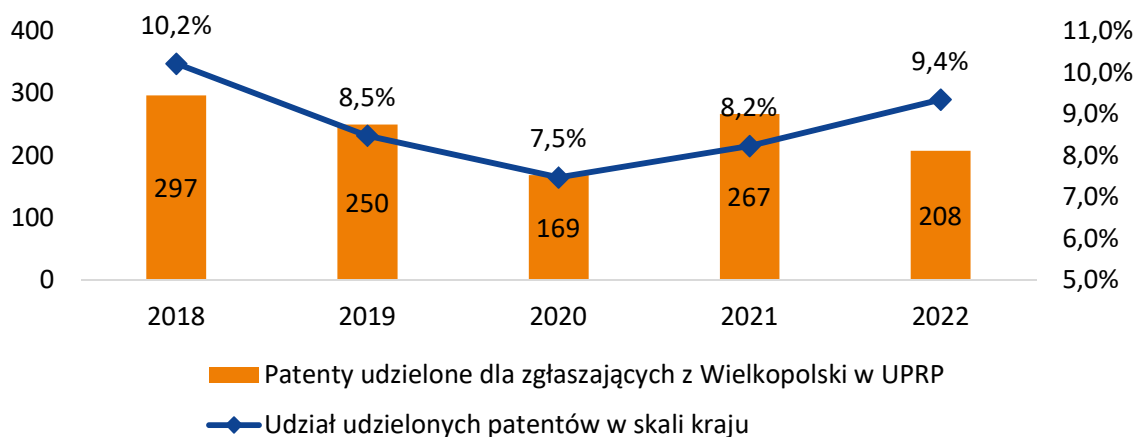
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2022 r. podmiotom z województwa wielkopolskiego przyznano 208 patentów (9,4% wszystkich udzielonych patentów dla wynalazków krajowych). W badanym okresie można zaobserwować minimum w zakresie liczby pozyskanych patentów oraz najniższy odsetek na tle kraju w 2020 r. Sytuację tą można częściowo tłumaczyć pandemią COVID-19. Przy czym nie dotyczy to samej aktywności zgłaszających (wnioski dla patentów uzyskanych w 2020 r. zostały złożone w większości przypadków jeszcze w 2017 i 2018 r.). Mniejsza liczba uzyskanych patentów w tym roku wynikać może ze sposobu organizacji pracy UPRP oraz wprowadzenia tzw. tarczy antykryzysowej. Bieg terminów w postępowaniach sądowych oraz administracyjnych, a także tych wynikających z przepisów prawa administracyjnego, nie rozpoczynał się, a rozpoczęty ulegał zawieszeniu na okres obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19. Przepisy weszły w życie z dniem 31 marca 2020 r.³⁴ Po złagodzeniu stanu epidemiologicznego, w kolejnym roku nastąpił znaczny wzrost liczby udzielonych patentów (do 267). Można to wytłumaczyć

³⁴ Art. 15zzr ust. 1 i 5 oraz art. 15zss ust. 1 pkt 1 i 6, ust. 6 i 7 ustawy o tarczy antykryzysowej.

zakończeniem części postępowań, które w normalnych uwarunkowaniach zostałyby zamknięte jeszcze w 2020 r.

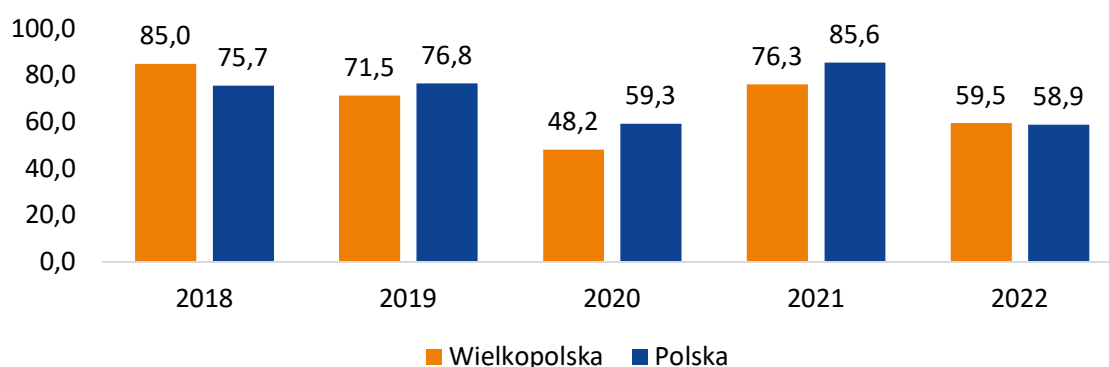
Wykres 27. Patenty udzielone dla zgłaszających z Wielkopolski w UPRP (na tle kraju)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

We wszystkich analizowanych latach liczba uzyskanych patentów w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców była zbliżona w województwie wielkopolskim do wartości krajowych. Największe różnice dotyczą 2020 r., kiedy to liczba patentów udzielonych w Wielkopolsce była niższa o 11,1 p. proc. od wartości krajowej. Zarówno dla Wielkopolski, jak też całego kraju, można odnotować spadek liczby udzielonych patentów w 2022 r. w stosunku do 2018 r. w przeliczeniu na liczbę mieszkańców (spadek wyniósł ok. 30,0% dla woj. wielkopolskiego oraz 22,2% dla kraju).

Wykres 28. Patenty udzielone w UPRP na 1 mln mieszkańców

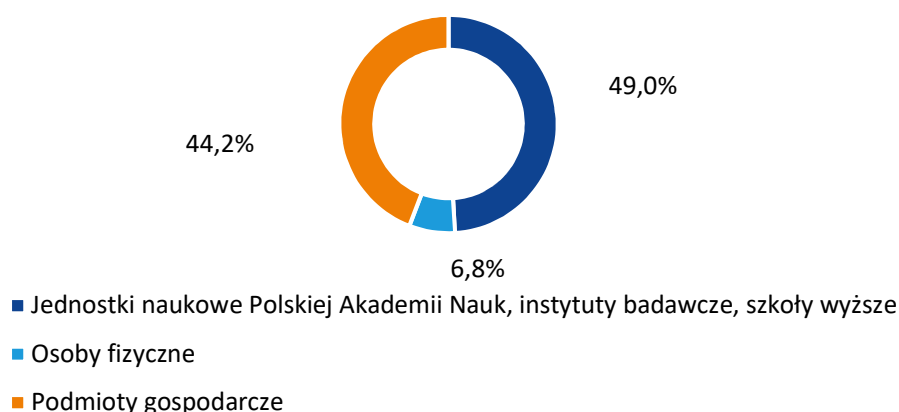

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poddając analizie liczbę uzyskanych patentów z województwa wielkopolskiego wg rodzaju podmiotu zgłaszającego można zauważyć, że w okresie 2018-2022 r. zbliżony udział miały

wnioski złożone przez podmioty gospodarcze (44,2% w całkowitej liczbie zgłoszeń) oraz jednostki naukowe, instytuty badawcze oraz szkoły wyższe (49,0%).

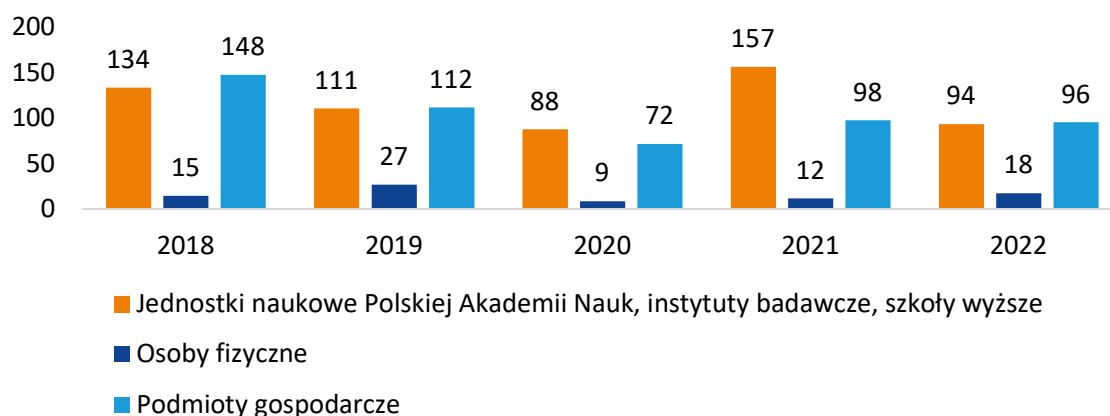
Wykres 29. Uzyskane patenty z Wielkopolski w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu w okresie 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W odniesieniu do liczby udzielonych patentów można stwierdzić, że w badanym okresie (2018-2022) zanotowano widoczny spadek szczególnie w grupie jednostek naukowych PAN, instytutów badawczych i szkół wyższych. Przy czym należy pamiętać, iż dane za 2022 r. są niepełne. Może okazać się na koniec okresu, iż liczba udzielonych patentów będzie znacznie wyższa.

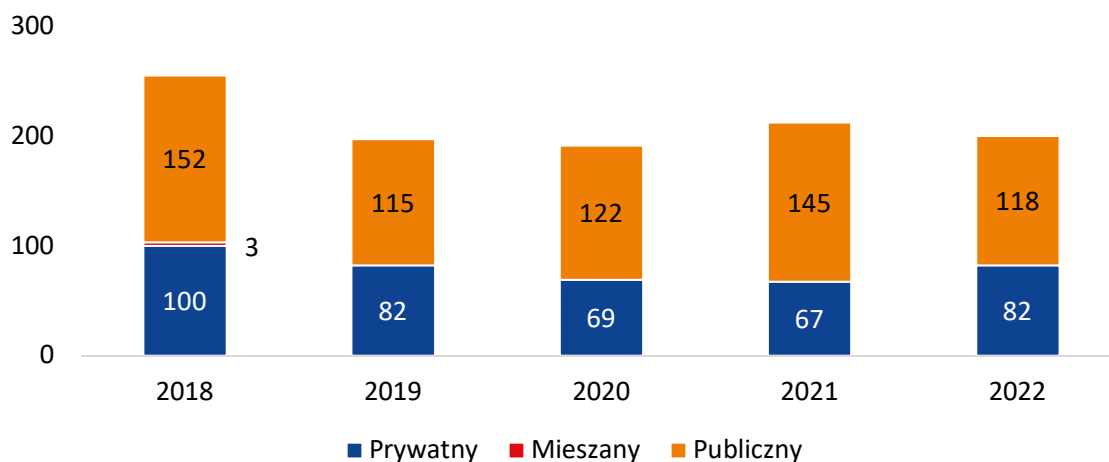
Wykres 30. Patenty udzielone w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród podmiotów, którym udzielono najwięcej patentów liderami były podmioty publiczne oraz te z kapitałem krajowym (wykres 31 i wykres 32). Liczba podmiotów z kapitałem publicznym była ok. 1,5 razy wyższa od podmiotów z kapitałem prywatnym.

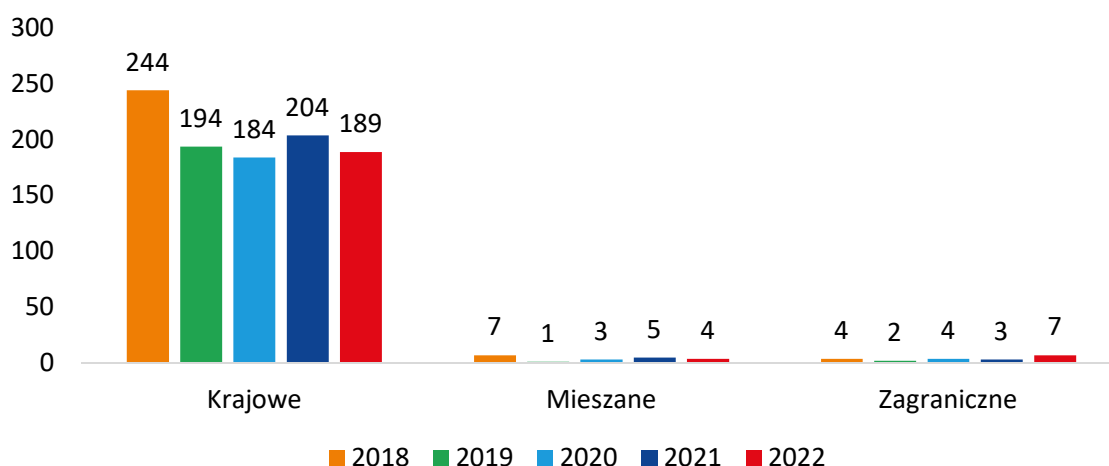
Wykres 31. Patenty udzielone przez UPRP wg form własności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Znakomita większość podmiotów uzyskujących patenty była pochodzenia kapitału krajowego. Podmioty z kapitałem mieszanym i zagranicznym odgrywały marginalną rolę (roczna liczba uzyskanych patentów poniżej 10).

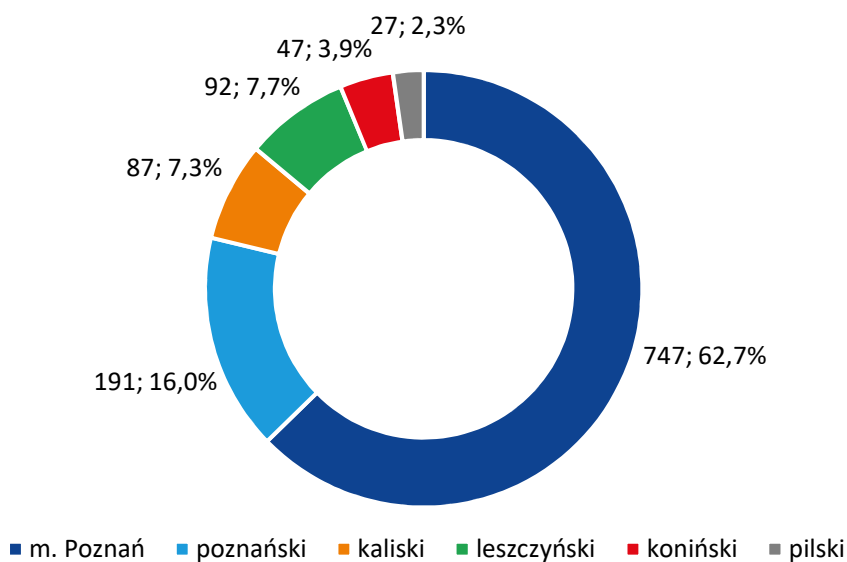
Wykres 32. Udzielone patenty przez UPRP wg źródła pochodzenia kapitału zgłaszającego podmiotu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Spośród 1 191 przyznanych patentów w latach 2018 – 2022 w województwie wielkopolskim – 747 otrzymały podmioty z podregionu m. Poznań (62,7%), zaś 191 podmioty z podregionu poznańskiego (16,0%).

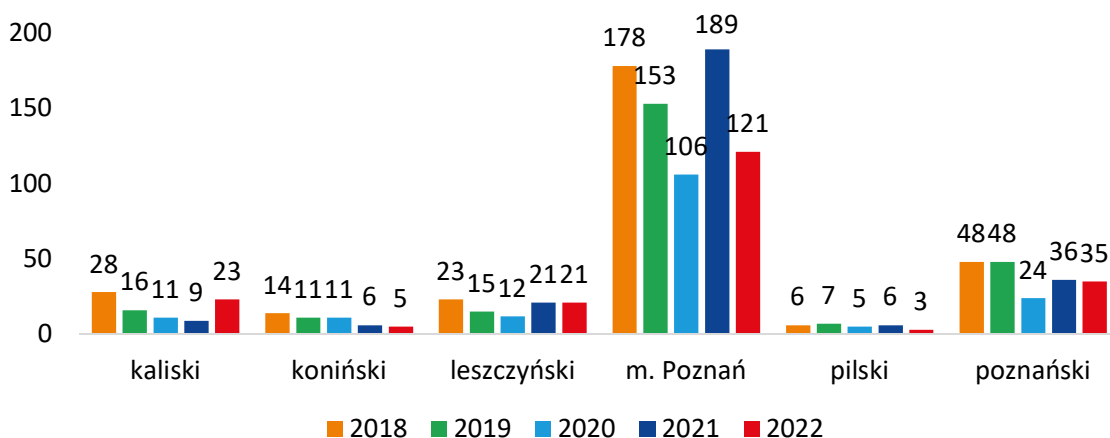
Wykres 33. Sumaryczna liczba uzyskanych patentów w podregionach Wielkopolski w okresie 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zauważalna jest dominacja podmiotów zlokalizowanych na terenie podregionu m. Poznań oraz podregionu poznańskiego. W latach 2018-2022 to właśnie one corocznie uzyskiwały największą liczbę patentów.

Wykres 34. Liczba uzyskanych patentów w podziale na podregiony Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analogicznie jak w przypadku zgłoszeń patentów, dokonano uogólnienia podstawowych obszarów działalności przedsiębiorstw na poziom działów PKD i przypisano uzyskane patenty do poszczególnych IS. Wiodącą rolę w tym przypadku odgrywają podmioty reprezentujące IS Rozwój oparty na ICT oraz IS Przemysł jutra. Marginalna liczba uzyskanych patentów dotyczyła podmiotów funkcjonujących w zakresie Biosurowców i żywności dla świadomych konsumentów (2,2%) oraz podmiotów związanych z Rozwojem opartym na ICT (4,1%). Brak odnotowanych zgłoszeń z obszaru Wyspecjalizowanych procesów logistycznych czy też Nowoczesnych technologii medycznych. Warto odnotować, iż w zestawieniu pojawiły się podmioty działające w obszarach dotyczących badań naukowych i prac rozwojowych (PKD 72.19.Z, udział na poziomie 7,2%), inżynierii i doradztwa technicznego (PKD 71.12.Z, udział 2,5%) oraz produkcji nawozów i związków azotowych (PKD 20.15.Z, udział 2,5%). Zostały one wykluczone z poniższego zestawienia, gdyż nie wpisują się wprost w główne kategorie IS.

Tabela 5. Powiązanie branżowe z IS uzyskanych patentów

Klasa PKD	Opis PKD	Odsetek zgłoszeń ³⁵	Powiązanie z IS ³⁶
2651Z	Produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych i nawigacyjnych	4,1%	ICT
2442B	Produkcja wyrobów z aluminium i stopów aluminium	3,8%	PRZ
3020Z	Produkcja lokomotyw kolejowych oraz taboru szynowego	2,5%	PRZ
1091Z	Produkcja gotowej paszy dla zwierząt gospodarskich	2,2%	BIO
1729Z	Produkcja pozostałych wyrobów z papieru i tektury	2,2%	WP
1392Z	Produkcja gotowych wyrobów tekstylnych	2,2%	WP
2751Z	Produkcja elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego	2,2%	PRZ

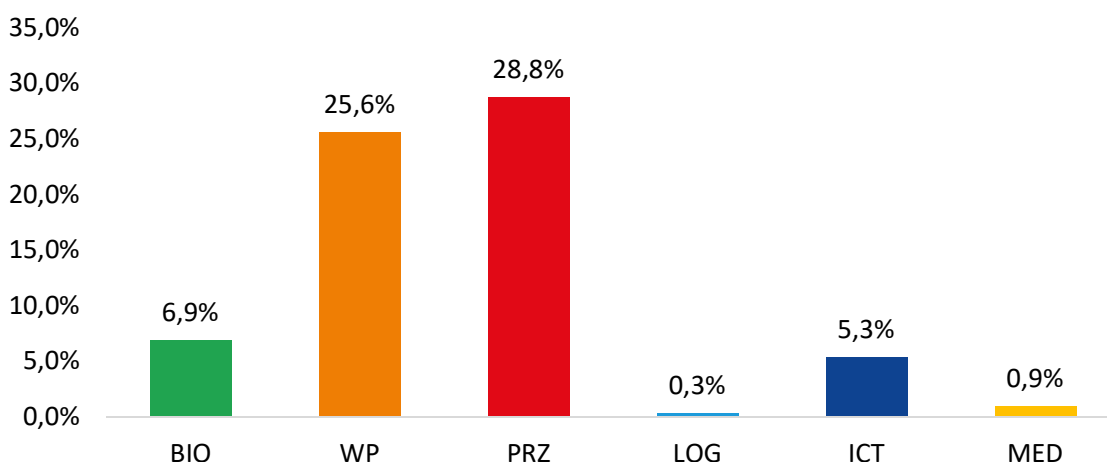
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Podobnie jak wcześniej, dokonano uogólnienia podstawowych obszarów działalności przedsiębiorstw na poziom działów PKD i przypisano zgłoszenia do poszczególnych IS. Biorąc pod uwagę ogół podmiotów uzyskujących patenty, największy odsetek z nich działa w obszarze IS Wnętrza przyszłości (25,6%) oraz IS Przemysł jutra. Zatem powiela się schemat, jak w przypadku analizy zgłoszeń wynalazków. Najmniejsze znaczenie odgrywają IS Wyspecjalizowane procesy logistyczne oraz IS Nowoczesne technologie medyczne.

³⁵ Przedstawiono kody PKD z udziałem powyżej 2,0% biorąc pod uwagę odsetek uzyskanych patentów.

³⁶ Dla zwiększenia czytelności tabeli zastosowano akronimy: BIO - Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, WP - Wnętrza przyszłości, PRZ - Przemysł jutra, LOG - wyspecjalizowane procesy logistyczne, ICT - Rozwój oparty na ICT, MED - Nowoczesne technologie medyczne.

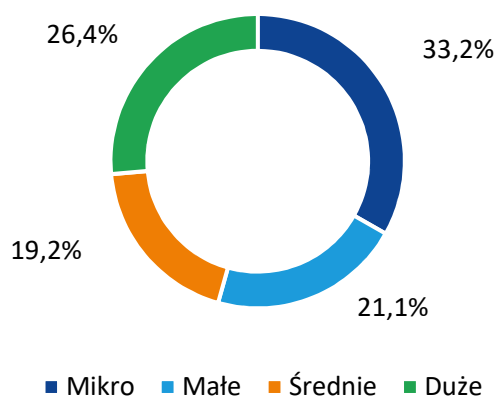
Wykres 35. Powiązanie z IS uzyskanych patentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Przechodząc do analizy wielkości podmiotów uzyskujących patenty w okresie 2018-2022 (patrz wykres 36), warto zauważyć dość zbliżony poziom dokonywanych zgłoszeń wynalazków przez przedsiębiorstwa zaklasyfikowane jako małe (21,1%), średnie (19,2%) oraz duże (26,4%). Liderem w zakresie uzyskanych praw pozostają mikroprzedsiębiorstwa (33,2%), co jest zapewne pochodną faktu, że to one najczęściej dokonują zgłoszeń, o czym wspomniano w poprzednim rozdziale.

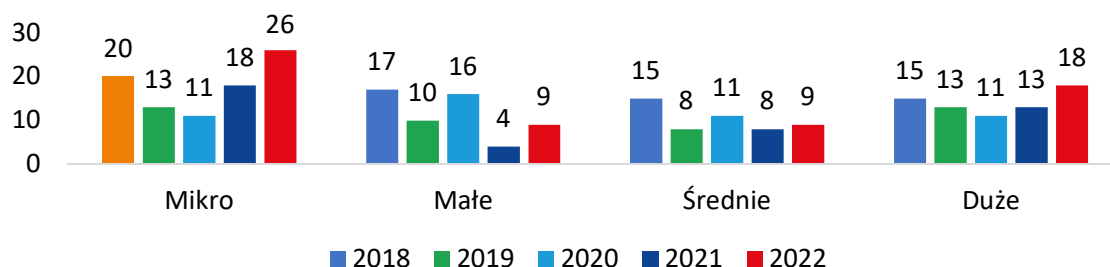
Wykres 36. Wielkość podmiotów uzyskujących patenty w okresie 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

W badanym okresie odnotowano spadek w zakresie zgłoszeń dokonywanych przez podmioty małe i średnie, przy rosnącym udziale podmiotów mikro i dużych w strukturze zgłaszających.

Wykres 37. Wielkość podmiotów uzyskujących patenty wg poszczególnych lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Zdecydowanym liderem w zakresie uzyskanych praw patentowych, podobnie jak w przypadku dokonywanych zgłoszeń jest Politechnika Poznańska, która w okresie 2018-2022 uzyskała 299 patenty. Na kolejnych pozycjach znajduje się Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu (102 patenty), Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (56 patentów) oraz Sieć Badawcza Łukasiewicz – Poznański Instytut Technologiczny (46 patentów). Potwierdza to, o czym już była mowa w poprzednim rozdziale, że w zakresie zgłoszeń patentowych najbardziej aktywne są instytucje naukowe. Dopiero na dalszych miejscach pojawiają się podmioty prywatne z grupy przedsiębiorstw. Można założyć, że jest to poniekąd związane z faktem, że w ewaluacji jakości działalności naukowej szkół wyższych³⁷ jednym z kryteriów branych pod uwagę są przyznane uczelniom lub ich pracownikom patenty na wynalazki.

Tabela 6. Zestawienie podmiotów z największą liczbą uzyskanych patentów (2018-2022)

Nazwa podmiotu	Uzyskane patenty
Politechnika Poznańska	299
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu	102
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	56
Sieć Badawcza Łukasiewicz - Poznański Instytut Technologiczny	46
Instytut Ochrony Roślin - Państwowy Instytut Badawczy	38
Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	19
Akademia Kaliska Im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego	16
Uniwersytet Im. Adama Mickiewicza	14

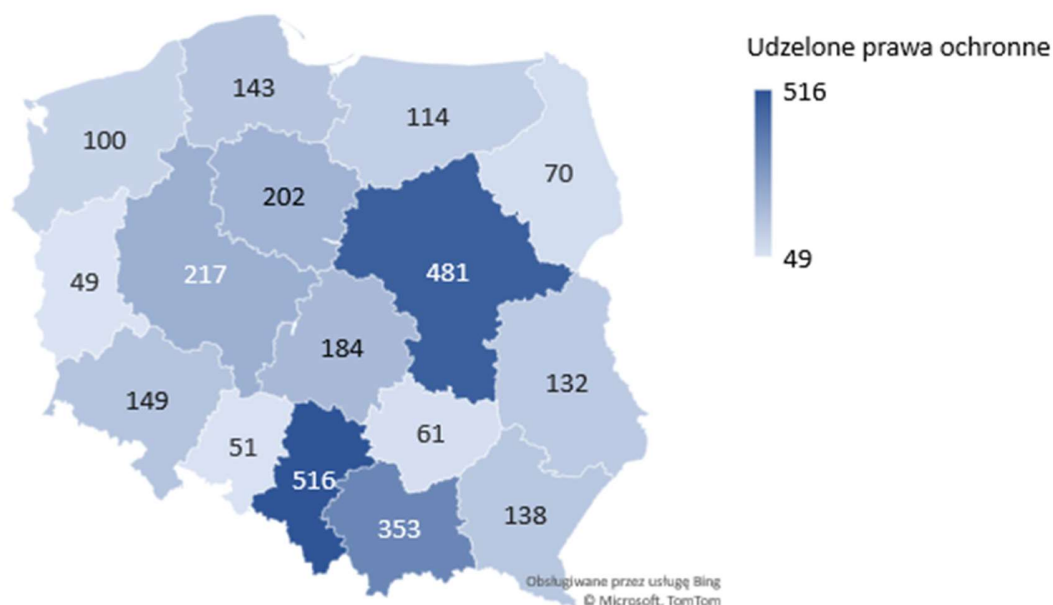
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

³⁷ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 19 października 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej.

8.2.3. Prawa ochronne na wzory użytkowe

Pod względem uzyskanych praw ochronnych na wzory użytkowe Wielkopolska zajmuje czwarte miejsce w skali kraju. W okresie 2018-2022 przyznano 217 praw ochronnych w porównaniu do łącznej liczby 2 960 zgłoszeń w skali kraju (udział na poziomie 7,3%). Więcej praw ochronnych na wzory użytkowe zostało udzielonych przez UPRP jedynie w województwach: śląskim, mazowieckim oraz małopolskim.

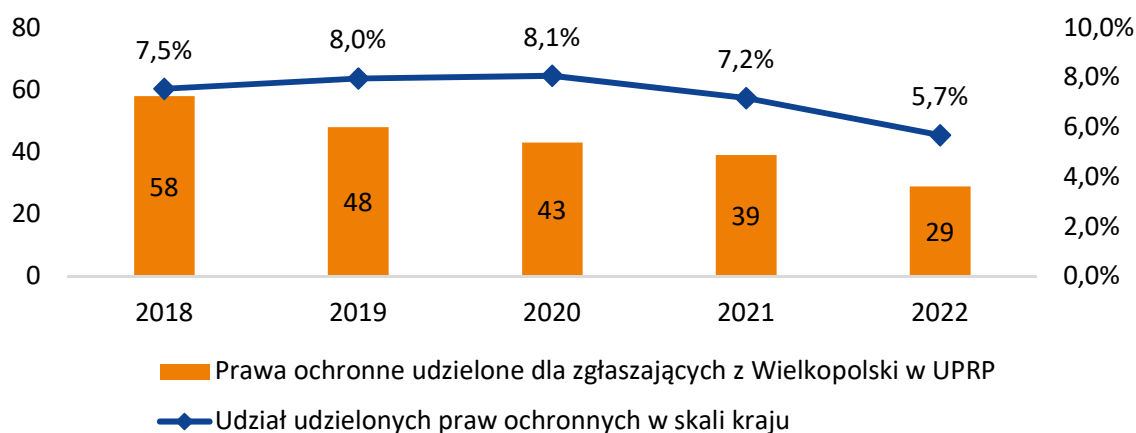
Wykres 38. Udzielone prawa ochronne na wzory użytkowe w podziale na województwa (2018-2022)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W sumie w 2022 r. Urząd Patentowy RP udzielił zgłaszającym z Wielkopolski 29 praw ochronnych na wzory użytkowe, co stanowi spadek o 25,6% w stosunku do poprzedniego roku oraz o 50% w stosunku do roku 2018. Udział uzyskanych praw ochronnych na wzory użytkowe w skali kraju również zmalał w badanym okresie (z 7,5% w 2018 r. do 5,7% w 2022 r.). Jednocześnie brak jest wyraźnego spadku liczby udzielonych praw ochronnych w pierwszym roku wystąpienia pandemii COVID-19 (jak to miało miejsce w przypadku uzyskanych patentów).

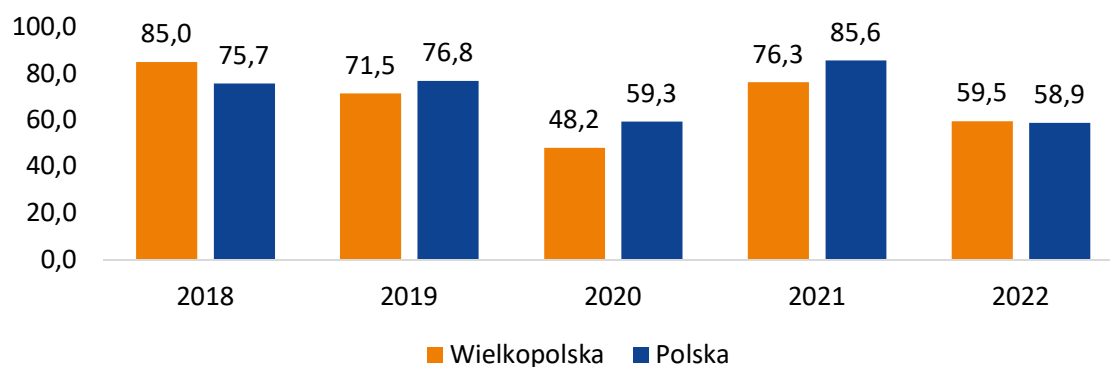
Wykres 39. Wzory użytkowe udzielone dla zgłaszających z Wielkopolski w UPRP (na tle kraju)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Spadek udzielonych podmiotom z Wielkopolski praw ochronnych na wzory użytkowe w okresie 2018-2022 dotyczy również liczby zgłoszeń w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców. Przy czym o ile w 2018 r. liczba uzyskanych praw ochronnych była wyższa w porównaniu do kraju o blisko 10 p. proc. tak w 2022 r. wyniosła 59,5 na 1 mln mieszkańców (była to wartość niemal identyczna jak w przypadku kraju).

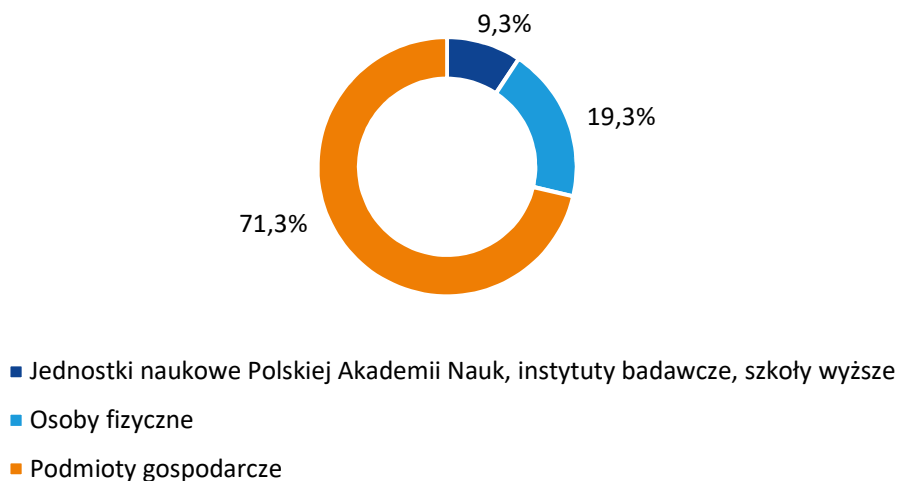
Wykres 40. Udzielone prawa ochronne na wzory użytkowe w UPRP na 1 mln mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poddając analizie liczbę udzielonych praw ochronnych na wzory użytkowe z Wielkopolski wg rodzaju zgłaszającego podmiotu, przewagę w każdym z analizowanych lat uzyskują podmioty gospodarcze (w całym badanym okresie ich udział stanowił 71,3%), a w następnej kolejności osoby fizyczne (ok. 19,3%). Najmniej praw ochronnych na wzór użytkowy udzielono jednostkom naukowym, instytutom badawczym czy też szkołom wyższym (ok. 9,3%).

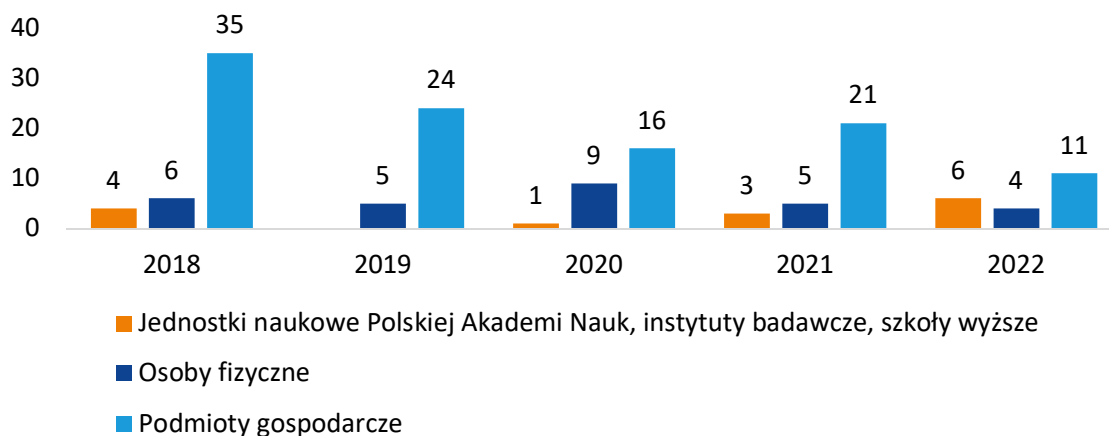
Wykres 41. Udzielone prawa ochronne na wzory użytkowe z Wielkopolski w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu w okresie 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przy czym w badanym okresie najbardziej widoczny jest spadek liczby podmiotów gospodarczych, w zakresie liczby uzyskanych praw ochronnych na wzory użytkowe (należy pamiętać, iż 2022 r. obejmuje uzyskane prawa do czerwca).

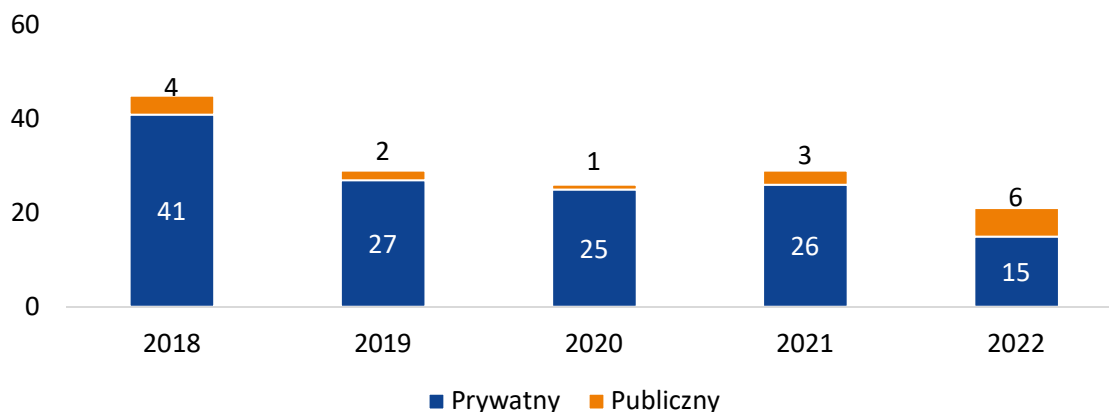
Wykres 42. Prawa ochronne na wzory użytkowe udzielone w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

W zakresie uzyskanych praw ochronnych na wzór użytkowy, zdecydowanie dominują podmioty z kapitałem prywatnym, chociaż w okresie 2020-2022 zauważalny jest wzrost udziału kapitału publicznego. Kapitał publiczny można przypisać głównie do instytutów badawczych (Sieć Badawcza Łukasiewicz) oraz szkół wyższych (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Politechnika Poznańska).

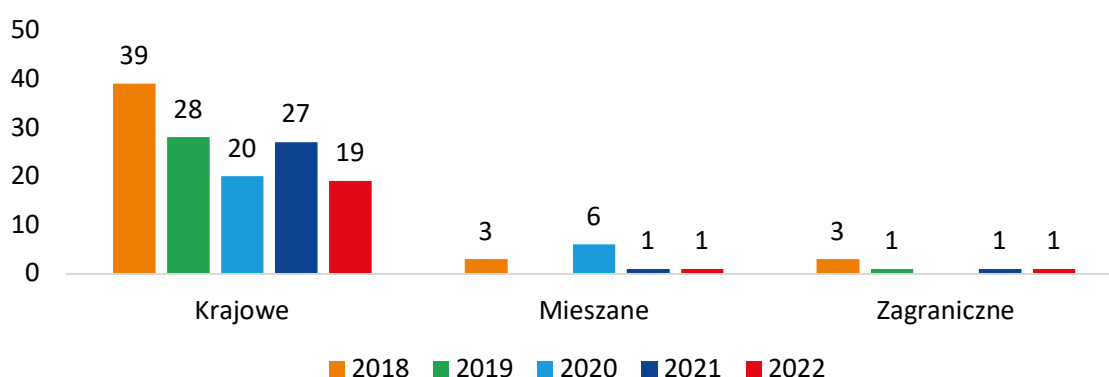
Wykres 43. Prawa ochronne na wzory użytkowe udzielone przez UPRP wg form własności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Podobnie jak w przypadku uzyskanych patentów, wiodącą rolę odgrywają podmioty z udziałem kapitału krajowego. Przypadki podmiotów uzyskujących prawa ochronne na wzór użytkowy z udziałem kapitału mieszanego bądź zagranicznego mają marginalny charakter.

Wykres 44. Prawa ochronne na wzory użytkowe udzielone przez UPRP wg źródła pochodzenia kapitału zgłaszającego podmiotu

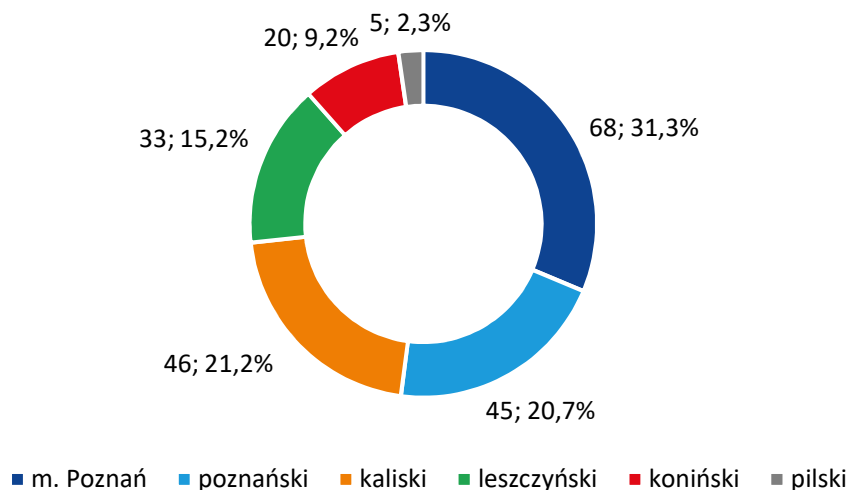

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

W przypadku uzyskanych praw ochronnych na wzory użytkowe, można zaobserwować wiodącą rolę podmiotów zlokalizowanych na terenie podregionu m. Poznań (31,3%

wszystkich zgłoszeń w całym analizowanym okresie 2018-2022) oraz podregionu poznańskiego (20,7% uzyskanych praw).

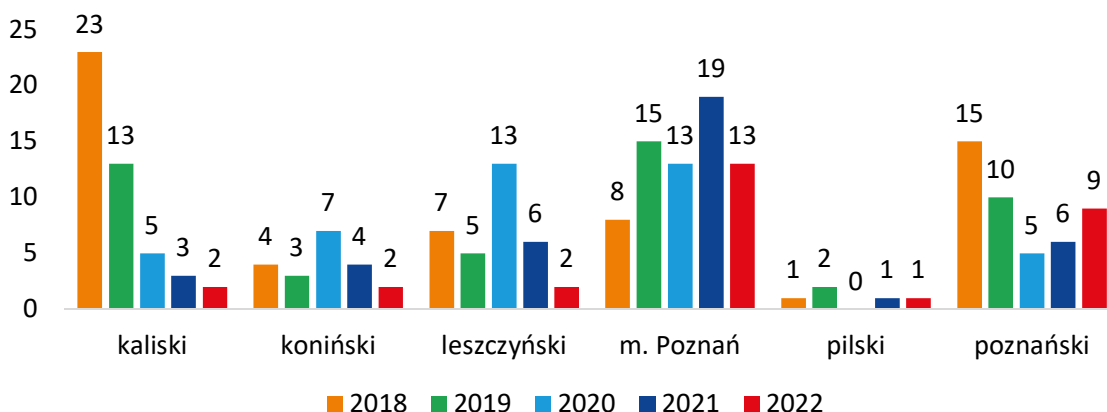
Wykres 45. Sumaryczna liczba uzyskanych praw ochronnych na wzory użytkowe w podregionach Wielkopolski w okresie 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując liczbę uzyskanych praw ochronnych w badanym okresie, najbardziej widoczny jest znaczny spadek dotyczący podregionu kaliskiego (spadek z 23 uzyskanych praw w 2018 r. do 3 i 2 odpowiednio w latach 2021 i 2022). Jednocześnie bardzo nisko w tym zestawieniu wypadają podregiony pilski oraz koniński. W pozostałych podregionach można zauważyć znaczne zróżnicowanie w liczbie uzyskiwanych praw w poszczególnych latach.

Wykres 46. Liczba uzyskanych praw ochronnych na wzory użytkowe w podziale na podregiony Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poddając analizie wiodące obszary działalności podmiotów uzyskujących prawa ochronne na wzory użytkowe wskazuje na wiodącą pozycję podmiotów wpisujących się przede wszystkim w IS Wnętrza przyszłości. Z kategorii działalności, które nie zostały uwzględnione w poniższej tabeli (gdyż nie wpisują się w żadną IS), można wskazać: 23.61.Z – produkcja wyrobów budowlanych z betonu (udział 12,1%), 46.45.Z – sprzedaż hurtowa perfum i kosmetyków (3,7%) oraz 46.74.Z – sprzedaż hurtowa wyrobów metalowych oraz sprzętu i dodatkowego wyposażenia hydraulicznego i grzejnego (3,7%).

Tabela 7. Powiązanie branżowe z IS uzyskanych praw ochronnych na wzory użytkowe

Klasa PKD	Opis PKD	Odsetek zgłoszeń ³⁸	Powiązanie z IS ³⁹
1392Z	Produkcja gotowych wyrobów tekstylnych	9,3%	WP
2512Z	Produkcja metalowych elementów stolarki budowlanej	7,5%	WP
2229Z	Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych	3,7%	WP
3109Z	Produkcja pozostałych mebli	3,7%	WP
2562Z	Obróbka mechaniczna elementów metalowych	2,8%	WP
2221Z	Produkcja płyt, arkuszy, rur i kształtowników z tworzyw sztucznych	2,8%	WP
2572Z	Produkcja zamków i zawiasów	2,8%	WP, PRZ
2511Z	Produkcja konstrukcji metalowych i ich części	2,8%	WP
2599Z	Produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych, gdzie indziej niesklasyfikowana	2,8%	WP, PRZ

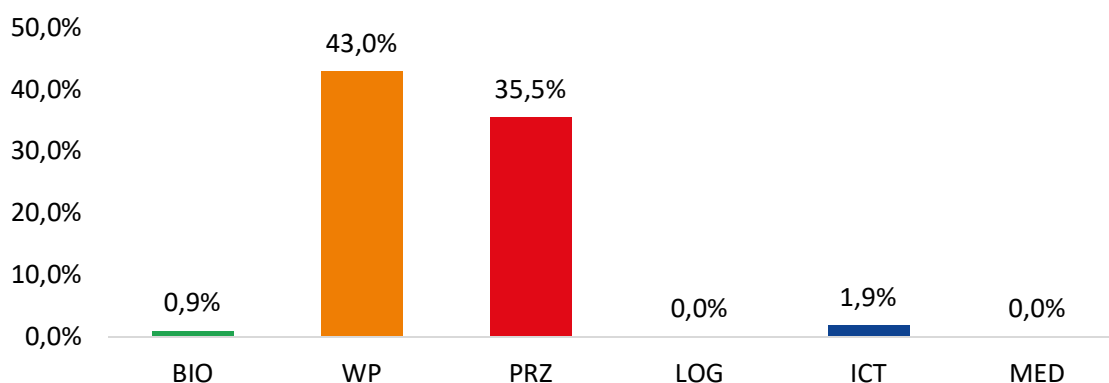
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Podobnie jak w przypadku analizy patentów, dokonano uogólnienia wszystkich kodów PKD na poziom działów i przypisano do nich IS. Jeżeli zsumować także pozostałe kody, które nie zostały uwidocznione w tej tabeli, IS Wnętrza przyszłości uzyskuje największą wartość (43,0%), nieznacznie wyprzedzając IS Przemysł jutra (35,5%). Pozostałe IS odgrywają marginalne znaczenie, jeżeli chodzi o uzyskiwanie praw ochronnych na wzór użytkowy.

³⁸ Przedstawiono kody PKD z udziałem powyżej 2,0% biorąc pod uwagę odsetek uzyskanych praw ochronnych na wzory użytkowe.

³⁹ Dla zwiększenia czytelności tabeli zastosowano akronimy: BIO - Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, WP – Wnętrza przyszłości, PRZ – przemysł jutra, LOG – W`yspecjalizowane procesy logistyczne, ICT – Rozwój oparty na ICT, MED – Nowoczesne technologie medyczne.

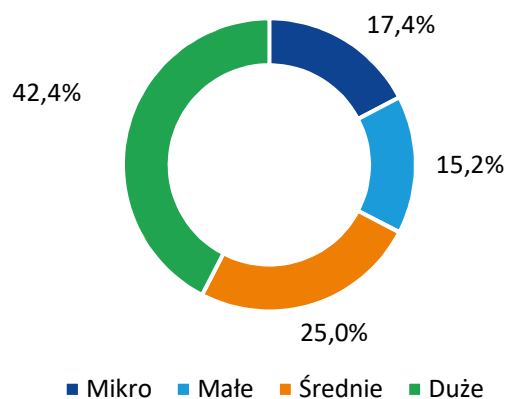
Wykres 47. Powiązanie z IS uzyskanych praw ochronnych na wzory użytkowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Przechodząc do analizy wielkości podmiotów uzyskujących prawa ochronne na wzory użytkowe, warto zauważyć dość zbliżony poziom uzyskiwanych praw przez przedsiębiorstwa zaklasyfikowane jako mikro (17,4%) oraz małe (15,2%). Zdecydowanie najwięcej uzyskanych praw odnotowano z grupy dużych podmiotów (42,4%).

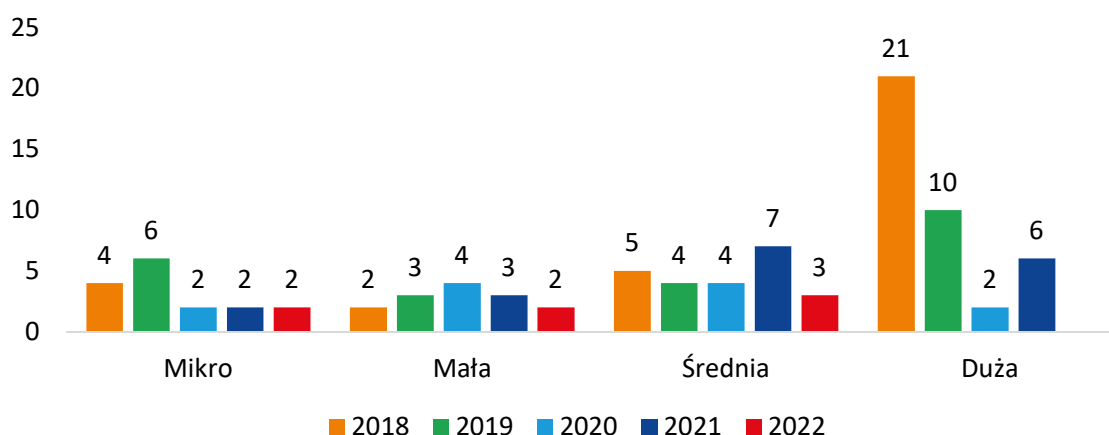
Wykres 48. Wielkość podmiotów uzyskujących prawa ochronne na wzory użytkowe w okresie 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Przy czym co ciekawe, w ostatnim roku analizy (2022 r.) brak jest dużych podmiotów uzyskujących jakiekolwiek prawa ochronne na wzór użytkowy (przy czym dane obejmują pierwszą połowę roku). W przypadku pozostałych kategorii wielkości nie widać szczególnych zmian, jeżeli chodzi o strukturę wielkościową podmiotów uzyskujących prawa ochronne.

Wykres 49. Wielkość podmiotów uzyskujących prawa ochronne na wzory użytkowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Podobnie jak w przypadku zgłoszeń na wzory użytkowe, wiodącą rolę odgrywają podmioty gospodarcze. Jedynym przedstawicielem innego typu podmiotów jest Politechnika Poznańska (10 uzyskanych praw ochronnych, trzecia pozycja na liście).

Tabela 8. Zestawienie podmiotów z największą liczbą uzyskanych praw ochronnych na wzory użytkowe (2018-2022)

Nazwa podmiotu	Prawa ochronne na wzory użytkowe
Pekabex Bet SA	11
Lubawa SA	10
Politechnika Poznańska	9
Portos Tr7 Sp. z o.o. Sk.	8
Nesperta Sp. z o.o.	4
Decora SA	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

9. Podsumowanie

9.1. Trendy związane z aktywnością podmiotów z Wielkopolski w zakresie ochrony działalności wynalazczej

Poniżej w sposób syntetyczny przedstawiono zaobserwowane trendy i wnioski związane z aktywnością w zakresie ochrony własności intelektualnej:

- W badanym okresie 2018-2022 odnotowano spadek liczby zgłoszeń w zakresie wynalazków (o 27,6% - z 369 do 267) oraz zgłoszeń wzorów użytkowych (o 60,0% - z 95 do 38). O ile liczba zgłoszeń wzorów użytkowych cechuje się znaczną zmiennością w poszczególnych latach, tak w przypadku zgłoszeń wynalazków można zaobserwować wyraźny negatywny trend. W ocenie autorów podstawowe przyczyny tej sytuacji to:
 - Wystąpienie pandemii COVID-19, która negatywnie wpływała na podejmowaną działalność B+R przedsiębiorstw (asekuracyjna postawa w zakresie podejmowania tego obszaru aktywności, reorganizacja działalności przedsiębiorstw, koncentracja na działaniach dostosowawczych do nowych realiów funkcjonowania przedsiębiorstw). W grupie podmiotów gospodarczych odnotowano największy spadek liczby dokonywanych zgłoszeń (o blisko 50%).
 - Wygaszanie działań finansowanych w ramach programów krajowych (przede wszystkim POIR⁴⁰) i regionalnych WRPO 2014-2020⁴¹, wspierających działalność wynalazczą. Było to szczególnie widoczne w roku 2022, kiedy to już tylko niewielka liczba projektów była wciąż na etapie realizacji.
 - Z kolei w ramach środków krajowych, dedykowanym działaniem umożliwiającym uzyskanie praw ochrony własności przemysłowej (m.in. patentów, praw ochronnych na wzory użytkowe) było poddziałanie 2.3.4 Ochrona własności przemysłowej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjny Rozwój. Ze 110 dofinansowanych projektów, 10 obejmowało Wielkopolskę jako obszar działania (9 projektów z podregionu poznańskiego i m. Poznań oraz 1 z podregionu kaliskiego). Realizacja tych projektów nie miała zatem istotnego wpływu na całokształt działalności w zakresie ochrony własności intelektualnej w Wielkopolsce.
- Znacznie bardziej złożonym zagadnieniem jest badanie wpływu wydatków na B+R na działalność w zakresie ochrony własności intelektualnej. Po pierwsze liczne

⁴⁰ Program Operacyjny Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020.

⁴¹ Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020.

badania potwierdziły, iż pomiędzy nakładami na B+R a aktywnością patentową istnieje silna pozytywna korelacja⁴². Natomiast większym problemem analitycznym jest uwzględnienie czynnika czasu w analizie. Według literatury, przeciętny okres pomiędzy poniesieniem nakładów na B+R, a efektami w postaci zgłoszeń patentowych wynosi ok. 1,5 do 2 lat⁴³. Warto odnotować, iż w roku 2021 odnotowano w Wielkopolsce znaczny wzrost nakładów wewnętrznych na działalność B+R w stosunku do poprzednich lat (z 1,55 mld zł w 2018 r i 2,01 mld zł w 2020 r. do 2,33 mld zł). Wzrost był udziałem zarówno sektora przedsiębiorstw, jak też sektora szkolnictwa wyższego. Można zatem prognozować, iż w obecnym roku możliwe będzie zaobserwowanie efektów tych nakładów, m.in. w postaci zwiększonej aktywności w zakresie ochrony własności intelektualnej.

- Wskazanie wpływu WRPO 2014-2020 na działalność w zakresie ochrony własności intelektualnej nie jest możliwe w sposób precyzyjny. Analiza innych regionalnych programów operacyjnych wykazała istnienie instrumentów wsparcia, w stosunku do których określono dedykowane wskaźniki monitorowania działalności wynalazczej. W ramach WRPO 2014-2020 nie uwzględniono wskaźników rezultatu czy też produktu, które związane byłyby bezpośrednio z dokonywaniem zgłoszeń wynalazku lub wzoru użytkowego (np. w UPRP) w wyniku uzyskanego wsparcia finansowego. Tym niemniej należy założyć, iż wsparcie realizowane w ramach WRPO 2014-2020, w szczególności w ramach Osi Priorytetowej 1, związane ze wsparciem infrastruktury i prac B+R miało pośredni lub bezpośredni wpływ na liczbę dokonywanych zgłoszeń. Należy tu wskazać przede wszystkim działanie 1.2. Wzmocnienie potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw Wielkopolski.
- Zdecydowanym liderem w zakresie zgłoszeń oraz uzyskanych praw ochronnych jest Politechnika Poznańska. Jednostka ta podejmuje szereg różnych działań mających na celu pobudzenie działalności wynalazczej wśród pracowników i studentów, jak również ich promocję i komercjalizację. Jednym z przykładów jest realizacja cyklu projektów pn. Inkubator Innowacyjności (ostatnia edycja o numerze 4.0 realizowana w latach 2020-2022). Celem projektów było wzmocnianie współpracy między środowiskiem naukowym a otoczeniem gospodarczym, w zakresie wykorzystania wyników prac B+R oraz ich wdrożeń w gospodarce, a także wykorzystania usług i oferty technologicznej jednostek naukowych. Projekty te były źródłem licznych zgłoszeń patentów. Interesującym i wartościowym przedsięwzięciem Politechniki

⁴² M.in. The R&D-patent relationship: An industry perspective, European Investment Bank, Luxembourg.

⁴³ M.in. The lag structure of the relationship between patenting and internal R&D revisited, Research Policy, Volume 43, Issue 8, 2014; Das, R.C. Interplays among R&D spending, patent and income growth: new empirical evidence from the panel of countries and groups. J Innov Entrep 9, 18 (2020).

jest organizacja ogólnopolskiego konkursu pn. „Eureka! DGP – odkrywamy polskie wynalazki”⁴⁴. Konkurs ma na celu promocję działalności wynalazczej wśród uczelni publicznych i niepublicznych, instytutów badawczych, jednostek naukowych PAN oraz Sieci Badawczej Łukasiewicz. Warto zaznaczyć proaktywne podejście tej jednostki także w zakresie upowszechniania uzyskanych patentów. Jednym z przykładów jest organizacja wystawy „Naukowcy PP i ich wynalazki”⁴⁵ czy też ich promocja w przestrzeni internetowej (strona WWW, YouTube).

- Warto nadmienić, że w celu zwiększenia aktywności pracowników naukowych w zakresie liczby zgłoszeń patentowych również Uniwersytet Przyrodniczy podjął szereg działań. Między innymi w 2022 r. decyzję o realizacji pilotażowego programu motywacyjnego, polegającego na przyznaniu 15 premii pracownikom będącym twórcami wynalazków zgłoszonych przez Uniwersytet⁴⁶.

⁴⁴ <https://www.put.poznan.pl/en/node/32816?q=artykul/konkurs-eureka-dgp-odkrywamy-polskie-wynalazki>
<https://www.put.poznan.pl/en/node/32816?q=artykul/konkurs-eureka-dgp-odkrywamy-polskie-wynalazki>.

⁴⁵ <https://www.put.poznan.pl/wystawa-naukowcy-pp-i-ich-wynalazki>. <https://www.put.poznan.pl/wystawa-naukowcy-pp-i-ich-wynalazki>.

⁴⁶ <https://ciitt.up.poznan.pl/aktualnosci/ogloszenia/pilotazowy-program-motywacyjny-dotyczacy-zglaszania-wynalazkow-2>.

9.2. Perspektywiczne branże, dziedziny badań naukowych oraz obszary Inteligentnych Specjalizacji w zakresie ubiegania się o ochronę działalności wynalazczej

Analiza branż czy też dziedzin badań o największym potencjale rozwoju w zakresie ubiegania się o ochronę działalności wynalazczej opracowano m.in. na podstawie analizy dziedzinowej dokonywanych zgłoszeń w UPRP. W tym zakresie wykorzystano możliwość pozyskania danych z baz UPRP nt. zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych z uwzględnieniem Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej (MKP).

Na poziomie działów klasyfikacji, największy odsetek zgłoszeń dotyczy Działu A: podstawowe potrzeby ludzkie (29,2%), Działu B: procesy przemysłowe i transport (21,4%) oraz Działu C: chemia i metalurgia (16,8%). Dział A można częściowo przypisać do inteligentnych specjalizacji: Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów oraz Nowoczesne technologie medyczne. Z kolei dział B wpisuje się w Przemysł jutra oraz Wyspecjalizowane procesy logistyczne. Z kolei dział C można przypisać do Przemysłu jutra. Działy D-H wpisują się pozostałe inteligentne specjalizacje regionu, w szczególności Wnętrza przyszłości oraz Rozwój oparty na ICT.

Tabela 9. Udział zgłoszeń wynalazków z uwzględnieniem Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej (działy MKP, 2018-2022)

Dział MKP	Nazwa działu	Udział	IS ⁴⁷
Dział A	Podstawowe potrzeby ludzkie	29,2%	BIO, MED
Dział B	Różne procesy przemysłowe; Transport	21,4%	PRZ, LOG
Dział C	Chemia; Metalurgia	16,8%	PRZ
Dział D	Włókiennictwo; Papiernictwo	1,2%	WP
Dział E	Budownictwo; Górnictwo	6,0%	WP
Dział F	Budowa maszyn, Oświetlenie, Ogrzewanie, Uzbrojenie, Technika minerska	12,1%	PRZ, WP
Dział G	Fizyka	8,0%	ICT
Dział H	Elektrotechnika	5,3%	ICT, PRZ

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

⁴⁷ Dla zwiększenia czytelności tabeli zastosowano akronimy: BIO - Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, WP - Wnętrza przyszłości, PRZ - Przemysł jutra, LOG - Wyspecjalizowane procesy logistyczne, ICT - Rozwój oparty na ICT, MED - Nowoczesne technologie medyczne. Przypisania dokonano w oparciu o analizę zakresu specjalizacji w oparciu o dokument Inteligentne Specjalizacje wskazane w Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski 2030 (RIS 2030).

Poziom działań MKP jest zbyt ogólny, aby wnioskować m.in. co do perspektywicznych branż czy też dziedzin badań naukowych. Z tego względu wyniki aktywności wynalazczej przedstawiono również na poziomie klas MKP. Przedstawione niżej wyniki wskazują na właściwy dobór IS województwa. Praktycznie wszystkie obszary zwiększonej aktywności w zakresie ochrony własności intelektualnej wpisują się w obecne IS. Przypisanie może mieć charakter produktowy (np. A23 – żywność w powiązaniu z IS Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów) jak również „narzędziowy”, tj. służący do rozwoju głównego obszaru specjalizacji (np. G01 – pomiary, testowanie na potrzeby rozwoju IS Przemysł jutra). Uwzględniając również wiedzę nt. jednostek naukowych, instytutów badawczych i wiodących przedsiębiorstw w zakresie aktywności wynalazczej, jako obszar o znacznym potencjale wskazać można biotechnologię i chemię organiczną (pokryte przez klasy MKP C07, C08, C12). Rozwój wynalazków w tym obszarze może mieć praktyczne zastosowanie m.in. w medycynie (A61), rolnictwie (A01), produkcji żywności (A23), produkcji chemikaliów (C09) czy też nawet wytwarzaniu energii (H02).

Istotnym spostrzeżeniem jest brak odnotowanej aktywności patentowej w obszarze ICT. Wynika to m.in. ze specyfiki rozwiązań informatycznych oraz obowiązującego w Europie prawodawstwa związanego ze sposobem zabezpieczenia wytworów w tym zakresie⁴⁸. Znaczny potencjał rozwojowy związany jest również z obszarem produkcji sprzętu bojowego (F41) oraz innych urządzeń i sprzętu na rzecz wojska. Filarem rozwoju tego obszaru może być aktywność firmy H. Cegielski-Poznań SA, która w 2022 r. weszła w skład Polskiej Grupy Zbrojeniowej SA (pomimo iż profil działalności tej spółki nie dotyczy wprost broni czy też militariów). Inwestycji w sprzęt wojskowy może sprzyjać obecna sytuacja geopolityczna oraz dość wysoka akceptacja społeczna wydatków na wojskowość.

⁴⁸ Więcej m.in. w artykule: Knut Blind (2023) An update of challenges and possible solutions related to ICT patents: the perspective of European stakeholders, Technology Analysis & Strategic Management.

Tabela 10. Udział zgłoszeń wynalazków z uwzględnieniem Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej (klasy MKP, 2018-2022)

Klasa MKP	Nazwa klasy	Udział ⁴⁹	IS
A61	medycyna lub weterynaria; higiena	10,3%	MED
A23	żywność lub środki spożywcze; ich przerób nie objęty przez inne klasy	9,5%	BIO
C07	chemia organiczna	6,7%	BIO
G01	pomiary; testowanie	5,9%	PRZ
A01	rolnictwo; leśnictwo; hodowla zwierząt; łowiectwo; zakładanie siideł; rybołówstwo	5,9%	BIO
F16	elementy maszyn lub jednostki maszynowe; ogólne założenia prawidłowego sposobu pracy maszyn lub urządzeń; izolacja termiczna ogólnie	4,7%	PRZ
C08	organiczne związki wielkocząsteczkowe; ich wytwarzanie lub obróbka chemiczna; mieszaniny na ich podstawie	3,7%	BIO
E04	budownictwo	3,6%	WP
H01	podstawowe elementy elektryczne	3,5%	PRZ
B60	pojazdy ogólnie	2,8%	PRZ
B65	transport; pakowanie; magazynowanie; manipulowanie materiałami cienkimi lub wiotkimi	2,8%	LOG
B29	przetwarzanie tworzyw sztucznych; przetwarzanie materiałów w stanie plastycznym, ogólnie	2,3%	PRZ
A47	meble; przedmioty lub artykuły gospodarstwa domowego; młynki do kawy; młynki do przypraw; odkurzacze ogólnie	2,2%	WP
B01	fizyczne lub chemiczne sposoby lub urządzenia ogólnie	2,0%	PRZ
B32	wyroby warstwowe	1,9%	WP

⁴⁹ Uwzględniono klasy MKP, dla których udział zgłoszeń wynalazków był większy lub równy 1,0%.

Klasa MKP	Nazwa klasy	Udział ⁴⁹	IS
F41	sprzęt bojowy	1,8%	PRZ
F23	urządzenia do spalania; sposoby spalania	1,3%	PRZ
B23	obrabiarki; obróbka metali nie przewidziana gdzie indziej	1,2%	PRZ
F24	ogrzewanie; piece; wentylacja	1,2%	WP
C09	barwniki; farby; środki nadające połysk; żywice naturalne; środki klejące; mieszaniny różnego rodzaju nie przewidziane gdzie indziej; zastosowanie materiałów nie przewidziane gdzie indziej	1,1%	WP
B27	obróbka lub konserwacja drewna lub podobnych materiałów; maszyny do wbijania gwoździ lub maszyny do spinania klamrami ogólnie	1,1%	WP
C12	biochemia; piwo; spirytualia; wino; ocet; mikrobiologia; enzymologia; mutacje lub inżynieria genetyczna	1,1%	BIO
H02	wytwarzanie, przetwarzanie lub rozdział energii elektrycznej	1,0%	PRZ
B21	mechaniczna obróbka metali zasadniczo bez ubytku materiału; wykrawanie metali	1,0%	PRZ
	Pozostałe	21,4%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Poniżej dokonano dodatkowo analizy zgłoszeń wynalazków w odniesieniu do inteligentnych specjalizacji podregionalnych. Dla podregionu poznańskiego i m. Poznań wskazano 10 najważniejszych grup wg klasyfikacji MKP (poziom klas). Dla pozostałych podregionów z uwagi na znacznie mniejszą liczbę zgłoszeń wskazano 5 najczęściej występujących grup. W przypadku podregionu poznańskiego i m. Poznań relatywnie niewiele można zidentyfikować powiązań z podregionalnymi IS (dotyczą one energetyki OZE oraz budownictwa energooszczędnego). Przy czym dla podregionu poznańskiego i m. Poznań odnotowano szereg grup dziedzinowych zgłoszeń, które dotyczą szeroko rozumianego przemysłu chemicznego (chemia organiczna, organiczne związki, przetwarzanie tworzyw sztucznych). Pozostałe grupy dziedzinowe zgłoszeń w większym stopniu odzwierciedlają strukturę regionalnych inteligentnych specjalizacji. Dla pozostałych podregionów, znacznie

silniejsze są powiązania grup dziedzinowych zgłoszeń z podregionalnymi IS. Zakres tych powiązań został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 11. Udział zgłoszeń patentów z uwzględnieniem Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej w podziale na podregiony (klasy MKP, 2018-2022)

Klasa MKP	Nazwa klasy	Udział	Podregionalna IS
Podregion poznański i m. Poznań			
A61	medycyna lub weterynaria; higiena	11,7%	-
C07	chemia organiczna	8,1%	-
A23	żywność lub środki spożywcze; ich przerób nie objęty przez inne klasy	7,2%	-
A01	rolnictwo; leśnictwo; hodowla zwierząt; łowiectwo; zakładanie siatek; rybołówstwo	6,7%	-
G01	pomiary; testowanie	6,2%	Energetyka OZE
F16	elementy maszyn lub jednostki maszynowe; ogólne założenia prawidłowego sposobu pracy maszyn lub urządzeń; izolacja termiczna ogólnie	4,8%	Energetyka OZE
C08	organiczne związki wielkocząsteczkowe; ich wytwarzanie lub obróbka chemiczna; mieszaniny na ich podstawie	4,5%	-
H01	podstawowe elementy elektryczne	4,0%	-
E04	budownictwo	3,3%	Budownictwo energooszczędne
B29	przetwarzanie tworzyw sztucznych; przetwarzanie materiałów w stanie plastycznym, ogólnie	2,7%	-
Podregion koniński			
E04	budownictwo	8,3%	-
A61	medycyna lub weterynaria; higiena	7,3%	-
B65	transport; pakowanie; magazynowanie; manipulowanie materiałami cienkimi lub wiotkimi	6,4%	Logistyka
A23	żywność lub środki spożywcze; ich przerób nie objęty przez inne klasy	6,4%	Produkcja zdrowej żywności

Klasa MKP	Nazwa klasy	Udział	Podregionalna IS
A47	meble; przedmioty lub artykuły gospodarstwa domowego; młynki do kawy; młynki do przypraw; odkurzacze ogólnie	4,6%	-
F16	elementy maszyn lub jednostki maszynowe; ogólne założenia prawidłowego sposobu pracy maszyn lub urządzeń; izolacja termiczna ogólnie	4,6%	Odnawialne Źródła Energii i nowoczesne technologie energetyczne w tym wodorowe
B42	introligatorstwo; albumy; segregatory; druki specjalne	4,6%	-
G01	pomiary; testowanie	4,6%	Odnawialne Źródła Energii i nowoczesne technologie energetyczne w tym wodorowe
Podregion kaliski			
A23	żywność lub środki spożywcze; ich przerób nie objęty przez inne klasy	30,7%	Biotechnologia
F41	sprzęt bojowy	16,1%	Przemysł 4.0
F23	urządzenia do spalania; sposoby spalania	6,1%	Energetyka OZE Gospodarka obiegu zamkniętego Przemysł chemiczny
E04	budownictwo	4,3%	Budownictwo
A61	medycyna lub weterynaria; higiena	3,6%	Przemysł czasu wolnego
Podregion leszczyński			
B65	transport; pakowanie; magazynowanie; manipulowanie materiałami cienkimi lub wiotkimi	19,2%	Produkcja na potrzeby sektorów

Klasa MKP	Nazwa klasy	Udział	Podregionalna IS
			przemysłu i transportu
A23	żywność lub środki spożywcze; ich przerób nie objęty przez inne klasy	16,4%	Produkcja żywności
B60	pojazdy ogólnie	10,3%	Produkcja na potrzeby sektorów przemysłu i transportu
F16	elementy maszyn lub jednostki maszynowe; ogólne założenia prawidłowego sposobu pracy maszyn lub urządzeń; izolacja termiczna ogólnie	8,9%	Produkcja na potrzeby sektorów przemysłu i transportu
G01	pomiary; testowanie	8,9%	Produkcja na potrzeby sektorów przemysłu i transportu
Podregion pilski			
F23	urządzenia do spalania; sposoby spalania	17,9%	Technologie wodorowe
A47	meble; przedmioty lub artykuły gospodarstwa domowego; młynki do kawy; młynki do przypraw; odkurzacze ogólnie	14,3%	Przetwórstwo przemysłowe
C25	procesy elektrolityczne lub elektroforetyczne; urządzenia do tych procesów	8,9%	Technologie wodorowe
F16	elementy maszyn lub jednostki maszynowe; ogólne założenia prawidłowego sposobu pracy maszyn lub urządzeń; izolacja termiczna ogólnie	7,1%	Przetwórstwo przemysłowe
E06	drzwi, okna, okiennice lub zasłony żaluzjowe, ogólnie; drabiny	5,4%	Budownictwo
A61	medycyna lub weterynaria; higiena	5,4%	-

Klasa MKP	Nazwa klasy	Udział	Podregionalna IS
H02	wytwarzanie, przetwarzanie lub rozdział energii elektrycznej	5,4%	Technologie wodorowe
E04	budownictwo	5,4%	Budownictwo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Analiza zgłoszeń wzorów użytkowych wskazuje na wysoką pozycję Działu E. Budownictwo i górnictwo (w tym przypadku zdecydowanie chodzi o ten pierwszy element, udział 30,0%) oraz Działu A. Podstawowe potrzeby ludzkie (udział 28,3%). Na dalszych miejscach znajdują się dział F. Budowa maszyn, oświetlenie, ogrzewanie, uzbrojenie, technika minerska (18,7%) oraz Dział B. Różne procesy przemysłowe i transport (15,7%). Pozostałe działy odgrywają mniejsze znaczenie w skali regionu. Biorąc pod uwagę przypisanie do inteligentnych specjalizacji regionu, większość zgłoszeń można powiązać z pięcioma inteligentnymi specjalizacjami: Wnętrza przyszłości, Przemysł jutra, Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, Nowoczesne technologie medyczne oraz Wyspecjalizowane procesy logistyczne. Podobnie jak w przypadku zgłoszeń wynalazków, Rozwój oparty na ICT jest w bardzo niewielkim stopniu reprezentowany przez dokonywane zgłoszenia.

Tabela 12. Udział zgłoszeń wzorów użytkowych z uwzględnieniem Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej (działy MKP, 2018-2022)

Dział MKP	Nazwa działu	Udział	IS
Dział A	Podstawowe potrzeby ludzkie	28,3%	BIO, MED
Dział B	Różne procesy przemysłowe; Transport	15,7%	PRZ, LOG
Dział C	Chemia; Metalurgia	1,8%	PRZ
Dział D	Włókiennictwo; Papiernictwo	1,2%	WP
Dział E	Budownictwo; Górnictwo	30,0%	WP
Dział F	Budowa maszyn, Oświetlenie, Ogrzewanie, Uzbrojenie, Technika minerska	18,9%	PRZ, WP
Dział G	Fizyka	3,5%	ICT
Dział H	Elektrotechnika	0,7%	ICT, PRZ

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Analiza na poziomie klas MKP uwidacznia dużą liczbę zgłoszeń w obszarze szeroko rozumianego budownictwa (E04, E01, E02, F24, E05, B32, E06), meblarstwa i artykułów gospodarstwa domowego (A47, A45). Są to obszary silnie powiązane z inteligentną

specjalizacją Wnętrza przyszłości. Potwierdza to zmiany dokonane w ramach RIS 2030, polegające na rozszerzeniu specjalizacji Wnętrza przyszłości o obszary związane z budownictwem ekologicznym i energooszczędnym.

Tabela 13. Udział zgłoszeń wzorów użytkowych z uwzględnieniem Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej (klasy MKP, 2018-2022)

Klasa MKP	Nazwa klasy	Udział ⁵⁰	IS
E04	budownictwo	16,6%	WP
A47	meble; przedmioty lub artykuły gospodarstwa domowego; młynki do kawy; młynki do przypraw; odkurzacze ogólnie	11,5%	WP
A01	rolnictwo; leśnictwo; hodowla zwierząt; łowiectwo; zakładanie siatek; rybołówstwo	5,5%	BIO
E01	budowa dróg, dróg kolejowych lub mostów	4,8%	-
F24	ogrzewanie; piece; wentylacja	4,1%	WP
A61	medycyna lub weterynaria; higiena	3,9%	MED
E02	budownictwo wodne; fundamentowanie; roboty ziemne	3,9%	-
F16	elementy maszyn lub jednostki maszynowe; ogólne założenia prawidłowego sposobu pracy maszyn lub urządzeń; izolacja termiczna ogólnie	3,7%	PRZ
E05	zamki; klucze; osprzęt do okien lub drzwi; schowki bankowe	3,2%	WP
F42	amunicja; technika minerska	3,2%	PRZ
B65	transport; pakowanie; magazynowanie; manipulowanie materiałami cienkimi lub wiotkimi	2,8%	LOG
B01	fizyczne lub chemiczne sposoby lub urządzenia ogólnie	2,5%	PRZ
A45	przedmioty użytku osobistego lub przybory podróżne	2,3%	WP
B60	pojazdy ogólnie	2,1%	PRZ
F41	sprzęt bojowy	1,8%	PRZ
B32	wyroby warstwowe	1,8%	WP
F23	urządzenia do spalania; sposoby spalania	1,6%	PRZ

⁵⁰ Uwzględniono klasy MKP, dla których udział zgłoszeń wynalazków był większy lub równy 1,0%.

Klasa MKP	Nazwa klasy	Udział ⁵⁰	IS
F02	silniki spalinowe; zespoły silników na gorący gaz lub na produkty spalania	1,6%	PRZ
B62	pojazdy lądowe poruszające się inaczej niż po szynach	1,4%	PRZ
E06	drzwi, okna, okiennice lub zasłony żaluzjowe, ogólnie; drabiny	1,4%	WP
G01	pomiary; testowanie	1,4%	PRZ
A62	ratownictwo, pożarnictwo	1,2%	-
A41	odzież	1,2%	-
A23	żywność lub środki spożywcze; ich przerób nie objęty przez inne klasy	1,2%	BIO
	Pozostałe	15,2%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

Podobnie jak w przypadku wynalazków, przedstawiono poniżej analizę zgłoszeń wzorów użytkowych z uwzględnieniem podregionów. W tym przypadku można odszukać znacznie więcej powiązań pomiędzy grupami dziedzinowymi a podregionalnymi inteligentnymi specjalizacjami (także w przypadku podregionu poznańskiego i m. Poznań). Interesującym obszarem zgłoszeń, który nie został pokryty przez podregionalne IS jest m.in. sprzęt drukarski oraz usługi przygotowanie do druku i samych wydruków odnotowanych dla podregionu konińskiego (przy czym te zgłoszenia są udziałem raptem dwóch przedsiębiorstw).

Tabela 14. Udział zgłoszeń wzorów użytkowych z uwzględnieniem Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej w podziale na podregiony (klasy MKP, 2018-2022)

Klasa MKP	Nazwa klasy	Udział	Podregionalna IS
Podregion poznański i m. Poznań			
E04	budownictwo	20,9%	-
A47	meble; przedmioty lub artykuły gospodarstwa domowego; młynki do kawy; młynki do przypraw; odkurzacze ogólnie	11,9%	Przemysł meblarski
A01	rolnictwo; leśnictwo; hodowla zwierząt; łowiectwo; zakładanie siideł; rybołówstwo	5,8%	-
E02	budownictwo wodne; fundamentowanie; roboty ziemne	5,5%	Budownictwo energooszczędne

Klasa MKP	Nazwa klasy	Udział	Podregionalna IS
E01	budowa dróg, dróg kolejowych lub mostów	5,5%	Budownictwo energooszczędne
F42	amunicja; technika minerska	4,5%	-
B65	transport; pakowanie; magazynowanie; manipulowanie materiałami cienkimi lub wiotkimi	3,9%	Logistyka
F16	elementy maszyn lub jednostki maszynowe; ogólne założenia prawidłowego sposobu pracy maszyn lub urządzeń; izolacja termiczna ogólnie	3,2%	Energetyka OZE
E05	zamki; klucze; osprzęt do okien lub drzwi; schowki bankowe	3,2%	Przemysł meblarski Budownictwo energooszczędne
A45	przedmioty użytku osobistego lub przybory podróżne	3,2%	-
Podregion koniński			
E04	budownictwo	22,7%	-
A01	rolnictwo; leśnictwo; hodowla zwierząt; łowiectwo; zakładanie sidła; rybołówstwo	18,2%	Produkcja zdrowej żywności
B32	wyroby warstwowe	9,1%	-
B42	introligatorstwo; albumy; segregatory; druki specjalne	9,1%	-
B41	drukarstwo; maszyny do liniowania; maszyny do pisania; stemple	9,1%	-
Podregion kaliski			
F24	ogrzewanie; piece; wentylacja	13,3%	Energetyka OZE Gospodarka obiegu zamkniętego Budownictwo
A47	meble; przedmioty lub artykuły gospodarstwa domowego; młynki do kawy; młynki do przypraw; odkurzacze ogólnie	12,0%	-
A61	medycyna lub weterynaria; higiena	10,7%	Biotechnologia
F41	sprzęt bojowy	10,7%	Przemysł precyzyjny

Klasa MKP	Nazwa klasy	Udział	Podregionalna IS
F02	silniki spalinowe; zespoły silników na gorący gaz lub na produkty spalania	9,3%	Technologie wodorowe
Podregion leszczyński			
F03	maszyny lub silniki do cieczy; silniki wiatrowe, sprężynowe, lub ciężarowe; wytwarzanie energii mechanicznej lub odrzutowego ciągu napędowego nie przewidziane gdzie indziej.	29,4%	Produkcja na potrzeby sektorów przemysłu i transportu
E01	budowa dróg, dróg kolejowych lub mostów	17,6%	Produkcja na potrzeby wnętrz i budownictwa
F24	ogrzewanie; piece; wentylacja	11,8%	Produkcja na potrzeby sektorów przemysłu i transportu
A47	meble; przedmioty lub artykuły gospodarstwa domowego; młynki do kawy; młynki do przypraw; odkurzacze ogólnie	11,8%	Produkcja na potrzeby wnętrz i budownictwa
A01	rolnictwo; leśnictwo; hodowla zwierząt; łowiectwo; zakładanie siatek; rybołówstwo	11,8%	Produkcja żywności
Podregion pilski			
A41	odzież	22,2%	Przetwórstwo przemysłowe
E05	zamki; klucze; osprzęt do okien lub drzwi; schowki bankowe	22,2%	Budownictwo
A61	medycyna lub weterynaria; higiena	22,2%	Turystyka
A63	sprzęt sportowy; gry; urządzenia rozrywkowe	11,1%	Turystyka
E06	drzwi, okna, okiennice lub zasłony żaluzjowe, ogólnie; drabiny	11,1%	Budownictwo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wyszukiwarki UPRP.

9.3. Wnioski końcowe

Poniżej w formie syntetycznej podsumowano najważniejsze wyniki przeprowadzonej analizy:

1. Ochrona praw własności intelektualnej ma zdolność wspierania innowacji. Przy czym rozwój innowacyjności realizuje się w znacznej mierze poprzez opracowywanie i wdrażanie nowych wynalazków. Odpowiednia ich ochrona przesądza o komercyjnym sukcesie.
2. W gospodarce opartej na wiedzy kluczową rolę odgrywają dobra niematerialne. Umiejętność zarządzania nimi, w tym wiedza nt. systemu ich ochrony, ma istotne znaczenie dla posiadaczy praw własności intelektualnej w osiągnięciu przewagi konkurencyjnej na rynku oraz czerpaniu wymiernych korzyści.
3. Do podstawowych korzyści wynikających z objęcia wynalazku ochroną należą: bezpieczeństwo prawne właścicieli i zapobieganie kopiowaniu, zapewnienie weryfikowalności treści i zakresu uprawnień, umocnienie pozycji rynkowej, prawo do czerpania pożytków, w tym korzyści finansowych, możliwość ograniczania działalności potencjalnych konkurentów. Wśród wad należy natomiast wskazać przede wszystkim konieczność ujawnienia szczegółów wynalazku, czasowy i terytorialny zakres ochrony, konieczność ponoszenia kosztów. Należy też mieć świadomość, że w pewnych sytuacjach ubieganie się o ochronę praw własności przemysłowej może być bardzo czasochłonnym i długotrwałym procesem.
4. Województwo wielkopolskie zajmuje relatywnie wysokie miejsce na poziomie kraju pod względem liczby dokonywanych zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych (4 miejsce w obydwu przypadkach). Zarówno dla zgłoszeń wynalazków, jak też wzorów użytkowych obserwowany jest spadek w badanym okresie (2018-2022).
5. W badanym okresie można zaobserwować rosnącą rolę jednostek naukowych, instytutów badawczych oraz szkół wyższych pod względem liczby dokonywanych zgłoszeń wynalazków w odniesieniu do przedsiębiorstw i osób fizycznych. W przypadku zgłoszeń wzorów użytkowych, znaczną przewagę uzyskują przedsiębiorstwa.
6. W marginalnym stopniu zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych dokonują podmioty z udziałem kapitału zagranicznego. Pod względem form własności, porównywalny poziom dotyczy zgłoszeń wynalazków z sektora publicznego jak też prywatnego. Dla zgłoszeń wzorów użytkowych przeważający jest udział podmiotów prywatnych (głównie przedsiębiorstw i osób fizycznych).
7. Za zgłoszenia z sektora publicznego odpowiadają głównie szkoły wyższe i instytuty badawcze zlokalizowane w regionie (przede wszystkim Politechnika Poznańska,

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Sieć Badawcza Łukasiewicz – Poznański Instytut Technologiczny oraz Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu).

8. Ponad 75% zgłoszeń wynalazków oraz 60% zgłoszeń wzorów użytkowych jest udziałem podmiotów zlokalizowanych na terenie podregionów m. Poznań oraz poznańskiego.
9. Analiza podstawowej działalności zgłaszających wykazuje znaczną przewagę przedsiębiorstw działających w obszarze inteligentnych specjalizacji: Wnętrza przyszłości oraz Przemysł jutra. Pozostałe specjalizacje odgrywają dużo mniejsze znaczenie.
10. Przypisanie przedmiotu zgłoszeń do odpowiednich dziedzin (wg klasyfikacji MKP) ilustruje bardzo dobre pokrycie inteligentnych specjalizacji. Praktycznie nie sposób wskazać perspektywicznych, nowych obszarów aktywności wynalazczej, które nie byłyby pokryte przez obecnie przyjęte inteligentne specjalizacje.
11. Przechodząc do analizy uzyskanych patentów i praw ochronnych na wzory użytkowe, większość wyników jest zbliżona do aktywności zgłoszeniowej (z tego względu w dalszej części skoncentrowano się na analizie wyników, które są szczególnie istotne dla niniejszej analizy bądź też są różne od analizy zgłoszeń). Województwo wielkopolskie zajmuje odpowiednio 5 i 4 miejsce w skali kraju pod względem uzyskanych patentów i praw ochronnych na wzory użytkowe. W badanym okresie 2018-2022 w Wielkopolsce odnotowano spadek zarówno uzyskanych patentów (o ok. 30%) oraz uzyskanych praw ochronnych (o ok. 50%). Spadki tych wskaźników dotyczyły również całego kraju.
12. W przypadku patentów minimalnie większą liczbę uzyskały podmioty gospodarcze w stosunku do jednostek naukowych, instytutów badawczych oraz szkół wyższych. Dla praw ochronnych na wzory użytkowe można zaobserwować w badanym okresie znaczny spadek w przypadku podmiotów gospodarczych. Pojedyncze zgłoszenia były udziałem jednostek naukowych, instytutów badawczych oraz szkół wyższych, jak również osób fizycznych.
13. Liczba uzyskanych patentów przez jednostki naukowe, instytuty badawcze oraz szkoły wyższe jest o ok. 50% wyższa, niż w przypadku podmiotów gospodarczych. Ta proporcja nie ulegała większym zmianom w badanym okresie.
14. Blisko 80% patentów zostało uzyskanych przez podmioty zlokalizowane na terenie podregionów m. Poznań oraz poznańskiego. Dla wzorów użytkowych można zaobserwować większe rozproszenie geograficzne zgłaszających, którzy uzyskali prawa ochronne. Podregion m. Poznań i poznański są źródłem ok. 52% patentów. Na trzeciej pozycji znalazł się podregion kaliski z udziałem na poziomie ok. 21%. Należy jednak zaznaczyć, iż w przypadku tego podregionu, liczba uzyskanych praw ochronnych znacznie spadła w badanym okresie.

15. Podobnie, jak w przypadku zgłoszeń, przypisanie przedmiotu uzyskanych patentów bądź praw ochronnych na wzór użytkowy do odpowiednich dziedzin (wg klasyfikacji MKP) ilustruje bardzo dobre pokrycie inteligentnych specjalizacji.

10. Lista tabel i wykresów

10.1. Lista tabel

Tabela 1. Powiązanie branżowe z IS dokonywanych zgłoszeń wynalazków	35
Tabela 2. Zestawienie podmiotów z największą liczbą zgłoszeń wynalazków (2018-2022)	37
Tabela 3. Powiązanie branżowe z IS dokonywanych zgłoszeń wzorów użytkowych	43
Tabela 4. Zestawienie podmiotów z największą liczbą zgłoszeń wzorów użytkowych (2018-2022)	45
Tabela 5. Powiązanie branżowe z IS uzyskanych patentów	52
Tabela 6. Zestawienie podmiotów z największą liczbą uzyskanych patentów (2018-2022)	54
Tabela 7. Powiązanie branżowe z IS uzyskanych praw ochronnych na wzory użytkowe	60
Tabela 8. Zestawienie podmiotów z największą liczbą uzyskanych praw ochronnych na wzory użytkowe (2018-2022)	62
Tabela 9. Udział zgłoszeń wynalazków z uwzględnieniem Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej (działy MKP, 2018-2022)	66
Tabela 10. Udział zgłoszeń wynalazków z uwzględnieniem Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej (klasy MKP, 2018-2022)	68
Tabela 11. Udział zgłoszeń patentów z uwzględnieniem Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej w podziale na podregiony (klasy MKP, 2018-2022)	70
Tabela 12. Udział zgłoszeń wzorów użytkowych z uwzględnieniem Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej (działy MKP, 2018-2022)	73
Tabela 13. Udział zgłoszeń wzorów użytkowych z uwzględnieniem Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej (klasy MKP, 2018-2022)	74
Tabela 14. Udział zgłoszeń wzorów użytkowych z uwzględnieniem Międzynarodowej Klasyfikacji Patentowej w podziale na podregiony (klasy MKP, 2018-2022)	75

10.2. Lista wykresów

Wykres 1. Zgłoszenia wynalazków w podziale na województwa (2018-2022)	29
Wykres 2. Zgłoszenia wynalazków z Wielkopolski w UPRP (na tle kraju)	30
Wykres 3. Zgłoszenia wynalazków w UPRP na 1 mln mieszkańców	30
Wykres 4. Zgłoszenia wynalazków z Wielkopolski w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu w okresie 2018-2022	31
Wykres 5. Zgłoszenia wynalazków z Wielkopolski w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu	31
Wykres 6. Zgłoszenia wynalazków z Wielkopolski w UPRP wg form własności	32
Wykres 7. Zgłoszenia wynalazków z Wielkopolski w UPRP wg źródła pochodzenia kapitału zgłaszającego podmiotu	33
Wykres 8. Sumaryczna liczba zgłoszeń wynalazków w podregionach Wielkopolski w okresie 2018-2022	33
Wykres 9. Liczba zgłoszeń wynalazków w podziale na podregiony Wielkopolski	34
Wykres 10. Powiązanie z IS dokonywanych zgłoszeń wynalazków	35
Wykres 11. Wielkość podmiotów dokonujących zgłoszeń wynalazków w okresie 2018-2022.	36
Wykres 12. Wielkość podmiotów dokonujących zgłoszeń wynalazków wg poszczególnych lat	37
Wykres 13. Zgłoszenia wzorów użytkowych w podziale na województwa (2018-2022)	38
Wykres 14. Zgłoszenia wzorów użytkowych z Wielkopolski w UPRP (na tle kraju)	39

Wykres 15. Zgłoszenia wzorów użytkowych w UPRP na 1 mln mieszkańców	39
Wykres 16. Zgłoszenia wzorów użytkowych z Wielkopolski w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu w okresie 2018-2022	40
Wykres 17. Zgłoszenia wzorów użytkowych z Wielkopolski w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu	40
Wykres 18. Zgłoszenia wzorów użytkowych z Wielkopolski w UPRP wg form własności	41
Wykres 19. Zgłoszenia wzorów użytkowych z Wielkopolski w UPRP wg źródła pochodzenia kapitału zgłaszającego podmiotu	41
Wykres 20. Sumaryczna liczba zgłoszeń wzorów użytkowych w podregionach Wielkopolski w okresie 2018-2022.....	42
Wykres 21. Liczba zgłoszeń wzorów użytkowych w podziale na podregiony Wielkopolski	43
Wykres 22. Powiązanie z IS dokonywanych zgłoszeń wzorów użytkowych	44
Wykres 23. Wielkość podmiotów dokonujących zgłoszeń wzorów użytkowych w okresie 2018-2022.....	44
Wykres 24. Wielkość podmiotów dokonujących zgłoszeń wzorów użytkowych.....	45
Wykres 25. Średnia liczba dni od zgłoszenia do uzyskania patentu / prawa ochronnego na wzór użytkowy.....	46
Wykres 26. Patenty udzielone w podziale na województwa (2018-2022).....	47
Wykres 27. Patenty udzielone dla zgłaszających z Wielkopolski w UPRP (na tle kraju).....	48
Wykres 28. Patenty udzielone w UPRP na 1 mln mieszkańców.....	48
Wykres 29. Zgłoszenia wynalazków z Wielkopolski w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu w okresie 2018-2022.....	49
Wykres 30. Patenty udzielone w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu.....	49
Wykres 31. Patenty udzielone przez UPRP wg form własności	50
Wykres 32. Udzielone patenty przez UPRP wg źródła pochodzenia kapitału zgłaszającego podmiotu	50
Wykres 33. Sumaryczna liczba uzyskanych patentów w podregionach Wielkopolski w okresie 2018-2022.....	51
Wykres 34. Liczba uzyskanych patentów w podziale na podregiony Wielkopolski	51
Wykres 35. Powiązanie z IS uzyskanych patentów	53
Wykres 36. Wielkość podmiotów uzyskujących patenty w okresie 2018-2022.	53
Wykres 37. Wielkość podmiotów uzyskujących patenty wg poszczególnych lat	54
Wykres 38. Udzielone prawa ochronne na wzory użytkowe w podziale na województwa (2018-2022 r.)	55
Wykres 39. Wzory użytkowe udzielone dla zgłaszających z Wielkopolski w UPRP (na tle kraju)	56
Wykres 40. Udzielone prawa ochronne na wzory użytkowe w UPRP na 1 mln mieszkańców	56
Wykres 41. Udzielone prawa ochronne na wzory użytkowe z Wielkopolski w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu w okresie 2018-2022	57
Wykres 42. Prawa ochronne na wzory użytkowe udzielone w UPRP wg rodzaju zgłaszającego podmiotu	57
Wykres 43. Prawa ochronne na wzory użytkowe udzielone przez UPRP wg form własności	58
Wykres 44. Prawa ochronne na wzory użytkowe udzielone przez UPRP wg źródła pochodzenia kapitału zgłaszającego podmiotu	58
Wykres 45. Sumaryczna liczba uzyskanych praw ochronnych na wzory użytkowe w podregionach Wielkopolski w okresie 2018-2022	59
Wykres 46. Liczba uzyskanych praw ochronnych na wzory użytkowe w podziale na podregiony Wielkopolski.....	59
Wykres 47. Powiązanie z IS uzyskanych praw ochronnych na wzory użytkowe.....	61

Wykres 48. Wielkość podmiotów uzyskujących prawa ochronne na wzory użytkowe w okresie 2018-2022 r.....	61
Wykres 49. Wielkość podmiotów uzyskujących prawa ochronne na wzory użytkowe.....	62